

CARRER

Publicació bimestral

Obradors, 6-8 baixos ● 08002 Barcelona ● www.lafavb.com

Nº 91 estiu de 2005

Dones i ciutat

(dossier pàgs 11 a 26)

ASSOCIACIONS DE VEÏNS I VEÏNES DE BARCELONA

Badal, Brasil i Bordeta 93 491 05 49	Coor. Casc Antic 93 310 53 33	La França 93 325 08 93
Baix Guinardó 93 436 81 80	Defensem la Barcelona Vella 93 319 00 87	La Pau 93 313 28 99
Barceloneta 93 221 72 44	Diagonal Mar 93 307 91 20	Les Corts Joan Gamper, 48, 2n Maresme 93 266 18 56
Bon Pastor 93 346 46 18	Dreta Eixample 93 488 05 90	Mercè, Barri de la 93 205 16 95
Camp d'en Grassot j.serra.gros@telefonica.net	Esquerra Eixample 93 453 28 79	Meridiano Cero 93 274 02 72
Camp Nou Benavent, 14	Font d'en Fargues ffargues@hotmail.com	Mont d'Orsà-Vallvidrera 93 406 84 53
Can Baró 93 285 12 96	Font Guatlla-Magòria 93 424 85 06	Montbau 93 428 29 34
Can Caralleu Guarderia, 12	Font del Mont 93 406 90 49	Navas 93 340 51 85
Can Peguera Vilaseca, 1	Fort Pienc 93 231 11 46	Ntra. Sra. de la Salut 93 204 86 04
Can Rectoret 93 205 04 87	Gòtic 93 315 18 20	Nou de la Rambla 93 441 01 83
Carmel 93 357 57 48	Gràcia 93 217 60 88	Paraguai-Perú 93 278 06 93
Casc Antic 93 319 75 65	Gràcia Nord-Vallcarca 93 211 26 27	Parc 93 221 04 87
Cera 93 329 48 53	G. Via-Perú- Espronceda 93 308 77 34	Parc de l'Escorxador C. de Cent, 82, 6è, 1a Parc la Vall d'Hebron 93 428 68 66
Ciutat Meridiana 93 276 30 94	Guineueta 93 428 46 23	Passatge Isabel Pg. d'Isabel, 6 Penitents-Taxonera 93 418 68 71
Clot-Camp de l'Arpa 93 232 46 10	Horta 93 407 20 22	
Clota 93 357 72 59	Hostafrancs 93 421 79 19	
Coll-Vallcarca 93 284 28 80	Joan Maragall 93 347 73 10	
Congrés 93 340 70 12		

La Veu del CARRER

Edita
Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona
Obradors, 6-8 baixos
08002 Barcelona
Telèfon: 412 76 00
Fax: 412 58 88
e-mail: carrer@lafavb.com
web: www.lafavb.com

Consell de direcció
Andrés Naya, Marc Andreu i Eva Fernández

Cap de redacció i maquetació
Elia Herranz

Consell de redacció
Redactors

Alberto González, Joan A. Guerrero, Gerard Melgar, Jordi Gol, Marta Milà, Rosa Mª Palencia, Laia Farran, Vanessa Pedrosa, Albert López, Gemma Aguilera, Luis Caldeiro, Eva Lechuga, Aïcia Tudela, Jaume Figueras, Laura Baeza, Cristina Salas, Iris Martín, Sergio Porcel, Albert Ollés, Maria Ortega, Ricardo Iván Paredes, Jordi Panyella.

Fotògrafs
Dani Codina, Joan Morejón, Ignasi R. Renom, Jordi Tarrés, Andreu Blanchar.

L'edició d'aquesta publicació ha estat possible gràcies a la col.laboració del Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Barcelona i diversos col.laboradors.

Consell assessor

Manel Andreu, Anna Alabart, Ernest Alós, Roser Argemí, Alfons Barceló, Jesús Berrueto, Esther Cánovas, Josep Ramon Gómez, Joan B. Isart, Alfons López, Eugeni Madueño, Pep Martí, Mariano Meseguer, Pep Miró, José Molina, Eduard Moreno, Ferran Navarro, Núria Pompeia, Albert Recio, Ferran Sagarra, Josep Lluís Rueda, Mercè Tatjer, Àngel Valverde, Ole Thorson, Pau Vinyes, Luis Zaurín

Portada
Diana Zulueta

Maqueta original
Joan Carles Magrans

Administració
Marga Parramon

Publicitat
Isabel Mancebo i Carmen Plaza

Fotomecànica i impressió
Grinver, S.A. (T. 373 68 61)

Distribució
Trèvol Missatgers (T. 93 498 80 70)

La FAVB no està necessàriament d'acord amb les opinions que s'expressen als articles signats per particulars o col·lectius. Qualsevol reproducció total o parcial del contingut d'aquesta revista haurà de fer esment del seu autor i origen

ASSOCIACIONS DE VEÏNS I VEÏNES DE BARCELONA

Pi i Margall (Baró de Viver) 93 311 41 93	Sagrera 93 408 13 34	Tres Torres 93 205 77 89
Poblenou 93 266 44 41	Sant Andreu de Palomar 93 345 81 54	Triangle de Sants 93 431 75 45
Poble Sec 93 441 36 65	Sant Andreu Nord 93 274 03 34	Trinitat Nova 93 353 88 44
Polvorí 93 432 36 42	Sant Antoni 93 423 93 54	Trinitat Vella 93 274 19 58
Porta 93 359 44 60	Sant Cristòfol 93 432 34 71	Turó de la Peira 93 358 06 95
Prosperitat 93 276 30 15	Sant Genís 93 417 03 67	Unió-M. Barberà-Sta. Margarida-Penedides 93 317 16 11
Provençals Verneda 93 307 46 95	Sant Gervasi 93 417 90 65	Vallbona 93 354 89 82
Putxet avputxet@hotmail.com	Sant Martí Provençals 93 314 17 04	Verdum 93 276 02 30
Racó de les Corts elracodelescorts@yahoo.es	Sant Ramon Nonat 93 440 14 54	Verneda Alta 93 314 58 13
Rambla, Amics de la 93 317 29 40	Sants 93 331 10 07	Via Trajana V. Trajana, bloc 10, 1r Vil·la Olímpica 93 221 93 93
Rambla de la Bordeta 93 331 10 07	Sarrià 93 204 90 58	Xile Av. Xile, 34, 11-15
Raval 93 441 77 21	Sudoest del Besòs 93 278 18 62	Zona Sud Sant Andreu 93 346 72 03
Roquetes 93 359 65 72	Tallers, Gravina, Jovellanos i Pl. Castella 93 317 38 39	Zona Universitària 93 401 77 43
Ronda General Mitre mitre@mixmail.com	Taula del Raval 93 442 46 68	
Ronda Sant Antoni 93 442 24 12	Torre Baró 93 276 09 48	
Ronda Sant Pere Rda. Sant Pere, 7	Torre Llobeta 93 429 07 06	
Sagrada Família 93 246 53 19	Travessera de Dalt 93 284 23 42	

Un nou CARRER a internet

www.lafavb.com

Imprès en paper ecològic de 65 grams

Dipòsit legal: B - 21300 - 1995

Aquest número té un tiratge de 8.000 exemplars i la seva distribució és gratuïta

Canvis: Elia Herranz
Telèfon: 93 412 76 00

Els nostres PUNTS de DISTRIBUCIÓ

- Pati Llimona. Regomir, 3
- Informació Cultural. Rambles, 118
- La Rosa de Foc. Rec, 69
- CC.OO. Via Laietana, 16
- El Cafetí. Hospital, 99
- El Glaciari. Plaça Reial
- Taller de Músics. Requesens, 5
- Llibreria Les Punxes. Rosselló, 260
- Forn de pa Aubet. Sicília, 205
- Forn de pa Molí Vell. Padilla, 275
- Forn d'en Pere. Dos de Maig, 281
- Confecions El Reilotege. Comte Borrell, 89
- Autoservei Navarro. Av. Mistral, 6
- Celler de l'Estevet. Calàbria, 57
- Gelateria-Pastisseria Bonastre. Tamarit, 136
- Cafeteria Anem Al Gra. Còrsega, 382
- Centre Social de Sants. Olzinelles, 30
- Cotxeres de Sants. Sants, 79
- Poliesportiu M.Esp. Industrial. Parc de la Espanya Industrial, s/n
- Centre Tomás Tortajada. Fonthonrada, 8-10
- El Reilotege. Pg. Zona Franca, 116
- Can Cadena. Mare de Déu del Port, 397
- La Bàscula. Foc, 128
- Centre de Serveis Personals de Les Corts. Masferrer, 33
- Can Deu. Pl. Concordia, 13
- Forn de la Vila. Consell de la Vila, 9
- Quiosc. Plaça de Sarrià
- Llibreria La Kktua. Pl. de Vallvidrera, 3
- Lluïsos de Gràcia. Plaça Nord, 7
- Hotel d'Entitats de Gràcia. Providència, 42
- Centre Cívic de El Coll. Aldea, 15-17
- La Sedeta. Sicília, 321
- Tradicionàrius. Trav. Sant Antoni, 6-8
- Centre Moral Gràcia. Ros de Olano, 7-9
- Polisportiu Perill. Perill, 16-22
- Polisportiu Claror. Sardenya, 333
- El Carmel. Santuari, 27
- Casal de Joves El Carmel. Tolrà, 40
- Matas i Ramis. Feliu i Codina, 20
- Centre de Serveis Personals d'Horta. Pl. Santas Creus, 8
- Coop. Cultural Rocaguinarda. Xiprè, 13
- Ateneu Popular Nou Barris. Port Lligat, s/n
- Casal de Barri Prosperitat. Pl. Àngel Pestaña, s/n
- Centre Sòller. Plaça Sòller s/n
- Can Basté. Pg. Fabra i Puig, 274-276
- Centre Cívic Ciutat Nord. Rasos de Peguera, 19-25
- Centre Cívic de Trinitat Vella. Foradada, 36-38
- Centre Cívic de Sant Andreu. Gran de Sant Andreu, 111
- Can Guardiola. Cuba, 2
- Biblioteca Ignasi Ignasi. Segadors, s/n
- Districte Sant Andreu. Pl. Orfila, s/n
- Centre Cívic de La Sagrera. Martí Molins, 29
- Casal de Barri Congrés. Acàcies, 26
- Farmàcia. Bolívia, 19
- Llibreria Etcètera. Lluïl, 203
- El Tio Che. Rambla Poblenou, 44-46
- C. Cívic de Sant Martí. Selva de Mar, 215
- Complex Esportiu Verneda. Binèfar, 10-14
- Casal Alternatiu. La Verneda, 18
- Casal Joan Casanelles. Pl. Joan Casanelles, s/n
- Foment Martinenc. Provença, 595
- SESE. Joan Alcover, 6
- Padam-Padam. Rauric, 9
- La Bodegueta. Palma de Sant Just, 7
- Centre Cívic Torrellobeta. Santa Fe, 2, bis

El pròxim número de Carrer el podreu trobar als punts de distribució el proper mes d'octubre

El ninot...

Un dibuix de El Roto

Cartes dels lectors

■ Serveis públics en perill

Reproduïm el text que ens han fet arribar demanant adhesions un grup de treballadores de l'Equip d'Atenció a la Dona de l'Ajuntament de Barcelona:

"L'Ajuntament en el nou plec de condicions d'adjudicació del servei no ha inclòs la subrogació de les treballadores que fins ara prestaven aquest servei. Això implica que la nova empresa adjudicatària (l'anterior no s'ha presentat al concurs), rebaixarà els sous de les professionals que tinguin continuïtat. De fet, l'Associació Catòlica Internacional de Serveis a la Joventut Femenina (empresa que l'informe tècnic considera que és la que ha presentat millor oferta) ja els hi ha dit que en cas que continuïn hauran de renunciar: les assistents socials a 200 euros mensuals (el sou actual és de 1.063 euros nets/mes) i la Directora que ja no ho seria, hauria de renunciar a 500 euros mensuals, sense donar cap garantia de continuïtat a l'equip.

La defensa dels serveis públics de qualitat ha de basar-se en una remuneració adequada dels i les professionals que els prestin i s'ha de donar continuïtat als equips que estan funcionant i més en aquest cas, donada

la especial sensibilitat que comporta aquest servei".

■ Pobres viejos

Soy una jubilada, soltera, de 82 años. Desde los 5 años, o sea, hace 77, vivo en el Eixample de Barcelona. Al morir mis padres, subrogamos el piso en mi hermana mayor, también soltera. Durante todos estos años, he pagado las reformas de la comunidad, el ascensor, etcétera, y el administrador siempre me ha asegurado que no me preocupara porque, en mi caso, por edad y por el tiempo que llevaba viviendo aquí censada, no tendría problemas en caso de fallecer mi hermana, hecho que acaba de suceder. De repente, sin previo aviso, me ha llegado una carta de desahucio, en ¡15 días!, que me ha sumido en el mayor desconcierto y agitación. Quiero con esta carta manifestar mi indignación por los modos con que se trata a las personas mayores y pedir consejo para saber adónde puedo dirigirme para encontrar una solución a este caso, pues creo que debe haber alguna ley que contemple casos como el mío, atendiendo a mi edad, repito, y por los años transcurridos vividos en esta casa.

Maria Hernández Ruiz

Editorial

No és això, companys

Vivim temps de violència en què homes i dones, amb raó o sense, vulneren les lleis i la societat els empresona per redimir les seves culpes. Vivim uns temps terribles on milers i milers d'homes i dones, per una i mil raons, acaben consumint diverses i variades drogues en condicions i quantitat que els converteixen en drogodependents, malalts que paguen molt cara la seva addicció, inclús amb la vida. El consum desfermat ens ha portat a un consumisme irracional que produeix al dia tones i tones d'uns residus que amenacen seriosament el nostre futur i el de les generacions que vindran.

Tres situacions (n'hi ha més) que, d'una manera o d'una altra, no ens són estranyes. Els tancats a la presó, els drogodependents, viuen a les nostres escales, són veïns i veïnes nostres. No són marciàns que viuen a l'estratosfera. Els residus són productes d'unes maneres de viure que nosaltres protagonitzem. Res del que comentem ens és aliè. Són situacions greus que exigeixen actuacions decidides. I nosaltres formem part d'aquestes realitats. Les presons, les sales de venopunció (per què les anomenen narcosaules?), els ecoparcs, són equipaments necessaris i no podem construir-los fora de la realitat que els provoca. Han d'estar entre nosaltres. Als nostres barris, a la nostra ciutat. Les administracions estan obligades a informar, a explicar les seves raons, propostes i valoracions, a oferir canals de debat i participació, a minimitzar l'impacte i a fer les coses de la millor manera possible. No s'hi valen fets consumats. No s'hi val actuar amb nocturnitat i traïdoria. Però tampoc no és correcte que el mal fer de les administracions sigui la coartada perfecta que oculta la nostra insolidaritat. La Barcelona dels barris ha de ser solidària amb els seus.

L'ecoparc de Barcelona falla

La planta de selecció i tractament de residus de la Zona Franca només recupera per a compost o reciclatge el 7% dels materials que li arriben. Els grups ecologistes consideren que, més enllà del model de gestió de residus que es valori més adient per a cada territori, sense la implicació real de la ciutadania aquest estarà condemnat al fracàs.

ALFONS LÓPEZ CARRETE
Vicepresident de Depana

Els ecoparcs són instal·lacions destinades al tractament dels residus domèstics. Avui, encara el 75% dels residus de Barcelona i altres municipis van a parar a abocadors o incineradores i només un 25% es recicla. L'objectiu seria tancar les incineradores i reduir al màxim el que aboquem, però la situació actual és més greu que això: l'abocador del Garraf s'ha de clausurar abans del 2006 i rep encara 600.000 tones anuals de residus, milers de tones de plàstics, paper, vidre i restes de menjar que podrien ser reciclades i que allà esdevenen un problema.

Aquests ecoparcs, dels quals n'hi ha dos en funcionament i un en projecte, estan pensats per substituir parcialment als abocadors: si separem al màxim els materials reciclables i tractem la matèria orgànica (restes de menjar, que ocupen un 40% del nostre cubell d'escombraries) per evitar al màxim haver de portar-los als abocadors i incineradores, podem prescindir d'aquestes instal·lacions

contaminants. En concret, els ecoparcs tracten tot allò que encara va a parar al contenidor gris o de rebuig i la matèria orgànica (restes de menjar) que arriba en el mateix contenidor gris, en els contenidors de matèria orgànica (marrons o taronges) als barris on ja s'ha implantat aquest contenidor així com la dels grans generadors (mercats, Mercabarna, etc...).

Vist per dintre i de forma idealista, a l'ecoparc se separen primer de tot els materials reciclables (plàstics, metalls, vidre...). La resta, la matèria orgànica, es tracta per obtenir compost o amb un procés de digestió orgànica que permet obtenir biogàs.

Per sota de les expectatives

La realitat, però, és molt diferent. L'any 2004 l'ecoparc de Barcelona va rebre 261.000 tones de residus de les quals 190.000 van acabar igualment a l'abocador i només 17.000 es van poder recuperar en forma de compost o materials per reciclatge, molt per sota de les expectatives. Abans de ser construïts, els col·lectius ecologistes

DANI CODINA

Els grups ecologistes critiquen un model d'ecoparc massa gran i poc ambiciós.

van criticar el model d'ecoparc per considerar-los massa grans i poc ambiciosos en quant als seus objectius de recuperació. Però queda clar que el problema va més enllà de quin tipus d'ecoparc construïm.

El problema recau en la qualitat de la recollida d'escombraries. L'administració, per exemple, quantifica en un 30% la quantitat d'impropis que arriben dins dels contenidors de matèria orgànica, encara que altres fonts diuen que és molt major, quan el màxim admissible seria un 5 o un 10%. És a dir, que de cada 100 quilograms de matèria orgànica que arriba a l'ecoparc, més de 30 són en realitat plàstics o d'altres materials. La recollida selectiva de matèria orgànica no només arriba a pocs ciutadans, si no que a més és de mala qualitat.

Mirar dins el contenidor gris ens permet reflexionar sobre aquest fet. Teòricament, si separem tots els residus reciclables i la matèria orgànica als altres contenidors, aquest contenidor hauria d'estar gairebé buit, i en canvi encara és el que més brossa rep. De la mateixa manera, la forma com es recull la matèria orgànica a ciutats com Barcelona no és la

més adequada. Els contenidors bicompartimentats i la recollida pneumàtica dificulten la separació als ciutadans que ho volen fer bé i facilita que la brossa separada es mescli amb la resta abans d'arribar als ecoparcs.

Una de les conclusions a les que s'ha arribat és que no hi ha cap model de recollida que permeti una gestió òptima a tot arreu. Municipis (i barris) diferents han de gestionar els seus residus de forma diferent.

L'ecoparc va rebre l'any passat 261.000 tones de residus de les quals 190.000 van acabar a l'abocador

Així, tenim casos com Tiana, amb 6.000 habitants, on la recollida porta a porta permet recollir selectivament un 85% dels seus residus. O El Prat de Llobregat, amb 60.000 habitants, que amb el model clàssic de contenidors al

carrer ja separa un 40% dels seus residus. Aquests dos municipis són casos oposats en quant a tipologia urbanística, densitat de població i estructura socioeconòmica, però sembla que tots dos han començat a treballar en la direcció adequada.

La participació ciutadana, clau

Queda clar, doncs, que cap model de gestió és universal. Els ecoparcs, millors o pitjors, respondran segons allò que els arribi i la ciutadania, quan se la informa, se li faciliten les eines i se la deixa participar, respon favorablement i s'implica.

El canvi de filosofia necessari ha de basar-se en una premissa que ben poc agrada als tecnòcrates: el que el ciutadà no separi, difícilment ho separarà la tecnologia. Cap tecnologia, ni el millor dels ecoparcs, no pot substituir l'acció del ciutadà. Per molt sofisticades que siguin les plantes de tractament de residus, sense la prèvia participació ciutadana no hi ha tractament que valgui. Només una bona selecció dels residus a casa permet donar un tractament adequat a totes les fraccions.

DANI CODINA

De cada 100 quilos de matèria orgànica se'n camuflen 30 de plàstic.

Pagar per cada brossa

Un altre mecanisme a desenvolupar més és el de rascar la butxaca. L'ideal seria que el ciutadà pagués segons el seu grau d'implicació amb el reciclatge. Existeixen iniciatives a Europa i a Catalunya en les que el ciutadà paga per cada bossa de rebuig que deixa al contenidor, per exemple, amb una targeta magnètica que cal introduir abans d'obrir el contenidor. Així, al bon ciutadà que separa els residus se'l premia estalviant-li part de la taxa. Són experiències encara poc madures i amb algunes dificultats tècniques, però sense dubte cada cop seran més freqüents.

El que ja és en marxa, encara que seria molt millorable, és el retorn als municipis del cànon o taxa dels residus. Amb aquesta eina els municipis que s'esforcin en reciclar reben una compensació econòmica i els municipis "mandrosos" són penalitzats, ja que han de pagar per cada tona que aboquen o incineren. Potser així, quan el ciutadà preguntí al seu ajuntament per què ell paga més que el veí per tractar els residus, els municipis decidiran posar-se les piles per impulsar les polítiques necessàries (des de l'educació fins a contenidors més adequats) per facilitar al veí fer-ho correctament.

Sogeur, SA, Gestora de Cooperatives d'Habitatge a Catalunya

Activitats del tercer trimestre de 2005

Assemblea de socis de la promoció "Illa d'en Robadors" de Barcelona

El dia 29 de juny de 2005 va tenir lloc l'Assemblea anual de socis de la promoció "Illa d'en Robadors" de la Cooperativa DEL TEU BARRI, SCCL. L'acte es va celebrar a la sala d'un hotel de Barcelona ciutat; en aquesta assemblea es van aprovar els comptes anuals de la Cooperativa, es van ratificar els acords presos pel Consell Rector, i es va informar per part de la gestora dels beneficis que als socis d'aquesta promoció els representa el fet que hagi canviat el mòdul d'habitatges amb protecció oficial.

Perspectiva Illa d'en Robadors

promoció de Manresa, al polígon La Parada, de 30 habitatges, s'ha finalitzat l'estructura i s'han iniciat els treballs del ram de paleta.

La Cooperativa PROHA, SCCL té en aquests moments dues promocions en marxa. La promoció de Tortosa, en el sector de Ferreries Nord, de 50 habitatges, està en fase de tancament de les divisòries interiors. A la promoció de Sant Adrià de Besòs, a Can Baurier, de 118 habitatges, s'ha finalitzat la fase de fonamentació.

La Cooperativa PROJECTE HABITAT 2000, SCCL té en marxa la promoció de Cristòbal de Moura, de 46 habitatges, la qual es troba en fase de fonamentació.

Promocions en construcció en aquests moments

La Cooperativa POR FONT, SCCL té en aquests moments diverses promocions d'habitatges amb protecció oficial en fase de construcció. La promoció d'Alcúdia, de 8 habitatges, està previst que es pugui lliurar cap a mitjans de setembre d'enguany.

La promoció de Plaça de Sant Agustí Vell, de 18 habitatges, està en la fase constructiva d'instal·lacions, i es preveu que es pugui lliurar aproximadament al mes d'octubre. A la

Illa d'en Robadors - Juny 2005

Properes promocions que es posaran en marxa

La Cooperativa SUMA, SCCL té previst iniciar les obres de la promoció de El Vendrell, de 19 habitatges, a començaments d'aquest trimestre.

La Cooperativa POR FONT, SCCL té previst iniciar les obres d'una promoció a Lleida, al sector Les Pardiniyes, de 18 habitatges, durant el darrer trimestre d'enguany.

Balanç crític del 22@

El moviment veïnal i CCOO alerten del fracàs del districte tecnològic i proposen a la Generalitat mesures de reindustrialització al Poblenou per redreçar un pla que l'Ajuntament ha deixat en mans immobiliàries.

MARC ANDREU

La instal·lació al districte 22@ de la seu central per Espanya i Portugal de l'empresa Schneider Electric -que il·lugarà un edifici d'11 plantes i 10.558 metres quadrats a la immobiliària Metrovacesa- i la probable ubicació de la oficina de gestió del projecte europeu de fusió termonuclear Iker, amb seu a Cadarache (França), no amaguen la crisi que viu el projecte de parc tecnològic industrial barceloní a només cinc anys de la seva posada en marxa. Ho prova que l'Ajuntament hagi decidit destinar 2,6 milions d'euros per promocionar internacionalment el 22@ i que tant la patronal Foment del Treball com el sindicat CCOO alertessin, a finals de juny, el Consell Econòmic i Social de Barcelona de que el pla no compleix les expectatives d'atreure grans empreses tecnològiques ni crea nous llocs de treball mentre, paral·lelament, sí destrueix el teixit productiu preexistent al Poblenou.

Un estudi del Fòrum Ribera del Besòs, presentat el 7 de juliol pel dirigent veïnal i sindical Salvador Clarós a la seu de CCOO, va més enllà i conclou que el 22@ no va bé i atreu poques empreses perquè l'Ajuntament no el lidera políticament ni el gestiona amb finalitats industrials, sinó que l'ha deixat en mans de la iniciativa i l'especulació immobiliàries. Així, i amb dades del propi 22@ actualitzades a febrer de 2005, l'estudi prova que només hi ha contractats 248.784 metres quadrats de superfície industrial arrova (el 7,7 % d'un total de 3,2 milions), quan en canvi 1,2 milions de metres quadrats (el 32%) ja té el planejament aprovat (i d'aquests, 769.202 tenen definits fins i tot el procés de gestió urbanística).

L'Ajuntament, en complicitat amb d'altres administracions, intenta tancar el forat portant al 22@

tot tipus d'oficines públiques que, a sobre, obtenen importants plusvàlues deixant les seves antigues seus al centre de la ciutat: és el cas de BTV i RNE, de les universitats UPF i UOC i de la delegació de la Seguretat Social a Barcelona. A les seves noves seus al districte 22@, en obres o en projecte, s'hi sumará l'oficina del projecte europeu Iker (que acollirà uns 160 treballadors altament qualificats) i potser la seu de la Comissió Nacional del Mercat de les Telecomunicacions que el ministre José Montilla ha arrencat de Madrid per Barcelona però que no està clar que acabi al 22@.

El Grup Godó, Indo i Mediapro

Menys (o més) clar ho tenen encara al sector privat: el Grup Godó, que té les rotatives de *La Vanguardia* i altres propietats al 22@, ha concentrat totes les seves empreses periodístiques en una torre a la plaça de Francesc Macià i pot estar pensant en dedicar a la pura especulació immobiliària els seus terrenys al Poblenou. Res se sap dels rumors que fa mesos situaven el Grupo Z a Poblenou. La gran empresa òptica Indo ha descartat el 22@ pels seus elevats preus i marxará de l'Hospitalet cap a un altre polígon industrial de l'àrea metropolitana. I una cosa semblant ha fet Media Pro, que no ha posat tots els ous al cistell del Campus Audiovisual que construeix amb la UPF al 22@ i ha invertit també en el projecte de ciutat audiovisual de Terrassa. Paral·lelament, les poques empreses tecnològiques que fins ara han apostat pel 22@ (GTD, Auna, Indra i T-Systems) han creat, amb suport municipal, el lobi 22@ Network i el primer que han fet és, curiosament, reclamar més pàrkings i restaurants a la zona, però res han dit dels al-

MARC ANDREU

Treballadors de la metal·lúrgica Iracheta protesten davant el coordinador del 22@, J.C.Montiel.

tres equipaments i els 4.000 pisos socials promesos per l'Ajuntament sense que se n'hagi construït encara cap.

Tot plegat posa de manifest la terciarització mal entesa del Poblenou, on ja s'han aixecat 16 hotels, les 6.838 places dels quals han dut fins i tot el tinent d'alcalde Jordi Portabella a rebutjar, per innecessari, l'hotel flotant que l'alcalde Joan Clos apadrina pel port del Fòrum. I és que, com denuncia Clarós, al 22@ hi ha "més activitat terciària pura i dura que empreses industrials del sector tecnològic", cosa que fa difícil assolir els 130.000 llocs de treball previstos en el pla. Sobretot si "l'impuls urbanístic i de promoció immobiliària" que l'Ajuntament ha escollit com a única política al 22@ "està expulsant activitats econòmiques

Bicicletada, web i vermut

Després de l'èxit de la manifestació del 28 d'abril i de la jornada de portes obertes de l'11 de juny i d'aturar a cops de campana i barricada el desnonament del 28 de juny, la plataforma Salvem Can Ricart ha presentat la web salvemcanricart.org i ha organitzat aquest 16 de juliol una bicicletada pels indrets més significatius del patrimoni industrial del Poblenou i un vermut popular al recinte fabril amenaçat per la piqueta municipal.

de petita i mitjana empresa". És el cas, sense anar més lluny, de les 34 empreses i els 240 treballadors obligats a marxar de Can Ricart.

Es per això que el Fòrum Ribera del Besòs, CCOO i l'Associació de Veïns del Poblenou demanen que l'Ajuntament redefiniu el 22@ i proposen a la Generalitat mesures de reindustrialització que inclouen "sól industrial a preu taxat" i l'acceleració de la construcció dels equipaments i habitatges socials previstos, així com l'elaboració d'un pla de patrimoni industrial que permeti crear a Can Ricart "un gran centre productiu, cultural i ciutadà" que preservi el conjunt històric i reequilibri com a àrea de nova centralitat sostenible un espai equidistant dels centres comercials i terciaris despersionitzats de Glòries i Diagonal Mar.

Campanes per Can Ricart

MARC ANDREU

El dimarts 28 de juny les campanes del Poblenou van tocar a sometent per Can Ricart i, gràcies a la decidida intervenció de veïns, obrers i empresaris, van frenar una comissió judicial i tres dotacions policials antiavalots que, per tercera vegada en els últims mesos, pretenien desnonar dues de les 34 empreses d'aquest històric recinte fabril, propietat del marquès de Santa Isabel i amenaçat d'enderrocament per un pla del 22@.

Tot va començar poc abans de les deu del matí, davant l'arribada sense preavis d'operaris escortats per la policia i funcionaris judicials amb intenció d'emportar-se la maquinària de les metal·lúrgiques Ricson i Garrallit. Els 240 treballadors del complex industrial van activar el protocol d'emergència del qual s'ha dotat la plataforma ciutadana Salvem Can Ricart i van llançar tres coets, a més d'enviar missatges SMS per mòbil. A un dels avisos va respondre el rector de Santa

Maria del Taulat, Oriol Garreta, que va fer repicar les campanes de l'església durant 15 minuts per alertar el veïnat. Mentrestant, els 20 treballadors de Garrallit, que fabrica somiers per a geriàtrics, hospitals i hotels, van muntar una barricada amb restes de ferro, cotxes i taules de fusta amb les inscripcions "Si entreu, guerra" i "Abans morir dret que viure de genolls".

I no era broma. La propietària de Ricson, Àngela Gisbert -que dona feina a 40 treballadors, factura gairebé sis milions d'euros a l'any i a les seves naus del Poblenou i l'Hospitalet fabrica components per a l'AVE, hospitals i empreses com TMB, Telefónica i Alstom-, es va ruixar amb alcohol de farmaciola i es va tancar en un despatx amenaçant de cremar-se estil bonze si el desallotjament no es parava. "He improvisat -va explicar després Gallart-. I el funcionari judicial, més espantat que jo, ha parat el desnonament".

MARC ANDREU

Pintades i barricades a Can Ricart.

Passa a la pàgina 6

Un Fòrum Social amb claroscurs

No podent publicar encara les conclusions finals del Fòrum Social de la Mediterrània celebrat a Barcelona del 16 al 18 de juny perquè els moviments socials participants encara l'estan consensuant, reproduïm, pel seu interès, un extracte del treball realitzat per Esther Vivas que es pot trobar a la pàgina web del FSMed.

ESTHER VIVAS

El 1r Fòrum Social Mediterrani (FSMed) va reunir a més 5.000 participants (delegats, voluntaris, intèrprets, periodistes...), amb una presència important de representants d'organitzacions de les ribes sud, est i nord. En el transcurs dels tres dies, es van celebrar uns 200 seminaris i tallers, 9 conferències centrals, assemblees de dones i del moviment antigüerra i trobades sectorials de camperols, d'organitzacions de suport al poble palestí, de grups d'immigrants... Uns 200 voluntaris van participar en l'esdeveniment i el grup d'intèrprets de Babels va coordinar a 260 traductors voluntaris de diferents països.

Un dels elements més destacats va ser l'alta participació de delegacions del sud i l'est del Mediterrani. Des del Marroc, els Balcans i Grècia es va organitzar un autocar, respectivament, amb 50 delegats cadascun, i es va comptar amb delegacions nombroses del sud de França i Itàlia. Però, tot i l'alt interès per part de grups del sud per participar (es van sol·licitar 1.200 visats), només un 60% van ser acceptats. Uns 500 representants de diferents organitzacions del Marroc, Algèria i Tunis, principalment, no van poder participar al Fòrum per problemes amb els visats: una actitud lamentable la del Govern espanyol.

El FSMed va tenir tres grans eixos temàtics transversals a la

major part de seminaris i tallers: la denúncia del procés de liberalització econòmica al Mediterrani; la defensa dels drets humans i de les llibertats democràtiques a tota la regió; i el rebuig a l'ocupació militar i a l'estratègia imperialista, especialment, a Palestina i a l'Orient Mitjà. Les dones, els immigrants i els camperols de les diferents riberes van tenir un paper central.

L'assemblea dels moviments antigüerra va aprovar la convocatòria d'una jornada d'acció global contra la guerra i l'ocupació a l'Iraq i Palestina el 18 i 19 de març del 2006, coincidint amb el tercer aniversari de l'inici de la guerra a l'Iraq. L'assemblea també va aprovar convocar accions, entre el 6 i l'11 de novembre, contra les bases militars a la regió.

Tot i l'ampli ventall ideològic d'organitzacions promotores del FSMed, les conferències, els seminaris i els tallers, en general, van transmetre un missatge radical de denúncia de les polítiques neoliberals i de l'estratègia imperialista. Els col·lectius del sud es van mostrar bel·ligerants contra "el model de desenvolupament" que vol aplicar-se a la regió i contra els interessos geoestratègics, tant europeus com nord-americans, al Mediterrani.

Assemblea de moviments

L'assemblea de moviments socials, que es va celebrar un dia després que acabés el Fòrum, va

HERMANN ORUÑA

Litografia realitzada per l'artista mexicà per finançar el FSMed.

reunir a uns mil delegats i delegades de totes les riberes. L'assemblea va fer públic el seu rebuig al procés de liberalització econòmica i a "l'europartenariat mediterrani" i va convocar a una jornada d'acció a tota la regió el 27 i 28 de novembre, coincidint amb el cimera euro-mediterrània a Barcelona. La declaració final va incloure un calendari de mobilització comú per als moviments socials del Mediterrani amb jornades a favor de la lluita camperola i contra l'OMC, el 10 de setembre; contra la directiva Bolkenstein i els acords del GATTs, el 15 d'octubre; pels drets dels sense papers i per la lliure circulació de les persones, el 18 de desembre, entre d'altres.

A nivell polític, i malgrat les tensions prèvies a l'organització del FSMed, no es van produir problemes significatius. En tot cas, la qüestió més polèmica va ser el tema del Sàhara. En el transcurs

del FSMed grups pro-Hassan VI van irrompre en seminaris sobre el Sàhara i a la manifestació final amb l'objectiu de boicotejar els actes. Els organitzadors van aconseguir aïllar als provocadors i l'assemblea de moviments socials va aprovar un document de suport a la lluita del poble saharauí.

Algunes debilitats

D'una banda, cal tenir en compte l'origen de la convocatòria del FSMed a finals de l'any 2001 quan va ser impulsat, bàsicament, per organitzacions catalanes que formaven part del consell internacional del Fòrum Social Mundial però sense un vincle real amb les mobilitzacions que en aquells temps tenien lloc a la ciutat. Malgrat que es va intentar crear un marc ampli d'organitzacions promotores, els grups més vinculats a les dinàmiques de mobilització contra el Banc Mundial

(2001), contra l'Europa del Capital i la guerra (2002) o posteriorment mobilitzant a milers d'estudiants al 1r FSE a Florència (2002) o a París (2003) no es van implicar, majoritàriament, en el procés del FSMed.

A part, la prorrogació del FSMed en el temps, que inicialment havia de celebrar-se a finals del 2003 posteriorment al 2004 i que, finalment, va tenir lloc al juny del 2005, va ser un altre element de desgast del comitè organitzador.

La conjuntura política en la qual es va celebrar el FSMed tampoc va ser favorable, amb un reflux de la resposta social enfront el govern de Zapatero que amb determinades concessions com la retirada de les tropes a l'Iraq, la cancel·lació del PHN o l'aprovació del matrimoni entre parelles del mateix sexe, més una pràctica política diferenciada de la d'Aznar va generar una important desmobilització.

D'altra banda, les grans organitzacions membres del grup promotor del FSMed, com alguns sindicats majoritaris, no van realitzar un esforç real de difusió de la iniciativa. Els més de 200 seminaris realitzats, 25 en paral·lel per franja horària, van resultar excessius si comparem amb el nombre de delegats i delegades. Aquest element juntament amb els dos grans pavellons en els quals es realitzava el fòrum van fer que la major part d'actes quedessin sempre mig buits.

De totes maneres el que no se li pot negar al FSMed ha estat la capacitat de convergència en un mateix temps i espai d'organitzacions molt diverses de totes les riberes del Mediterrani amb molt poc coneixement mutu i encara menys experiència de treball conjunt. En aquest sentit, ha estat un pas en la construcció de ponts i acostament de riberes.

Ve de la pàgina 5

Aleshores, i seguint el protocol al qual s'han adherit 40 entitats, el rector Garreta anava dirigint cap a Can Ricart els que anaven a la parròquia preguntant què passava. Les dotzenes de veïns -en la seva majoria joves i jubilats- i membres de la plataforma Salvem Can Ricart -entre ells el geògraf Joan Roca i l'arquitecte Lluís Brau- que a última hora del matí van confluïr al recinte es van trobar amb una escena surrealista: el coordinador d'urbanisme del 22@, Juan Carlos Montiel, convocat per l'advocat de la majoria d'empreses arrendatàries, Francisco Ibáñez i presentat com "el negociador que arreglarà el problema en un mes", intentava calmar en improvisada assemblea els ànims dels obrers i dels membres de l'Associació de Veïns del Poblenou.

"En principi no hauria de tornar a passar això d'avui", va dir Montiel. "No té sentit, perquè ahir mateix a la nit estàvem negociant amb el propietari". I encara que va admetre que un tècnic municipal no pot interferir en una decisió judicial, sí que va donar la seva paraula amb aquesta garantia: "Tenim molt bona relació amb el comissari de la Verne-da i hem pactat que mentre negociem no hi hagi desallotjaments". Ibáñez va mostrar la seva confiança a tancar els pactes individuals perquè els arrendataris desallotgin el recinte de forma voluntària --previ cobrament d'indemnització-- després de l'acord marc

MARC ANDREU

El coordinador del 22@ fa front als obrers de Can Ricart.

que van subscriure el propietari i els inquilins a primers de juny. Tot i així, va insistir en la necessitat que la firma "no es dilati més enllà del mes de juliol, ja que la situació és

insostenible i cada vegada genera més crispació, tal com s'ha tornat a demostrar".

La propietària de Ricson va denunciar davant Montiel que l'Ajuntament no li ha

donat "en cap moment" l'opció de quedar-se al nou districte tecnològic. "I això que tinc maquinària làser i desenvolupo amb una firma dels EUA la carcassa i els xips d'un prototip d'UVI hospitalària portàtil". Els propietaris de la metal·lúrgica Iracheta, també amenaçada després de més de 30 anys a Can Ricart, es van unir a aquestes denúncies. Però el més directe va ser el vicepresident de l'associació de veïns, Manel Martínez, que va acusar Montiel de "mentider" per incomplir els pactes municipals sobre el 22@ en benefici d'operacions immobiliàries com la que promou el marquès de Santa Isabel a Can Ricart amb l'enderrocament d'un recinte fabril neoclàssic únic que els seus avantpassats van encarregar a mitjan segle XIX als prestigiosos arquitectes Josep Oriol Bernadet i Josep Fontseré.

Davant la mirada perplexa del regidor de CiU i veí del barri Eduard García, un dels primers en arribar a Can Ricart, Martínez va dir davant Montiel: "¡Us dieu d'esquerra i feu polítiques de dretes!" "Només sóc un tècnic", es va excusar. Potser ja és hora que donin la cara els tinents d'alcalde Jordi Portabella (ERC) i Imma Mayol (ICV-EUiA), que han visitat discretament Can Ricart sense pronunciar-se públicament sobre la seva conservació, i l'alcalde Joan Clos (PSC), que el 15 de juny va esquivar per la porta del darrera una concentració veïnal contra el 22@. El 28 de juny, com a mínim, les campanes de Poblenou els devien xiular a les orelles.

El passatge del silenci

La reforma de l'històric passatge d'Isabel, a Vallcarca, intensifica el debat per a la preservació del patrimoni del barri, amenaçat per la pressió immobiliària.

ALBERT OLLÉS

A la Barcelona real, com ha batejat l'antropòleg Manuel Delgado en el seu darrer llibre la ciutat que no surt als dossiers de premsa de l'Ajuntament, qualsevol carrer pot amagar un conflicte urbanístic. Fins i tot el més petit dels passatges. Al cor de l'antic poble de Vallcarca, ara barri degradat pendent d'una esperada i polèmica remodelació urbanística, un grup de veïns han engegat una campanya per protegir l'històric passatge d'Isabel d'un pla municipal de reforma. Una protesta amb defensors i detractors que intensifica el debat per a la preservació del patrimoni del barri, amenaçat per la pressió immobiliària.

Descobrir el passatge d'Isabel fent un volt pel casc antic de Vallcarca és una mena de pas enrera en el temps. El romàntic indret, que no té sortida i deu el nom a la reina Isabel II (1830-1904), manté l'estructura original de la seva inauguració al 1836, amb cases de planta baixa a un cantó i jardins (antics horts) a l'altra. Una

L'indret manté encara intacta l'estructura original de l'any 1836

distribució pròpia del segle XIX de la qual queden molt poques mostres a Barcelona, fet que va portar a la seva catalogació l'any 2000 com a patrimoni arquitectònic històric-artístic de la ciutat, sota els auspicis de l'Agrupació d'Arquitectes per a la Defensa i la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic (ADDIPA).

Al petit carrer hi ha només cinc habitatges unifamiliars, un d'ells també protegit, i un únic accés pel carrer de la Farigola. El final de la via ha estat sempre tancat, ja que mor a una zona verda, l'Hort dels

Un roser centenari dona un to romàntic al passeig d'Isabel.

ANDREU BLANCHAR

Camils, que el districte de Gràcia vol urbanitzar ara, dins el projecte de modificació del Pla General Metropolità del sector, creant un parc públic. L'entrada tradicional a l'hort es fa pel veí carrer de Sant Camil, però el pla proposa obrir un nou accés -mitjançant unes escales- que estarien ubicades a l'extrem tancat del passatge.

Els afectats afirmen que aquesta obra alterarà tot el conjunt. "El passatge no es va idear amb un únic accés per casualitat. Només així s'aconsegueix integrar les cases amb els jardins dins una mateixa unitat i, per aquest motiu, s'ha mantingut inalterable durant gairebé 170 anys", diu Manel Roig, president de l'Associació de Veïns del Passatge d'Isabel.

El districte de Gràcia afirma que aquesta reforma "respecta" el caràcter històric de l'espai i facilitarà l'entrada al parc dels nens de l'Escola Farigola, molt propera a la zona. "És la millor solució i la més lògica, dins l'objectiu de convertir el nou equipament en un annex del col·legi", explica Ricard Martínez, regidor del districte.

Els veïns proposen potenciar els dos elements (el passatge i el futur parc) de forma independent. Fins i tot ofereixen una alterna-

tiva, consistent en fer passar la ruta escolar per Sant Camil. "Aquest carrer té una vocació històrica de vial cívic, com a eix vertebrador d'un munt d'elements d'interès del barri, i es troba actualment en un preocupant estat de degradació", assegura Francesc Ruestes, un altre afectat.

Els veïns s'oposen al fet que l'obrin per comunicar-lo amb un futur parc públic

"L'arranjament de Sant Camil recuperaria el carrer, que conserva el paviment original de llambordes", afegeix. "A més, l'uniria amb l'escola, ubicada a un edifici obra de Goday que també està protegit; amb el futur parc, que li dona façana mitjançant un mur de tanca modernista catalogat; amb l'antiga església de Sant Jordi i amb el portal d'entrada al passatge".

Segons Ruestes, "tots els problemes que el barri troba al carrer de Sant Camil, i totes les oportunitats, només tindran resposta al carrer mateix. En aquest sentit,

l'intent de forçar unes escales a l'extrem interior del passatge d'Isabel no és cap solució."

"Defensem allò que és propi per història i per funcionalitat i perquè així ho determina l'orografia del territori", indiquen els veïns, que van més enllà proposant la nova zona verda com a eix d'una ruta de visita per descobrir els llocs d'interès històric del barri. Aquesta passaria pel Pont de Vallcarca, la plaça de Mons i el carrer de Sant Camil fins arribar molt a prop del Parc Güell, després d'haver observat una desena d'elements catalogats.

Els afectats tenen el suport dels historiadors Josep Maria Ainaud de Lasarte (també advocat i polític) i Desideri Díez, el Grup d'Estudis del Coll-Vallcarca, el geòleg Joan Lafarga, i el Taller d'Història de Gràcia, entre d'altres. També han rebut el recolzament de dues associacions de veïns, Penitents-Taxonera i Gràcia Nord-Vallcarca, que consideren que no hi ha "cap mena de coherència" en catalogar el passatge per una banda i, per una altra, en "escapçar-lo, trencant la imatge arquitectònica i verda que ofereix".

Pel contrari, la plataforma Salvem Vallcarca, creada pels veïns per lluitar contra l'especulació immobiliària i mantenir la identitat del barri, està a favor que es facin les escales i diu que els habitants del passatge només volen "privatitzar-lo". Els membres d'aquesta entitat posen en dubte els interessos conservacionistes dels qui hi viuen, davant "l'estat actual d'abandonament" dels jardins ubicats en front de les cases.

L'Ajuntament ha aprofitat aquesta divisió interna per mantenir els seus plans. "El primer que han de fer els veïns es posar-se d'acord", diu el regidor de Gràcia. Massa rebombori, potser, per a un dels pocs racons que resten a la ciutat a on el silenci marca encara el pas del temps.

En **5** paraules

Tot en habitatge

L'Oficina de l'Habitatge, situada a la rambla del Poblenou 147, unificarà a partir d'ara la informació sobre el tema. Obrirà de dilluns a divendres de 9 a 18 hores. Es poden trobar les informacions referents a les diferents administracions i que fins avui estaven disperses: promocions, adjudicacions de pisos protegits, tràmits referits a pisos buits, rehabilitació, etc. És la primera oficina de les 10 que progressivament s'obriran a tots els districtes.

Metro nocturn

La nit de Sant Joan el metro va augmentar en 20.039 els viatges respecte l'any anterior. El funcionament ininterromput d'aquest servei té molta acceptació. Destacar que aquest any es van incorporar Ferrocarrils de la Generalitat i Tramvia. Quan l'oferta respon a una necessitat, el transport públic surt guanyant i, amb ell, els usuaris de la ciutat. L'horari nocturn del metro és insuficient i s'hauria d'obrir un debat ciutadà per establir les mesures d'ampliació d'horaris que es necessiten.

Fills violents

Les fiscalies de menors catalanes han cursat 178 denúncies de pares i mares contra accions violentes dels seus fills. Una xifra que ve augmentant considerablement des de 2001, any que només es van registrar 23. L'augment de les denúncies es deu, sembla, a l'entrada en vigor de la Llei de Mesures Concretas en Matèria de Seguretat Ciutadana i Violència Domèstica. El 79,3% dels denunciats són nois i el 20,7% noies.

Joves internautes

Un 80% dels joves de Barcelona d'entre 14 i 34 anys són usuaris d'internet. Per districtes, sobresurten Sarrià i Les Corts. Horta-Guinardó i Nou Barris, però, no arriben al 40%. Respecte al temps de connexió, un 30,4% manifesten fer-ho entre 1 i 4 hores i un 27,30% de 5 a 10 hores. També consideren les webs oficials com a no aptes per a la recerca d'informació.

Veïns sense papers

L'anuari 2004 sobre la immigració de la Fundació Bofill afirma que el procés de regularització no ha suposat un "efecte crida", però afegeix que no ha eliminat la bossa de població irregular, que pot augmentar a finals d'any.

Un barri en transformació

Vallcarca es prepara per viure una important rehabilitació, demanada des de fa anys per solucionar els déficits històrics del barri. Tot i això, els veïns no volen que els canvis siguin traumàtics i veuen amb preocupació els plans de reforma previstos, especialment el del sector Hospital Militar-Farigola. "Volent fer una ciutat dormitori amb pisos de gran alçada i vials que transformaran de forma radical i artificial la trama urbana", denuncien els afectats, agrupats dins la plataforma Salvem Vallcarca. Els seus integrants culpen l'Ajuntament

de permetre la política "especulativa i agressiva" d'expropiacions de les constructores i d'haver fet la vista grossa davant l'abandonament progressiu que ha patit el barri. "El tancament de les botigues i les petites empreses que donaven vida als carrers han deixat el terreny lliure a les immobiliàries", afirmen. El districte de Gràcia diu que el projecte guanyarà per a la ciutat espai verd i espai públic de forma "ostensible" i garanteix el reallotjament de les famílies afectades per les expropiacions al mateix sector on resideixen a l'actualitat.

Horacio Capel
Catedràtic de Geografia Humana
de la Universitat de Barcelona

Propuesta de manifiesto por el futuro de las ciudades

1. Las tres cuartas partes de la población del mundo es ya urbana, y se puede prever la constitución de la Pantópolis universal. Los problemas del futuro de las ciudades son los problemas del futuro de la Humanidad.

2. La ciudad incluye dimensiones diferentes; es a la vez *urbs*, *civitas* y *polis*. El urbanismo ha de atender a todas esas dimensiones, y no solamente a la dimensión física.

3. Hasta ahora la responsabilidad del urbanismo ha sido atribuida por el poder a los arquitectos y a los ingenieros. A ellos hay que conceder tanto el mérito de los buenos resultados obtenidos como la responsabilidad por las consecuencias negativas de sus actuaciones.

4. No hay nada peor que un buen arquitecto cuando se equivoca; si además es malo, las consecuencias pueden ser irreversibles.

5. Debería convertirse en una hipótesis a investigar científicamente la afirmación de algunos arquitectos prestigiosos de que el 80 por ciento de ellos son ineptos o de que el 90 por ciento de lo que han diseñado y construido es simple basura.

6. En el urbanismo no se usarán en vano términos como sostenibilidad, ecológico o paisaje. Se vigilará especialmente a los arquitectos y se descalificará a los que hablen de obsolescencia, de que sus obras están "en diálogo con", son "espacios metafísicos", y otros. En ningún caso se aceptarán en los centros históricos pretensiones de intervención "desinhibida", "audaz", "informal" o "divertida", o que esgriman la "libertad del artista" para destruir la trama urbana o la estructura de la edificación existente.

7. Los arquitectos han de ser capaces de "proyectar en teoría y también de llevar a cabo en la práctica cualquier construcción que se adecue a las necesidades de los seres humanos y han de procurar que sean hermosas"; es decir, deben intentar cumplir el ideal formulado por Alberti en el siglo XV.

8. No hay estética sin ética.

9. El urbanismo se ha elaborado e impuesto hasta ahora de arriba abajo. Se necesita otro totalmente distinto que proceda de arriba abajo.

10. El punto esencial es el diálogo. Se ha de evitar la prepotencia de los técnicos y su pretensión de que son poseedores del saber.

11. Los técnicos y los políticos han de estar al servicio de las necesidades y demandas de los ciudadanos.

12. De lo dicho en el punto 2 se infiere que se ha de rechazar terminantemente el que esos técnicos sean sólo arquitectos o ingenieros, como sucede hasta ahora. Los problemas urbanos son de tal naturaleza que exigen el estudio y la participación de especialistas y técnicos diversos.

13. Se han de modificar las normas urbanísticas de modo que en el diálogo se amplíe la participación de los ciudadanos.

14. Se ha de valorar el papel de los movimientos sociales. La participación debe convertirse en el instrumento básico del urbanismo, de manera que garantice el debate público y, a través del mismo, el control de las decisiones que se toman.

15. Los habitantes de la ciudad han de ser tratados como ciudadanos y no como clientes. No podrán reclamar nada aquellos que no paguen sus impuestos.

16. Solo se permitirán en la ciudad espacios cerrados de carácter individual y familiar. Se proibirá totalmente el cerramiento de edificios o de grupos de edificios, de los equipamientos públicos y de partes de la ciudad. Se luchará con-

tra los espacios exclusivos con barreras reales (tipo *country* o pueblos cerrados) y virtuales (favelas dominadas por mafias...).

17. Se ha de legalizar todo el dinero que se mueve en la construcción. No se permitirá el blanqueo de dinero en la promoción inmobiliaria. La lucha contra la ilegalidad y la corrupción debe incluir también esta dimensión.

18. Los ciudadanos tienen derecho a no estar satisfechos con la estructura y organización de sus ciudades, y a desear que se renueven o reconstruyan. Pero eso ha de hacerse en beneficio de la población y no de las empresas inmobiliarias.

19. Se ha de garantizar el acceso a la vivienda y a los equipamientos públicos a todos los habitantes de la ciudad. Puesto que la mano invisible de los intereses inmobiliarios ha sido incapaz de resolver los problemas de la vivienda, se necesitan políticas públicas para hacerlo.

20. Para que sea bella la ciudad ha de ser antes confortable, justa, rica, socialmente equilibrada y políticamente democrática. Si la sociedad cumple esas condiciones, ella misma resolverá los problemas de la forma, poniendo a los arquitectos y a otros técnicos a su servicio.

21. El planeamiento urbano es necesario. Se ha de considerar clausurada la etapa contra el plan. El planeamiento es un instrumento indispensable para racionalizar la ocupación del territorio y la organización de la ciudad. No puede dejarse a merced de los intereses inmobiliarios, que buscan su beneficio, sino que ha de ser dirigido. Eso ha de hacerse bajo una dirección y control público, y requiere instrumentos públicos de gestión. El planeamiento ha de señalar los objetivos y las metas del futuro, los cuales deben ayudar a la construcción del presente.

22. Infierno y paraíso están aquí. Si hay libertad, igualdad, bienestar y solidaridad, las ciudades son el paraíso en la tierra. Si domina la exclusión, la pobreza, la violencia, la vigilancia y la opresión, pueden convertirse en el infierno. De nuestros gobernantes, de las normas sociales que

seamos capaces de elaborar y cumplir, y de nosotros mismos depende.

23. El mismo entorno físico puede ser teatro de libertad o de coerción.

24. Se han de estudiar las relaciones entre forma y función, y entre forma y vida social.

25. Lo que la historia ha ido acumulando y sedimentando debe respetarse al máximo. Es esencial la conservación de los cada vez más escasos restos del patrimonio histórico construido. Y ello a pesar del interés de las empresas inmobiliarias (y de numerosos arquitectos) favorables a la obra nueva. Con mucha frecuencia no son las necesidades de la población sino la lógica de la promoción inmobiliaria la que destruye edificios y construye otros nuevos.

26. Los edificios que hoy se necesitan deberían construirse, ante todo, en nuevos espacios en que el saber y la imaginación de los arquitectos nos propongan formas nuevas e imaginativas y mejores que las del pasado.

27. El gobierno de la ciudad necesita de reglas jurídicas claras, de una voluntad decidida para su cumplimiento y de una autoridad capaz de hacer acatar las normas. Es decir, necesita de una administración pública eficiente.

28. El carácter más o menos progresista de la legislación que se elabora se expresa en los mecanismos para la recuperación de plusvalías generadas por el planeamiento, en la inversión pública en equipamientos sociales, así como en el papel que se concede a la participación ciudadana en la elaboración, gestión y control del urbanismo.

29. El urbanismo es un proceso complejo. La administración pública debe negociar con los diferentes agentes urbanos, cada uno de los cuales defiende sus propios intereses, y arbitrar entre sus conflictos y diferencias, en beneficio de todos los ciudadanos. Esa negociación y arbitraje debe hacerse desde posiciones de fuerza de la administración, con una legislación que permita presionar para defender el bien común.

30. Ha crecido de forma desmedida el consumo de energía y de bienes materiales, lo que en sociedades ricas conduce a un despilfarro totalmente inaceptable. Todo ello debe tener un límite. Lo cual significa menos transporte privado, más transporte público, menos aire acondicionado. El despilfarro no debe admitirse tampoco en la construcción de la ciudad. Eso significa optar por la ciudad compacta, y poner límites a la posesión especulativa de viviendas.

31. Hemos de defender el mantenimiento de una tradición urbana de espacio público protegido por la normativa legal y por la administración pública. Se espera de los arquitectos que contribuyan al diseño de espacios públicos que faciliten las relaciones sociales, el encuentro y la urbanidad.

32. Hemos de recordar también que el espacio público es de todos y que todos hemos de contribuir a su mantenimiento.

33. La demanda de servicios es ilimitada y crece sin parar, en educación, servicios asistenciales, etc. Lo cual es sin duda positivo, pero supone un coste que exige no solo recursos públicos sino también comportamientos cooperativos y solidarios.

34. Necesitamos utopías y debatir alternativas sobre la forma de organizar la ciudad. El debate es necesario incluso con los movimientos antisistema. La humanidad ha avanzado a través de las disidencias.

Epílogo

La ciudad puede resistir y sobrevivir. Resistir a los especuladores, a los vivos, a los egoístas, a los políticos corruptos o incompetentes, a los técnicos engolados y soberbios, que se consideran depositarios exclusivos de la ciencia y el saber.

Para ello es preciso que actúe la política en el sentido amplio de este término, que el ordenamiento jurídico democrático, la normativa urbanística y los órganos de gestión defiendan el interés público.

Pero también hace falta el compromiso social y la acción decidida por parte de los ciudadanos.

Iñaki Markez
Ekimen

Enrique Ilundain
Grup Igja

Sales de consum de drogues, polítiques, municipis i veïnats

Segons les evidències disponibles, els centres per al consum de drogues amb menor risc faciliten l'accessibilitat a tractaments per a sectors d'usuaris de drogues especialment subjectes a riscos socials i sanitaris, millorant l'acostament (*outreach*) dins d'esquemes locals diversificats d'intervenció sobre problemes de drogues. Contribueixen a reduir la mortalitat per sobredosis, la morbiditat, accidentalitat i pràctiques de risc associades al seu consum; i a augmentar les derivacions a centres de salut mental i de la xarxa sanitària, tant en assistència general com especialitzada.

Podríem definir les sales de consum com *serveis de baixa exigència que permeten el consum de drogues psicoactives —prèviament obtingudes en el mercat il·legal, o dispensades dins de programes de prescripció— sota supervisió professional, en un entorn d'acollida estructurat com espai de contacte, educatiu, preventiu i terapèutic*. Avui existeixen al voltant de 60 sales de consum a Holanda, Suïssa, Alemanya, Espanya, Austràlia, Canadà i des de l'any passat, també a Noruega. No són pròpiament centres per a tractament de drogodependències, ni serveis d'atenció primària o d'assistència social; s'orienten a abordar problemes socials i sanitaris concrets de col·lectius d'usuaris de drogues amb exposició identificada a riscos i danys específics.

Constitueixen una relativa 'novetat' —més per la seva infreqüència que per raons històriques: les primeres es van establir ja als anys 80 a Holanda i Suïssa— entre les estratègies de reducció de danys, i no deixen de generar suspicàcies relacionades amb el fet de permetre pràctiques condemnades des de condicionaments previs en ideologies, filosofies d'intervenció i pràctiques professionals arrelades. Per altra part, com a part

de les estratègies d'abordatge en drogodependències suposen elements discontinus i encara poc estandarditzats: en bona mesura, per l'imperatiu d'adaptar aquests tipus de programes a la diversitat d'escenaris locals, però també per altres raons. Una seria la seva difícil integració en marcs de política general de drogues mediatitzats pel prohibicionisme que imposen les convencions internacionals subscrietes pels Estats. Una altra, la carència de marcs legals i normatius que les ubica en situacions anòmiques, de 'bombolles' aïllades de legislacions que persegueixen l'ús de drogues i, subsegüentment, a qui les usen. A més, la carència de plans a gran escala —regionals, estatals, etc.— que contemplin la regulació, implementació i expansió en xarxa de centres d'aquest

Una decisió raonable per al planificador no és autoevident per als veïns si no s'ha raonat

tipus, dificulta la viabilitat i sostenibilitat d'intervencions que queden a la fi com a curiositats o experiments aïllats. Aquest conjunt de condicionaments contribueix al fet que tampoc no es disposi gairebé d'avaluacions sobre el seu impacte i el seu cost-efectivitat, factors que contribuirien decisivament a la validació i difusió dels seus assoliments; aspecte fonamental per resoldre el moment més crucial en la història de qualsevol centre de consum de drogues: la fase d'implantació en un veïnat urbà.

És en aquest punt on es posen a prova les polítiques sobre drogues i la seva qualitat, no tan sols com a plantejaments 'tècnics', sinó a més com a reflexos de la capacitat participativa del conjunt de

MONTSE CABO

la societat en processos que afecten en graus i formes diverses la ciutadania. Són ben coneguts els conflictes 'NIMBY'

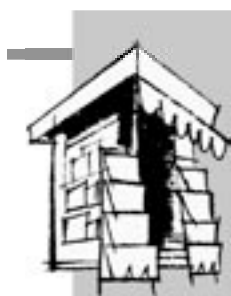
(*Not In My Backyard* ≈ 'no darrere de casa meua'), en els quals un veïnat en principi no reaccionari, fins i tot favorable al fet que s'atengui persones amb problemes, explota front a la possibilitat que s'instal·li al seu barri un servei que pot 'donar-li mala nota' o 'atraure gent conflictiva'. Tot i que des d'una perspectiva sanitarista es tendeix a qualificar aquestes actituds d'irracional, el cert és que aquests veïns tenen tota la raó quan opinen que tampoc el polític que imposa aquestes decisions voldria tenir un centre d'aquest tipus davant de casa seva, probablement en un barri menys castigat. I, per altra banda, és cert que qualsevol decisió 'raonable' des de l'òptica del planificador no és en absolut autoevident per a la comunitat si no s'han raonat ni consensuat en diàleg amb ella la lògica, la necessitat i els beneficis potencials per al conjunt ciutadà.

Per tant, cridem l'atenció sobre els aspectes polítics que han de jugar un paper fonamental: el diàleg ciutadà, la planificació a gran escala, i la traducció en decisions democràtiques d'allò que demostren les evidències científiques. A aquestes alçades, el coneixement ha de tenir més objectius que el de merament autoreproduir-se i retroalimentar-se en espais acotats, en el club privat de qui controla el saber. Els productes i projectes de la ciència perden la seva validesa en societat si no es discuteix la seva pertinència a un món real, necessàriament conflictiu, amb els que hi viuen. Les intervencions per a la reducció de riscos i danys en general, i entre elles les sales de consum en particular, han de considerar-se, primer de tot, com a 'proves de foc' en què el que es testa és la preparació i maduresa democràtica d'una societat però, més encara, la dels seus dirigents en primera instància.

Kiosk

La familia

Juan José Millás
El País, 17 de juny de 2005

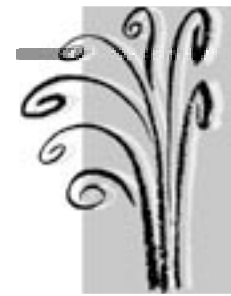

Imaginen un Estado totalitario en el que la familia estuviera prohibida, de manera que sólo pudiera darse en la clandestinidad. Los cónyuges se harían pasar por sociedades limitadas o anónimas y esconderían a la prole en el armario para no dar con sus huesos en la cárcel. La policía, por su parte, peinaría periódicamente los edificios de las ciudades para desenmascarar a los matrimonios camuflados bajo la apariencia de bufetes jurídicos o dúos musicales. Los ciudadanos de bien denunciarían cualquier indicio de agrupación familiar que observaran en su entorno. "Señor comisario, en el piso de abajo vive un cuñado". "¿Un cuñado? Eso indica algún tipo de actividad familiar. ¿Ha visto algo más?" "Creo que un yerno y una suegra, quizá una nuera, no estoy seguro". "Déme la dirección que enviamos un coche patrulla a todo gas".

Imaginen ahora la noticia del periódico: "La policía descubre en un sótano una familia de siete miembros. Y van cinco en dos meses. La subversión no descansa". Pero esto no sucede en la realidad. Ni siquiera en la ficción, aunque sería un excelente

material para una comedia de enredo. Sin embargo, según la Conferencia Episcopal y su brazo político, el PP, la familia está seriamente perseguida y a punto de desaparecer. Suena raro, porque aquí se casan hasta los que están en contra del matrimonio, y lo hacen por la Iglesia, aunque no crean en Dios, porque queda más bonito.

¿De qué persecución hablan entonces? ¿Ustedes saben de alguien a quien se le haya prohibido casarse y tener hijos? ¿Han visto a alguna familia detenida en las dependencias policiales por reunirse a comer paella los domingos? ¿Acaso están las cárceles llenas de abuelos, hijos o nietos acusados de ser abuelos, hijos o nietos? ¿Se han vuelto locos los obispos y el PP? Es todo un desatino. Pero, ya puestos a hablar de persecuciones, tendríamos que mencionar aquella a la que han sido sometidos, desde hace siglos, los homosexuales. Y por parte de la Iglesia y de los parientes del PP, para decirlo todo. Si alguien se merece una manifestación de apoyo, en fin, son estas personas que, paradójicamente, sólo quieren formar una familia. ¿Pero no se trataba de eso?

Rauxa

Destrucció a tota costa

La Veu del Carrer

Coincidint amb l'arribada de l'estiu, Greenpeace ha fet públic un informe sobre la situació de les costes de tot l'Estat espanyol. A l'últim any s'han requalificat 2.200 hectàrees de costa, cosa que suposa que s'estan construint 768.000 nous habitatges i 58 camps de golf. La província de Barcelona ocupa el tercer lloc en el rànquing d'urbanització de la costa (un 50,64%), superada només per Màlaga i Melilla.

Greenpeace es felicita per l'aprovació per part del Govern de la Generalitat del Pla d'Ordenació Urbanística del Sistema Coster, que valora com a positiu però insuficient: inicialment havia de preservar 211 terrenys però per pressions

dels promotors immobiliaris i propietaris de sòl els va rebaijar a 50. Respecte a la ciutat de Barcelona es denuncia com a un dels 15 espais de litoral català en perill. El punt negre de la nostra ciutat és el port esportiu del Fòrum i el zoo que es construirà. Greenpeace considera que l'Ajuntament de Joan Clos rep un tracte de favor de la ministra de Medi Ambient Cristina Narbona.

El zoo és insostenible, suposarà la privatització de l'espai i crea un greu precedent per a altres llocs. El Fòrum, en lloc de recuperar l'espai s'ha limitat simplement a cobrir-lo amb ciment. L'especulació navega per tot el litoral i la nostra ciutat n'és un exemple.

EL CUARTO FOSC

El Corte Inglés

GRÀCIES

ALS VEÏNS I VEÏNES DE NOU BARRIS

Per la seva tenaç lluita defensant els terrenys de Renfe-Meridiana, impedit que s'omplissin de pisos i reivindicant que es destinessin a equipaments públics. Sense la vostra lluita, no hagués estat possible que féssim acte de presència al vostre districte. Avui, els nostres negocis estan molt ben situats.

A L'AJUNTAMENT DE BARCELONA
I AL SEU ALCALDE, JOAN CLOS

Perquè, després que el govern de l'època expropiés els terrenys al 1977 anunciant que "les quasi 40 hectàrees es convertirien paulatinament en equipaments i zones verdes" (veure premsa del moment), finalment han acceptat les nostres exigències i, després de molt dubtar, ens han venut el solar a un preu molt raonable. El municipi ha recollit uns diners i l'Ajuntament s'ha estalviat contruir els equipaments. Sense vosaltres no hagués estat possible. Gràcies.

Moda, Discos, Llibres, Esports, Electrònica i Supermercat
Pg. Andreu Nin, 51. Nou Barris.
BARCELONA

Bisbes pancartistes

18 bisbes es van manifestar contra l'aprovació de la llei que garanteix exercir a tothom els mateixos drets matrimonials, poder casar-se o no al marge d'orientacions sexuals. Una manifestació contra la igualtat. Una manifestació més al mig de la campanya electoral galega, moguda des del PP i pilotada des del Vaticà tal i com informava *La Vanguardia* el passat 24 de juny. El cardenal colombià Alfredo López Trujillo, president del Consell Pontifici per a la Família, es va traslladar fins a Madrid i, amb alts eclesiàstics,

va seguir de prop els preparatius de la manifestació. A la foto, tres dels bisbes manifestants (no confondre al bisbe d'Osca, al centre, amb el finat Papa Clemente). Pocs dies després, una manifestació contra la pobresa ni va ser pilotada des del Vaticà, ni recolzada per la Conferència Episcopal i, per això, només va comptar amb la presència d'un bisbe i un cura roquer... Ni durant la II República, quan "el rojos es menjaven als capellans", s'havien manifestat les seves eminències. El nacional-catolicisme cavalca de nou.

Quin edifici ha inaugurat el Corte Inglés a Nou Barris! 18.000 metres quadrats per a comerç. 120 milions d'euros. Quatre plantes d'aparcament les entrades de les quals s'han fet, "legalment", a sobre les voreres, robant espai per als vianants. Dues plantes ja construïdes, la quarta i la cinquena, que estan tancades al públic perquè la Llei Territorial Sectorial d'Equipaments Comercials no les podia autoritzar. Malgrat això, quan l'empresa va comprar el sòl a l'Ajuntament, aquest va firmar, mitjançant l'Ernest Maragall i davant notari, que pressionaria la Generalitat perquè poguessin obrir-les per al Nadal. Actualment, Ernest Maragall dirigeix al Parlament la presentació d'una nova Llei de Comerç. Aquesta nova llei, donarà llum verda al compromís municipal de Can Dragó? A l'edifici de la Diagonal, pròximament, també aixecaran dues plantes més? Seran legals? Resumint: Compren sòl públic, roben equipaments a barris amb déficits importants i després fan i desfan al seu caprici. El Corte Inglés sí que governa!!

EN POSITIU

El veïnat de les Corts

La seva lluita incansable va fer retirar el projecte especulatiu Barça 2000. La plataforma opositora no té clar el futur de la zona. El Barça negocia i es reuneix amb alts responsables municipals, inclòs l'alcalde, mentre els veïns porten anys intentant reunir-se amb Joan Clos. En aquesta ciutat no tots tenen els mateixos drets. Davant tanta incertesa les entitats han publicat un mordaç cartell que reproduïm pel seu interès. Els clubs de futbol no poden tenir patent de cors per fer negocis especulatius a tort i a dret. Els veïns i veïnes de les Corts continuen vigilants. El cartell vol expressar que no es mamen el dit.

Biblioteca comunitària

La comunitat de veïns del carrer Palència núms. 43-45, impulsada pel seu president, està instal·lant una biblioteca comunitària a l'espai conegut com "el quart de les rates", una habitació que abans destinaven a guardar trastos i on ara s'han col·locat estanteries, taules i cadires. El president comentava a *El Periódico* com va sorgir la iniciativa: "Últimament, a les reunions es produïen discussions a crits per ximpleres. Havíem de millorar les relacions veïnals. Tot va començar el dia en què vaig veure que una veïna deixava una bossa amb llibres a la porteria. Vaig posar en marxa el pla convocant una assemblea de

propietaris. La idea de formar una biblioteca comunitària a l'immoble va ser acceptada amb il·lusió. Es va formar una brigada que va arreglar i pintar l'espai i les portes. En l'actualitat, ja s'han depositat 500 llibres al nou local social i molts veïns s'han plantejat baixar més exemplars. El local de la biblioteca obrirà els dissabtes i serà d'ús exclusiu dels veïns i veïnes de la comunitat. Durant els treballs que hem realitzat ens hem saludat i hem conversat veïns i veïnes que no ens coneixíem. Els habitatges de cadascú no comencen ara a la porta de casa, sinó en aquest espai comunitari". Els veïns, engrescats amb la iniciativa i el ressò que ha

tingut, ja han convocat per al 17 de setembre un sopar de germanor fins al qual es traslladaran col·lectivament en un autocar llogat especialment per a l'ocasió.

La ciutat i les dones

Obrim el dossier amb un article de la historiadora Isabel Segura sobre la presència femenina al nomenclàtor barceloní. La geògrafa Carmen Miralles relaciona desigualtats de gènere i mobilitat. La presència de la dona a les AAVV és comentada per Elia Herranz i Eva Fernández i Lourdes Ponce analitzen les relacions entre els

moviments feminista i veïnal. La periodista Rosa Mª Palencia entrevista l'economista Cristina Carrasco i Maria Ortega explica les activitats de Ca la Dona. Andrés Naya intenta visualitzar la dona barcelonina mitjançant algunes xifres i l'antropòloga Nadja Monnet reflexiona sobre la (in)visibilitat de la dona a la ciutat. L'arquitecta Isabel Martínez

relaciona planejament urbà i gènere i Isabel Holgado, de LICIT, denuncia l'exclusió de les treballadores sexuals. Eva Lechuga ens dona a conèixer el treball de l'escriptora Antonina Rodrigo, que tanca el dossier fent una semblança de Federica Montseny i Iris Martín comenta uns treballs de la fotògrafa Pilar Aymerich.

DOSSIER

Uns carrers molt poc femenins

Isabel Segura
Historiadora

JORDI TARRÉS

Les dones són omnipresents a la ciutat (a la foto, veïnes i treballadores d'Horta) però en canvi tenen molt poca presència al nomenclàtor barceloní.

Barcelona ha estat una ciutat desmemoriada envers les dones.

Fa alguns anys, repassant el nomenclàtor de la ciutat a la recerca dels carrers amb nom de dones, la conclusió a primer cop d'ull no era gens coratjosa. A nivell quantitatiu no arribaven al 5%. Monges, santes i mares de Déu conformaven una gran part d'aquest esquifit 5%. L'altra part, recollia un conjunt de noms femenins vinculats a la reialesa: reines, princeses i infantes. Entre la cort celestial i la reial, pràcticament s'exhauria la representació femenina en el nomenclàtor barceloní, i només a tall d'excepció decorbríem alguna mestra, alguna cantant.

El nomenclàtor és una de les memòries de la ciutat. Visibilitza personatges o fets que es volen posar de relleu rescatant-los

de l'oblit, i els inscriu, tot ordenant-los, en un territori concret, en espais urbans on les jerarquies queden clarament reflectides, ja sigui per l'amplada del carrer o dimensions de les places, la degradació o conservació de l'entorn, el valor simbòlic i econòmic dels edificis...

De Teresa Claramunt a Rosa Sensat

Des de fa deu anys, aproximadament, des del Consell de Dones de Barcelona, associacions de dones i altres entitats, s'han fet propostes per tal d'incorporar-hi més noms de dones al nomenclàtor, propostes que poc a poc, vencent reticències que es manifestaven en les aviciades paraules "són poc conegudes" que posaven de manifest la ignorància de qui les pronunciava, i el menysteniment per les aportacions

de les dones a la construcció de la ciutat, propostes, com diem que han estat incorporades a poc a poc.

Així doncs, finalment, Teresa Claramunt, treballadora del tèxtil i impulsora de la sindicació de les dones, recuperà el carrer que el franquisme li havia arrevatat; Frederica Montseny, segona dona ministra d'Europa, era recordada en una plaça; Dolors Aleu, que havia estat la primera doctora en medicina de l'Estat espanyol, uns jardins; Aurora Bertrana, viatgera impenitent, escriptora, activista pel dret de vot de les dones i impulsora de la universitat popular de les dones, un carrer; i Francesca Bonnemaison, ànima de la primera biblioteca pública de dones d'Europa i artífex de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, espai cul-

tural creat i finançat per dones a principis del segle XX, un carrer.

Amb tot, però, si observem sobre el mapa o sobre el terreny la localització d'aquests carrers, places i jardins amb nom de dona, podríem dir, en termes generals, que són de segon o tercer ordre, és a dir, places que són tan sols una cruïlla de carrers, carrers situats en un cul de sac. En aquesta classificació amb un clar contingut simbòlic, també hi ha alguna excepció, com el carrer de Rosa Sensat.

Cal narrar la història de Barcelona des d'una altra perspectiva. Cal substituir l'ordre jeràrquic sexual masculí que impregna el nomenclàtor de la ciutat per una nova història que reconegui les diverses experiències, la diversitat de memòries que construeixen una ciutat.

Parkings
Consell de Cent, Plaça de les Glòries,
Independència,
Avda. Meridiana, Gran Via
Metro
Glòries, Clot
Autobusos
18, 33, 34, 43, 44, 48, 51, 54, 56, 62, 92

Des d'un botó fins un canó!!
OBERT DE SOL A SOL
ELS DILLUNS, DIMECRES,
DIVENDRES I DISSABTES
UNA CIUTAT DINS UNA CIUTAT!!

ASSOCIACIÓ DE VENEDORS
Mercat Municipal
Fira de Bellcaire

LA NOSTRA OFERTA: Conjuguem el nou i el vell.
SUBHASTES: Dilluns, dimecres i divendres a les 7 del matí de
MOBLES I TRASTOS VELL:
Els més diversos objectes que vostè pugui imaginar i adquirir. On tal vegada trobi els més inesperats.
OFERTES PERMANENTS:
Tot el que es fabrica i confecciona de qualsevol tipus, que s'ofereix al públic a preus veritablement satisfactoris.

Cuida't, relaxa't, diverteix-te i posa't en forma

Centres Eurofitness-Ubae: 902 222 002

GELATERIA

EL TIO CHE

Casa fundada l'any 1912
FABRICACIÓ PRÒPIA I ARTESANA
OBERT TOT L'ANY
GELATS, ORXATES, GRANIZATS, ENTREPANS, SUÏSSOS...

Rambla Poble Nou, 44-46
Tel. 93 309 18 72 - Barcelona
Pàg. web: www.eltioche.com
E-mail: eltioche@eresmas.net

FORN DE PA D'AVINYÓ

PA I BOLLERIA ARTESÀ
ESPECIALITAT EN COQUES
ESCUDELLERS, 59
Tel. 93 301 57 43
REPARTIMENT DIARI
A RESTAURANTS I COL·LECTIUS

PASTISSERIA GRANJA

AMPLE, 15 (Plaça de la Mercè)
Tel. 93 302 24 41

FORNS DEL PJ

PASTISSERIA

FERRAN, 13 Tel: 93 302 75 39	BANYS NOUS, 3 Tel: 93 318 82 94
HOSPITAL, 40 Tel: 93 302 74 88	CALL, 13 Tel: 93 302 32 49
Pg. D'URRUTIA Tel: 93 354 54 28	Pl. BONSUCCÉS, 2 Tel: 93 317 87 02
CARD. CASAÑAS, 17 Tel: 93 318 46 81	FERRAN, 12 Tel: 93 412 77 90

AGRAÏM LA SEVA COMPRA.
REPARTIM A RESTAURANTS, HOSPITALS,
HOTELS, BARS, COL·LEGIS, ETC.

XANCÓ

CAMISERIA
ESPECIALITAT EN CONFECCIÓ A MIDA
Fundada l'any 1820
Exclusives en llana 100% - Seda artificial i natural
Popelin Cotton 100%

Les Rambles, 78-80 Tel. 318 09 89 Fax 412 54 56
Ronda General Mitre, 181 Tel. 211 54 45 BARCELONA

CRISTAL PARA LAMPARAS PLANELLS

Mª Teresa Cuspinera Sala

Duque de la Victoria, 13
Tel. 93 317 71 34
08002 BARCELONA

PIZZAS L'AVIA

la pizzeria del raval,
gastronomia catalana
y latinoamericana

c/ de la Cera, 33 - 08001 Barcelona
93 442 00 97

pastisseria

escudellers, 21
telèfon 93 317 95 84
barcelona-2

SI NECESSITES UN TAXI, TRUCA'NS

BARNA TAXI

93 357 77 55

CRISTALERÍA - CARPINTERÍA DE ALUMINIO Y PVC

DIVISIONES DE ALUMINIO
REJAS DE SEGURIDAD
PERSIANAS - MAMPARAS DE BAÑO

10% de descuentos en cualquier instalación de aluminio, mamparas de baño, rejillas de seguridad, cortinas plegables

Hnos. JURADO
C/. Enrique Granados, 26 - Tel. 93 453 87 16
Exposición: Major de Gràcia, 244 - Tel. 93 415 57 26
Fábrica: Polígono industrial Can Buscarons de baix, s/n, Nau 3- Tel. 93 568 21 51

Anuncia't a La Veu del Carrer!

93 412 76 00 - carrer@lafavb.com

També pots consultar mides i tarifes a la pàgina web:
www.lafavb.com

La mobilitat té ànima

Carmen Miralles

Professora de Geografia de la UAB i directora de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona

Des de fa alguns anys s'ha situat la mobilitat (entesa com la suma de desplaçaments) en el centre del debat intel·lectual i com un dels objectius principals de les polítiques de transport. O el que és el mateix, des de que hem descobert que la variable d'anàlisi fonamental era el subjecte, les persones que es desplacen, i no l'objecte, els transport amb què es mouen, estem descobrint que la mobilitat té gènere, edat i pautes socioterritorials. Mentre reduïem el moviment urbà al volum de cotxes que podrien circular per la ciutat o en identificar els mitjans de transport amb els desplaçaments dels ciutadans no podíem percebre que la mobilitat té ànima. I aquesta es dibuixa segons siguin els homes o les dones, els grans o els joves, els rics o els pobres, aquells que es mouen.

En una de les preguntes de l'Enquesta de Condicions de Vida i Hàbits de la Població que realitza l'IERMB, que feia referència a les percepcions sobre l'oferta de transport col·lectiu,

L'augment d'infraestructures no és suficient per potenciar l'accessibilitat

la resposta més freqüent entre els homes era "no hi ha transport públic" i entre les dones "és insuficient". Cal dir que aquests grups de ciutadans residien en els mateixos barris de la ciutat i no tenien diferents edats ni nivells de renda; la diferència estava en que uns no usaven el transport públic o l'utilitzaven menys i les altres el feien servir de forma quotidiana. Una freqüència d'ús que els permetia valorar i avaluar els diferents nivells d'oferta.

L'accessibilitat, la mesura de tot

La possibilitat de participar en les activitats que el medi urbà ofereix (productiva, comercial d'oci, associativa, etc...) només pot existir quan la ciutat ofereix un nivell d'accessibilitat acceptable i més o menys igual per a tothom. I aquesta relativa facilitat per superar una distància és una variable relacionada amb les característiques físiques d'un espai concret, les activitats d'ús de certes activitats i els trets individuals de cada un dels ciutadans. En un mateix espai urbà, en una mateixa estructura territorial, l'accessibilitat no està uniformement distribuïda cap a totes les persones. Cada individu o cada col·lectiu té un àmbit espacio-temporal d'accessibilitat definit per l'organització territorial que caracteritza el seu àmbit espacial, però també per vincles de relació, pel nivell de renda, pels rols socials de gènere, per l'edat, per la procedència sociocultural, etc.

JOAN MOREJÓN

Cada individu o col·lectiu té un àmbit espacio-temporal d'accessibilitat.

El model hegemònic de mobilitat

En la ciutat funcional que avui vivim, on cada activitat té un espai definit i cada lloc urbà es caracteritza per una activitat, s'ha volgut potenciar l'accessibilitat només amb l'augment de la dotació de les infraestructures viàries. Encara que hi hagi moltes autopistes que envoltin la ciutat, qui no tingui accés quotidià al cotxe no podrà accedir a ella.

En aquest model de ciutat el mitjà de transport que dona accessibilitat a tot el territori és el vehicle privat, per la qual cosa la dependència envers aquest mitjà de transport és cada vegada més intensa per a aquells ciutadans que volen exercir

el seu dret a la ciutat. Tanmateix, la posició i el tracte que reben els transports privats com a instruments hegemònics no significa que tothom els pugui utilitzar. Cal destacar que el cotxe és més selectiu pel que fa el seu ús, mentre que els desplaçaments per mitjans no motoritzats es caracteritzen per la seva universalitat i els mitjans de transport públics es defineixen per tenir un caràcter democràtic en ser accessibles a tots els usuaris.

I encara que el model de mobilitat genèric, a partir del qual es planifiquen les polítiques públiques urbanes és el dels homes de classe mitjana i en edat productiva, la realitat difereix d'aquest

model. Els diferents col·lectius socials tenen una vinculació molt desigual al vehicle privat respecte al model preconcebut. A Catalunya, per exemple, es calcula que el 55% de la població no té carnet de conduir. De la resta, el 12% no té accés continuat al cotxe. De manera que només un de cada tres catalans pot usar de forma quotidiana i autònoma el vehicle privat. Els col·lectius que tenen un accés menor al cotxe són els que es defineixen per gènere, edat i procedència sociolingüística.

Són les dones les que utilitzen més els transports col·lectius i les que més caminem per la ciutat. Unes pautes de mobilitat que es donen en àmbits culturals diferents i en models de ciutats dispars. Encara que aquesta no sigui l'única diferència existent, ja que les diversitats en els models de mobilitat entre dones i homes deriven d'un viure a la ciutat de forma diferent, "d'experimentar de forma diferent els llocs i els espais" i "perquè l'assignació a la dona d'un lloc concret no és només la base

Les desigualtats de gènere també es poden aplicar a l'ús quotidià del cotxe familiar

d'un ampli ventall d'institucions que van de la família al lloc de treball, o del centre comercial a les institucions polítiques", segons adverteix McDowell en el seu llibre *Gènere, Identidad y Lugar*.

Mobilitat i gènere

Els diferents papers socials que es distribueixen a homes i a dones per motius de gènere suposen que cada sexe té una relació diferent amb el vehicle privat. Amb d'altres paraules, les desigualtats en el repartiment dels recursos domèstics es poden aplicar a l'ús quotidià del cotxe familiar. Aquesta afirmació es reflecteix en els índexs calculats de motorització a partir de les dades del cens de conductors, on l'any 2001, a Espanya, de cada 100 persones que tenien carnet de conduir 63 eren homes i 37 dones. I malgrat que les diferències més importants es donen en les edats més altes, les desigualtats es reproduïen en tots els segments generacionals i grups socials.

Tanmateix, l'accés al cotxe no depèn únicament del permís de conduir; tenir vehicle i tenir la possibilitat d'utilitzar-lo de forma autònoma són també condicions necessàries per al seu ús quotidià. Així, el nombre de dones que no poden usar el cotxe cada dia és superior a les que no tenen carnet, per la qual cosa es calcula que un 80% de les dones adultes espanyoles no tenen aquest recurs domèstic.

Veïnes i associades imprescindibles

Elia Herranz

Carrer ha realitzat una enquesta entre les associacions de veïns i veïnes de la Favb sobre la presència i funcions de les dones en la seva organització interna. Hem pogut contactar amb un total de 73 de les 104 entitats federades. Tot i ser conscients del valor relatiu d'unes dades parcials i limitades a la qüestió numèrica, pensem que el resultat serveix com a un primer apropament al paper actual de la dona en el moviment veïnal, que pot completar-se amb l'article en profunditat que valora qualitativament aquesta presència en la pàgina 15 del dossier. A partir d'ara parlarem doncs sobre aquest 70% enquestat, una xifra que pot resultar força representativa de la realitat de les entitats.

242 dones presents a les juntes

Les juntes són l'instrument bàsic organitzatiu de les AAVV, encara que algunes s'estructuren en forma de secretariat o gestora. Hem comptabilitzat un total de 242 dones presents en aquests òrgans des dels quals es prenen decisions. A 8 de les 73 entitats no hi ha cap dona que formi part de la junta (4 d'elles han valorat específicament aquesta situació com a negativa per a l'entitat). Quant al tema del grau de responsabilitats, 13 dones exerceixen actualment el càrrec de presidentes i 9 el de vicepresidentes, en una majoria de casos després d'un procés recent de canvi o renovació de junta. Hi ha 11 entitats on la majoria de persones de junta són dones.

Respecte la resta de repartiment de

ARXIU
Les dones de l'AV Paraguay-Perú expliquen amb orgull que són majoria a la junta: 8 dones davant 3 homes.

funcions, trobem dades bastant significatives de com les dones tendeixen a responsabilitzar-se de les àrees de més contingut social, lúdico-cultural i dels temes administratius (hem de puntualitzar que la figura del secretari/a moltes vegades és clau en l'organització de l'entitat i va més enllà de temes administratius, encara que es valora generalment

com la feina "més dura i desagradada"). Hem pogut comptabilitzar 45 dones que fan aquestes funcions de secretariat, tresoreria i administració, 37 dedicades específicament a temes socials (sanitat, gent gran, immigració...) i 19 a temes lúdics i culturals, davant les 13 que porten urbanisme, 4 medi ambient, 2 seguretat i 1 relacions amb les institucions. Hem de

tenir en compte que moltes dones compleixen diverses funcions en una gran part d'associacions que no tenen vocalies específiques (normalment les entitats més petites) i on "tothom fa de tot". També hem de destacar que 14 de les entitats enquestades compten amb una vocalia específica de la dona des de la qual es canalitza bona part de l'aportació femenina al moviment veïnal.

També hem de subratllar el fet que les dones són molt més presents a les associacions del que en un primer moment es pot deduir de la presència concreta a les juntes o a les vocalies. Moltes de les persones de les AAVV amb les quals hem parlat han volgut que deixéssim constància del pes de les dones en el dia a dia de les entitats, explicant que sense elles "s'hauria de tancar la barraca".

En general són més actives i participatives, tenen més sentit comunitari i fan de pont amb d'altres entitats dels barris. Quan es donen de baixa de les associacions en una bona part dels casos és per motius "familiars" (han de dedicar aquest temps a la cura de les persones grans o malaltes i dels néts). Sembla que hi ha coincidència en valorar que són més reticents que els seus companys a ocupar càrrecs visibles o a posar-se al capdavant de les organitzacions, però també es comença a notar una voluntat perquè aquesta situació canviï, sobretot en les entitats que estan experimentant processos de renovació i plantejant-se nous models d'organització.

Espais on redescobrir les dones

Isabel Segura
Historiadora

Itineraris de dones barcelonines escrits per Isabel Segura:

- **Guia de dones de Barcelona: recorreguts històrics**
Ajuntament de Barcelona.
Direcció de Serveis Editorials, 1995
- **Dones de Sants-Montjuïc: itineraris històrics**
Ajuntament de Barcelona.
Direcció de Serveis Editorials, 2001
- **Dones de Sant Andreu: itineraris històrics**
Ajuntament de Barcelona.
Direcció de Serveis Editorials, 2001
- **Dones de Sant Martí**
Ajuntament de Barcelona.
Direcció de Serveis Editorials, 2002

Quan s'explica la història d'una ciutat, en molts casos, aquesta es circumscriu a l'escenari de l'espai públic, on els edificis de representació del poder econòmic, polític o religiós prenen rellevància. Narrar la història de la ciutat a partir de la monumentalitat ens explica molt poca cosa de com vivia la majoria de la població, i de com s'hi vivia.

Caldrà enfocar altres escenaris per conèixer altres experiències. Caldrà recórrer altres espais i traspassar les façanes dels carrers per descobrir l'evolució de l'espai domèstic i de la seva representació, dels treballs que s'hi fan i de qui els fa, i les relacions que hi estableixen les persones que l'habituen. Sembla talment com si la història no els esquitxés, com si quedessin al marge de la vida social i col·lectiva, com si es tractés d'una cèl·lula flotant en l'espai sideral.

Hi ha hagut una mena de pacte de si-

lenci que ha desdibuixat la divisió sexual existent en l'espai públic i en el domèstic. Hi ha hagut una mena de pacte de silenci que ha fet invisible el treball de reproducció i les seves múltiples i diverses activitats tot ignorant qui el feia i les condicions en què es feia.

El treball domèstic i de cura ha estat i és imprescindible per a la subsistència de la societat, per a la construcció de la ciutat, treball que històricament han realitzat majoritàriament les dones.

Hi ha una imatge recurrent que inscriu les dones a l'espai domèstic, imatge que és tan sols un miratge, ja que per realitzar les múltiples activitats relacionades amb el treball de reproducció calien desplaçaments per carrers, places i mercats. Desplaçaments que, per a moltes dones de les classes populars, es combinaven amb els desplaçaments a fàbriques, tallers i

comerços, des que les primeres fàbriques mogudes per la força del vapor s'instal·laren a Barcelona i elles, les dones, s'incorporaren al treball assalariat.

En algunes ocasions, el trànsit de dones pels carrers de la ciutat paralitzava el fluxe habitual, per reivindicar millors condicions de vida i millors condicions laborals, o bé per celebrar-ne una festa.

La col·lecció de llibres *Itineraris històrics de les dones de Barcelona* és un projecte iniciat per l'Ajuntament de Barcelona, en col·laboració amb els districtes, els arxius municipals i els consells de dones, amb la voluntat d'inscriure la història de les dones en la història de la ciutat a partir de les narracions que ofereixen les fotografies dels àlbums personals i familiars i les col·leccions fotogràfiques conservades en els arxius, per tal d'implicar l'experiència personal en l'experiència històrica de la ciutat.

Moviment feminista i moviment veïnal, una cruïlla històrica

Eva Fernández i Lourdes Ponce

La relació històrica entre moviment veïnal i moviment feminista ha estat llarga i fructosa i, al mateix temps, conflictiva. Però és sobretot una història que no ha estat encara escrita, una assignatura pendent que té el moviment veïnal en el reconeixement de les lluites que des de diversos àmbits d'acció van portar a terme les dones.

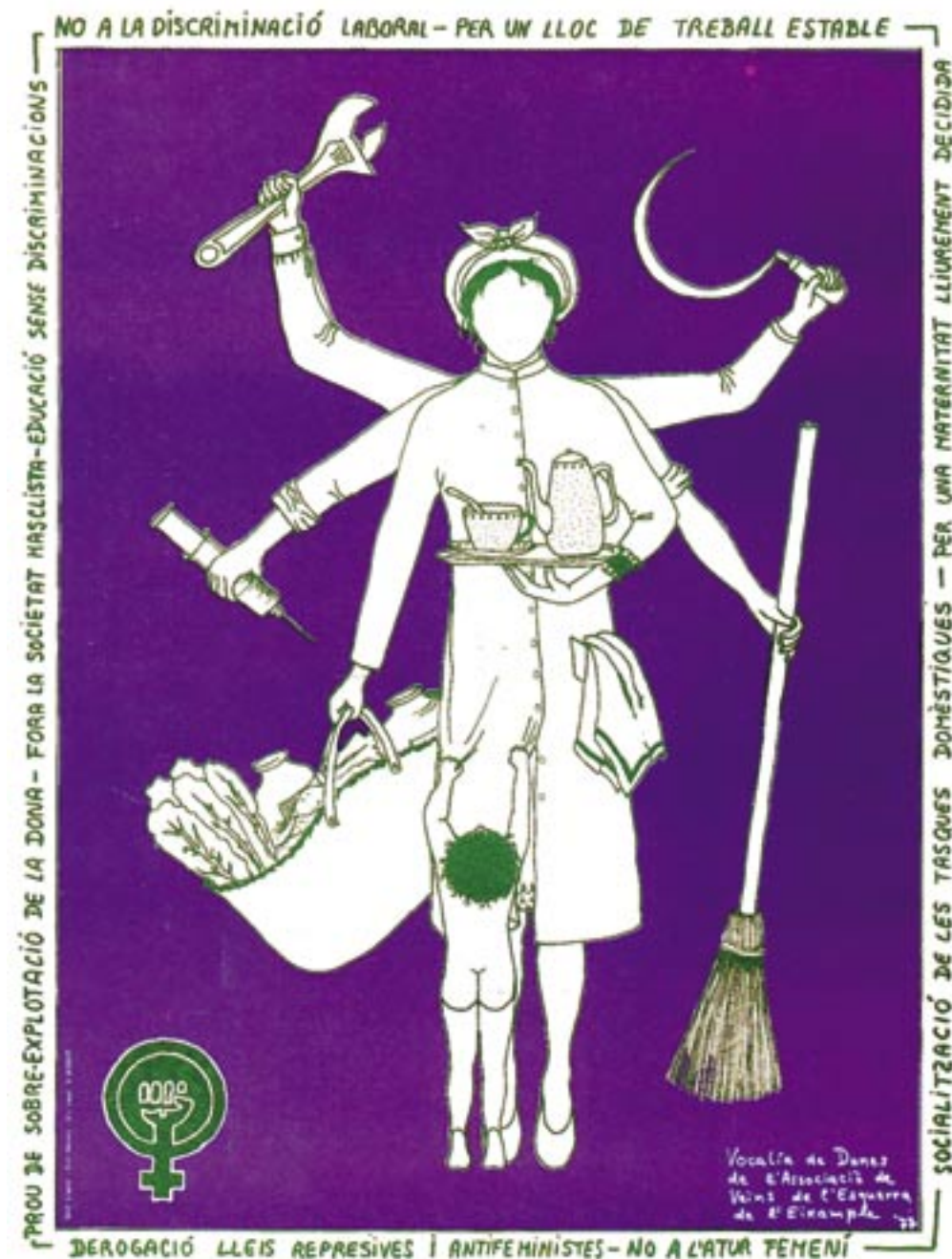
Podem fer en aquest sentit un repàs a alguns trets del passat, del nostre present i algunes idees de cara al futur.

Quan el maig de 1976, pocs mesos després de la mort de Franco, es celebren les Jornades Catalanes de la Dona en les quals van participar més de 4.000 persones, ja hi havia vocalies de dones a les associacions de veïns de Barcelona (18 vocalies de dones de Barcelona, Hospitalet, Terrassa, Santa Coloma...), i la polèmica era ben viva.

Molt abans, en les lluites veïnals, les dones eren sovint les protagonistes majoritàries (dones reivindicant semàfors a Prosperitat i a Trinitat Nova, dones encapçalant les lluites per l'aigua, per les escoles, per escoles bressol, ambulatoris, autobusos...). No obstant, en el record de les dones que van participar en aquelles lluites hi ha encara la imatge de la dona que anava a les mobilitzacions al carrer de forma massiva -els homes estaven treballant- però que quan es celebraven les assemblees per anar conduint la lluita, com que es feien a les 8 del vespre i les dones tenien la càrrega domèstica, pràcticament inqüestionable a l'època, no els quedava més remei que cedir la representació al marit.

Tal i com recollia la ponència de les Jornades *Participación de la mujer en la vida ciudadana: La mujer en los barrios*, "les dones en molts casos protagonitzen les lluites per resoldre els problemes dels barris. Però succeeix que un cop resolt el problema, les dones tornen a tancar-se a les seves cases. Això fa necessari crear un organisme que agrupi les dones, un organisme que reculli en les seves reivindicacions aquells problemes dels barris que d'una manera específica pateix la dona, com els problemes propis que com a dones tenim".

Dues visions de la lluita de les dones
En aquell moment es va donar la lluita dins el moviment veïnal entre dues posicions. Una d'aquestes posicions plantejava que les lluites havien de ser comunes i que per tant l'organització també ho havia de ser, és a dir, que no veien la necessitat que existissin vocalies de dones. Molt vinculades a una determinada ortodòxia marxista, com a rerafons hi havia l'idea que una transformació social portaria de la mà la transformació de les relacions entre homes i dones. Paral·lelament es va anar desenvolupant una segona postura que prenia com a punt de partida la reclusió de les dones a l'esfera privada i la necessitat de conquerir un espai propi a l'esfera social i pública, i a partir d'aquí van anar construint un espai de treball i de reflexió específic per a les dones. La manca de costum de tenir presència i visibilització pública feia aconsellable que les dones s'organitzessin de forma separada. Totes sabien que a les assemblees, malgrat la presència de dones eren majoritàriament

els homes els qui prenen la paraula.

Aquests inicis de les vocalies van representar moments de fortes tensions a dins de les pròpies associacions, moments d'enfrontaments i de crisi. Eren els primers anys d'un moviment feminista que necessitava autoafirmar-se i enfortir-se. On sorgien dubtes sobre quins eren aquests objectius específics com a dones, sobre com vincular-se a la resta de lluites veïnals, quines d'aquestes lluites (escoles bressol, ambulatoris, escoles...) havien de ser únicament defensades per les dones o bé calia que fossin assumides conjuntament pels homes i les dones dels barris. Dubtes entorn quines lluites perpetuaven la condició d'opressió de les dones i quines eren transformadores.

L'urbanisme era ja, com és actualment encara, el tema estrella de les associacions de veïns i un element essencialment masculí, al qual les dones de l'època semblen renunciar com una distracció en el camí d'assolir la igualtat.

En un comunicat de la vocalia de Dones de l'Associació de Veïns de la Vila de Gràcia presentat a les Jornades Catalanes de la Dona, podem llegir: "Després d'aquesta experiència -parla de la incorporació de dones a la vocalia a partir d'intentar arribar a les dones amb plantejaments específicament femenins- hem constatat que

si les dones ens hem organitzat a l'Associació ha estat gràcies al fet que aquesta ha començat a plantejar la problemàtica femenina i que les qüestions urbanístiques, tot i que no ens són indiferents, no ens afecten tant directament com la discriminació que patim a la societat actual".

Ens cal fer memòria i recordar que els darrers anys del franquisme van ser especialment durs en el terreny de les lluites de les dones per assolir espais de llibertat personal que avui ens semblen obvis. Van ser els anys de la lluita pel dret al divorci (algunes de nosaltres recordem manifestacions durament reprimides per demanar aquest dret). Anys d'assessorament gratuït i d'acompanyament de les dones que volien avortar i que no ho podien fer a l'Estat Espanyol a risc de morir en mans de carnisers.

En aquests dies en què ens hem de congratular pel reconeixement del matrimoni de gais i lesbianes, hem de recordar les persones que van ser víctimes en aquells anys de l'aplicació de la Ley de Vagos y Maleantes, de figures com l'Ocaña, personatge entranyable de la transició que va obrir camí a les quotes de llibertat que ara ens semblen inherents a la nostra societat, o de la Ley de Peligrosidad Social, que empresonava dones denunciades pels "seus" marits per haver estat suposada-

ment amb un altre home (amb una altra dona era impensable), per avortament, prostitució... Per cert, els homes que estaven amb les dones en aquestes situacions, es vestien i se n'anaven cap a casa. Eren també anys en què els fills i les filles eren propietat del marit o de l'home que els engendrava però mai de la mare.

Aquestes eren també les lluites que duïen a terme les dones als barris, perquè moltes d'elles estaven directament afectades per aquests problemes.

Aquestes realitats, que avui semblen tan llunyanes, eren tan sagnants que feien que les campanyes convocades des de la Coordinadora Feminista (Amnistia per a les dones, Fora la Llei de Perillositat Social, Per un divorci feminista, o els tancaments en resposta a judicis per avortament), fossin recolzades per un número important de les dones als barris.

En aquests primers anys es va anar plantejant també el tema del dret al propi cos i a la pròpia sexualitat com a uns dels eixos a partir dels quals anar construint aquest espai que es considerava pròpiament femení i feminista. Això va suposar que les vocalies de dones poguessin donar també aixopluc a dones dels barris que a partir d'un procés de crisi personal (separacions, avortaments...) demanaven assessorament i hi trobaven, a més a més, un espai de suport i de transformació personal en un sentit emancipador.

Però no tot es va centrar en transformacions personals que tenien també un abast col·lectiu de qüestionament de les relacions. La tenacitat d'aquestes vocalies va aconseguir també fites en temes d'equipaments, com per exemple la consecució de centres de planificació familiar o escoles bressol.

Anys més tard, algunes d'aquestes vocalies, cansades de lidiar amb la incomprensió de determinades associacions i possiblement també perquè els seus interessos anaven més orientats cap a l'autoafirmació com a dones, van optar per la separació i per una identificació més plena en tant que feministes.

Nous i vells interrogants

Malgrat que recordem el paper important que van jugar les dones a Barcelona per a les millores de les condicions de vida i d'habitatge, el moviment veïnal avui té un notable biaix generacional i de gènere, ja que està format majoritàriament per homes grans. En aquest sentit, sense negar que del pas del moviment feminista per les associacions ha quedat el desenvolupament d'una sensibilitat en ocasions elevada als temes relatius a les dones, sembla que els temes fonamentals de les associacions de veïns segueixen sent els que tenen a veure amb l'urbanisme (i de quanta més volada, millor) en detriment d'aquells aspectes relacionats amb la cura a les persones, que solen estar en mans de dones i de vegades apareixen com a temes menors.

D'aquí que ens sorgeixin nous i vells interrogants. És possible mirar la ciutat amb ulls de dona quan a les associacions hi ha sobretot homes? És possible la qualitat de vida a la ciutat si oblidem la importància de la cura per al manteniment de la vida, i que aquesta cura està encara fonamentalment en mans de les dones?

-Cristina Carrasco Bengoa
Economista

“La ciudad debe organizarse para la vida cotidiana”

Una entrevista de Rosa Mª Palencia

C

uál es la situación actual de las mujeres en relación al trabajo?
■ Tradicionalmente, las mujeres hemos sido responsables del cuidado directo de las personas, lo que hoy llamamos trabajo doméstico y de cuidados. Cuando nos fuimos integrando al mercado laboral, no dejamos de realizar el otro trabajo, porque nos parecía fundamental. Así, empezamos a asumir lo que se ha llamado la doble jornada y la doble presencia: estar y no estar en los distintos espacios. De esta manera, hoy trabajamos más que los hombres y soportamos grandes tensiones por la dificultad de organizar los distintos tiempos de trabajo y de vida.

— ¿Por qué siempre que se habla de conciliación de vida familiar y laboral se están refiriendo a las mujeres?

■ Porque se entiende que ese trabajo de cuidados dirigido a la sostenibilidad de la vida es un asunto de mujeres. Así, aunque no se haga explícito, las políticas de conciliación van dirigidas a las mujeres. Y es curioso, porque las mujeres llevamos siglos conciliando: de hecho, la vida ha continuado. Si se hicieran políticas de conciliación dirigidas directamente a los hombres (que son los que no concilian) posiblemente algo podría cambiar.

— ¿La sostenibilidad de la vida es algo más que la reproducción biológica?

■ Es bastante más. Es la reproducción biológica y todo lo que significa calidad de vida, de bienestar en todos los sentidos. Todo lo que tiene que ver con el mundo subjetivo de cuidados, afectos y relaciones, absolutamente necesarios para que seamos personas. A lo largo de la vida todas las personas necesitamos de cuidados, aunque en diferentes grados según el momento del ciclo de la vida. Sostenibilidad significa una relación armónica entre humanidad y naturaleza y entre las personas -mujeres y hombres- entre sí.

— ¿Qué habría que hacer?

■ Yo creo que el modelo al que hay que llegar es a lo que podríamos denominar “igualdad en femenino”, que significa imitar y aprender de la experiencia femenina de vida cotidiana y de

IGNASI R. RENOM

Cristina Carrasco.

cuidados. Que los hombres igualen a las mujeres en la actividad de cuidados. No se trata -como se dice a menudo- de *ayudar* o de *cooperar*. Se trata de asumir, de hacerse responsables de los cuidados de todas las personas, en particular, de las personas dependientes. Se trata de reorganizar todos los tiempos de trabajo, básicamente los del trabajo de mercado, y adecuar el espacio/ciudad a las necesidades humanas. El modelo de “igualdad en masculino” es al que tienden las políticas de igualdad. Significa que las mujeres nos dediquemos al trabajo de mercado de forma análoga a como lo hacen los hombres, con libertad de tiempo y espacio. Pero esta forma de estar en el mercado es prácticamente incompatible con la responsabilidad del trabajo de cuidados, el modelo masculino no es generalizable. Si no, ¿quién cuidaría de las personas en los hogares?

— Un argumento que se suele esgrimir cuando se vive en pareja heterosexual es que ellos ganan mucho más dinero que ellas, con lo cual compensa esta especialización...

■ Es verdad que las mujeres, al hacernos responsables de las

necesidades de las personas, muchas veces tenemos una trayectoria laboral más irregular. Pero habría que preguntarse entonces: cuidar la vida humana, ¿es un asunto de mujeres, o más bien tendríamos que entenderlo como un tema social y establecer un gran pacto social con el objetivo de que la vida de las personas se pueda desarrollar en condiciones de humanidad? Pero, por otra parte, muchas veces las responsabilidades de las mujeres en el hogar se utilizan como disculpa, y lo que realmente funciona es una simple discriminación patriarcal que mantiene los salarios de las mujeres un 30% por debajo de los salarios masculinos.

— ¿Cómo habría que valorar el trabajo de cuidados?

■ Hasta ahora cuidar la vida se entiende como un asunto de mujeres y como ya lo hacemos, ni se nombra, ni se planifica, ni se asume. Lo primero, por tanto, es reconocerlo como un problema político y social de primer orden, y como tal no tiene solución individual, sólo colectiva. Hay que comenzar a nombrarlo y a reconocerlo. Cuando se implementan políticas públicas no se tiene en cuenta que hombres y mujeres estamos situados de manera

Retrat Feminista crítica

Antes que doctora en Ciencias Económicas y profesora de Teoría Económica en la UB, prefiere definirse como madre de un hijo adulto al que ha criado prácticamente en solitario. Nacida hace casi 60 años en Chile, vive y trabaja en Barcelona desde hace 30, casi el mismo tiempo que lleva militando en Ca la Dona. Es experta en trabajo doméstico o “de cuidados”, una actividad que, a pesar de ser indispensable para la vida, no pasa por el mercado y la ejercen casi en exclusiva las mujeres. Coautora de libros como *Trabajo con mirada de mujer* (CES, 2004) y *Malabaristas de la vida, Dones i Treballs* (Icaria 2003), participa en la Red de Economía Crítica del Estado Español que congrega a especialistas empeñados/as en proponer políticas económicas alternativas y donde existe el área de Economía Feminista. La RECEE publica la *Revista de Economía Crítica* cuyo próximo número, a cargo Carrasco, estará dedicado a Economía del Cuidado.

diferente en esta sociedad y, por tanto, una política aparentemente neutra nos afecta de manera distinta. En la medida que se vaya reconociendo e integrando en las políticas y en las estadísticas, es probable que se pueda ir valorando.

— ¿Reducir las jornadas laborales?

■ La reducción de la jornada laboral no se plantea como una forma de reorganizar todos los tiempos de trabajo y de vida; sólo se plantea en relación a los tiempos del trabajo/empleo. Es decir, que puede reducirse la jornada laboral y la situación de las mujeres permanecer igual: asumiendo en solitario los trabajos de cuidados. Hay algunas experiencias. En Alemania, por ejemplo, cuando se quiso reducir la jornada de trabajo en la Volkswagen, se preguntó a los trabajadores/as sus preferencias sobre la forma de realizarlo. La preferencia de las mujeres era la reducción de una hora diaria, en cambio, la de los hombres era un día libre. Esto último fue lo que finalmente se hizo. Y esos hombres no asumieron el trabajo del hogar en su día libre. También tenemos un ejemplo más simple y más cercano; los hombres, cuando están en el paro, no acostumbran a asumir las tareas del hogar, es decir, no porque dispongan de más tiempo cambian los roles. De ahí que con una política que sólo tenga que ver con la reducción del tiempo del trabajo remunerado y no tienda a una reorganización total de los tiempos de trabajo, las mujeres difícilmente nos podemos sentir representadas.

— Con la precariedad laboral vigente esta situación parece empeorar...

■ Efectivamente y especialmente para las mujeres y las personas jóvenes. La flexibilidad del mercado laboral se ha realizado en función de las necesidades de las empresas y no de las necesidades de las personas. Si con horarios fijos ya es difícil organizar los trabajos, muchísimo más difícil es cuando o no se conoce la jornada laboral con suficiente anticipación o se trata de jornadas en horarios atípicos, como ocurre actualmente con muchos empleos.

— ¿No te parece que los gobiernos de izquierda están como inhibidos respecto a la regulación del trabajo?

■ Aunque no es un tema fácil, sí que creo que se podría actuar más. Creo que a la empresa privada también hay que exigirle porque también se beneficia del sector público. Tender a esto que ahora se llaman empresas con responsabilidad social, exigir algún tipo de contrapartida en el tema de horarios, jornadas, organización de los tiempos.

— Muchos de estos trabajos de cuidados ahora están delegados en otras mujeres, las inmigrantes.

■ Sí, a esto le llamo la globalización del cuidado y es también “invisible”. Los países del norte, ricos, que ahora tenemos

un proceso de envejecimiento demográfico, no hemos querido o no hemos podido resolver el tema de cómo cuidamos a nuestra propia población. Y estamos importando trabajo de mujeres de países más pobres para que, por bajos salarios, nos resuelvan el problema del cuidado. Esto para el país de origen significa un costo social importante porque se va su población activa, y para estas mujeres, un gran costo afectivo porque muchas dejan a sus hijos al cuidado de otras mujeres, generalmente las abuelas. Es una cadena: se las denomina "cadenas mundiales de afectos". Con esto el problema social no se resuelve. Se ha rebajado la preocupación por el cuidado de los mayores aquí porque las clases medias y altas tienen resuelto el problema a través del mercado, pero las mujeres pobres, que tenemos muchas, no pueden resolver el problema del cuidado de sus padres y madres. Digamos que un sector de la población "resuelve" su problema

“El modelo actual de política de igualdad es prácticamente incompatible con la realidad social de las mujeres”

traspasándolo a otro sector. Y con esto no estoy culpabilizando a las mujeres de este país; eso sería reconocer que el cuidado es un asunto de mujeres. Digo que es la sociedad en su conjunto es la que no ha dado respuesta al tema.

— ¿Y la ciudad cómo puede contribuir a la sostenibilidad de la vida?

■ Si queremos una mayor calidad de vida para toda la población, además de una organización del tiempo más adecuada, se requieren también espacios amables que se correspondan con las necesidades de las personas. Estas necesidades son múltiples y diversas. Las personas tenemos distintas necesidades dependiendo del ciclo vital, de la edad, y del sexo/género. La ciudad se tiene que plantear que lo importante es la vida de cada día de las ciudadanas y ciudadanos. Es ahí donde se construye la historia. La forma de organizar una ciudad, la movilidad, los espacios de relación, los servicios, el empleo, la participación, la vida asociativa, etc. Todo ello es parte de la vida cotidiana de las personas. Hay que escuchar a las personas, a las asociaciones, que son quienes mejor conocen sus necesidades y problemas, para intentar darle respuesta de manera lo más democrática posible. Lo cual muchas veces puede significar enfrentarse a determinados intereses económicos, donde seguramente el ejemplo más claro es el del transporte: existe una enorme dificultad para apostar de verdad por el transporte público en vez del privado.

Diferents cares del feminisme a Ca la Dona

El teixit associatiu femení té un espai propi a Barcelona

DANI CODINA

Reunió de l'entitat Xarxa Feminista, uns dels grups actius que es troben a Ca la Dona.

MARIA ORTEGA

El feminisme és el punt en comú de dones d'ideologia diversa que es reuneixen periòdicament al local de Ca la Dona. No es tracta només d'un lloc físic, sinó també d'una possibilitat de contacte i organització entre dones. El teixit associatiu femení ha estat històricament un dels motors de la societat i és per això que des de Ca la Dona es vol facilitar la feina als grups que presenten projectes i que promouen

Des de fa 13 anys Ca la Dona facilita la feina als grups de dones que presenten projectes i promouen activitats

diverses activitats. Ja fa 13 anys que al centre es busca la manera de viure en el feminisme per canviar tot allò que sense la unió no seria possible. Àngels Pujol és una de les sòcies i creu que Ca la Dona "està esdevenint un referent pel que fa a discurs, teoria i propostes polítiques, una via de connexió perquè moltes dones es mobilitzin pel canvi social".

Per participar d'aquest projecte no és imprescindible formar

part d'algun dels grups que s'hi reuneixen, sinó que es pot guair de la condició de sòcia a través d'una quota que permet mantenir el vincle amb les diferents iniciatives. Durant tota la setmana el local reparteix les seves sales entre més de 30 grups. Les dones que s'hi apleguen troben aquí un punt des d'on preparen les seves actuacions, a més d'una possibilitat de difusió dels seus actes a través dels butlletins publicats a Ca la Dona o de la pàgina web del centre. Cada grup pot tirar endavant els seus projectes i al mateix temps participar en les activitats i reunions conjuntes per estar al corrent de quins són els interessos de les companyes. D'aquesta manera, Ca la Dona pretén ser un punt dinamitzador, una finestra oberta a diverses alternatives, perquè les dones puguin sentir-se atretes per temes que fins aleshores desconeixien.

Un espai polivalent

A l'espai físic de Ca la Dona s'organitzen un seguit d'actes com ara una exposició artística al voltant del tema de les pors, un aspecte molt humà que pren formes diverses dins la ment de cadascú. També s'hi munten conferències, com la que tindrà lloc emmarcada dins els actes del Dia Internacional de l'Alliberament gay, lèsbic i transsexual, per valorar la situació

del col·lectiu. I, també, presentacions i tallers de caire divers. A més el local disposa d'una biblioteca amb material referent a les lluites feministes que s'han viscut al llarg de la història, un recull de tot allò que no volen que es repeteixi o que els pot servir de referent.

Grups feministes

Els grups que integren l'espai social de Ca la Dona es dediquen a

Al local hi ha exposicions, xerrades, tallers i una biblioteca amb material recent sobre feminisme

la defensa de diferents aspectes dins del moviment feminista. Les diferents cares del feminisme apleguen, entre d'altres, grups lèsbics, de lluita contra la violència domèstica o per la Marxa Mundial contra la pobresa. A Ca la Dona també s'hi troba l'Associació de Dones Juristes, que lluita per assolir igualtat de drets i obligacions respecte als homes i presta assistència legal a les companyes que ho necessiten. El

centre és, a més, la seu de la Xarxa Feminista de Catalunya, que pretén visualitzar tot el treball de les dones, seguint un moviment feminista que ja compta amb més de 30 anys d'història.

De mudances

El local que ocupa avui Ca la Dona ja ha quedat petit, el número de sòcies no ha deixat de créixer i són molts els grups que s'hi volen adherir. Això, sumat al fet que la cèntrica ubicació del pis del carrer Casp suposa un alt lloguer, ha portat a les responsables del projecte a buscar un nou local més gran i amb accés adaptat per a minusvàlids. De manera que Ca la Dona està buscant una reubicació a la mesura de la dimensió que està prenent la iniciativa. El trasllat cap a una altra zona de Barcelona contribuirà a reduir el pressupost destinat al lloguer, uns diners que es podran invertir en els diferents projectes.

On anar

Ca la Dona
Casp, 38, principal.
08010. Barcelona
93 412 71 61
www.caladona.org

LES ESPÈCIES MÉS PERILLOSES DEL MEDITERRANI

La garrafa de plàstic

Origen: carrers de la ciutat, platges i rieres.
Conducta: és ingerida per animals i els provoca intoxicacions greus.
Mitjana de vida: de 400 a 600 anys.

La pila

Origen: carrers de la ciutat, rieres i embarcacions.
Conducta: els líquids que desprèn són altament verinosos.
Mitjana de vida: milers d'anys.

Els preservatius

Origen: vàters i carrers de la ciutat.
Conducta: es deixen ingerir per altres animals i els creen problemes digestius.
Mitjana de vida: 30 anys.

L'ampolla de plàstic

Origen: platges, carrers de la ciutat i embarcacions.
Conducta: ocasiona danys greus a la fauna i la flora marines.
Mitjana de vida: de 300 a 500 anys.

El bric

Origen: platges i carrers de la ciutat.
Conducta: provoca un efecte abrasiu als organismes fixats al fons marí.
Mitjana de vida: de 25 a 50 anys.

La bossa de paper

Origen: platges i embarcacions.
Conducta: dificulta greument la digestió a alguns animals marins.
Mitjana de vida: 4 setmanes.

La llauna

Origen: carrers de la ciutat i platges.
Conducta: causa talls i punxades a la fauna marina i als banyistes.
Mitjana de vida: de 200 a 500 anys.

Les puntes de cigarreta

Origen: vàters, platges, rieres i carrers de la ciutat.
Conducta: impedeix la digestió correcta a alguns animals.
Mitjana de vida: 10 anys.

Les anelles de plàstic

Origen: platges i carrers de la ciutat.
Conducta: atrapa organismes marins i els ocasiona ferides greus o la mort.
Mitjana de vida: 450 anys.

El tap d'ampolla

Origen: carrers de la ciutat, platges i embarcacions.
Conducta: ocasiona problemes digestius a la fauna marina.
Mitjana de vida: 300 anys.

El gasoil i l'oli de motor

Origen: embarcacions.
Conducta: la seva toxicitat destrueix l'hàbitat allà on arriba.
Mitjana de vida: varia segons la quantitat abocada.

El tros de plàstic

Origen: fàbriques i carrers de la ciutat.
Conducta: es deixa ingerir per altres animals i els intoxica.
Mitjana de vida: centenars d'anys, depenent de la quantitat.

L'embolcall de menjar

Origen: platges, carrers i rieres.
Conducta: ocasiona greus danys a la fauna i la flora marines.
Mitjana de vida: de 20 a 30 anys.

El paper d'alumini

Origen: platges, carrers i rieres.
Conducta: provoca un efecte de recobriment en alguns organismes, i els impedeix l'alimentació.
Mitjana de vida: 5 anys.

L'ampolla de vidre

Origen: carrers de la ciutat, platges i embarcacions.
Conducta: ocasiona talls i lesions greus als banyistes i a la fauna marina.
Mitjana de vida: milers d'anys.

La compresa

Origen: platges, vàters i embarcacions.
Conducta: impedeix la digestió correcta dels animals que la ingereixen.
Mitjana de vida: 25 anys.

La tapa d'alumini

Origen: platges i embarcacions.
Conducta: té un efecte abrasiu sobre els organismes fixats al fons marí.
Mitjana de vida: 10 anys.

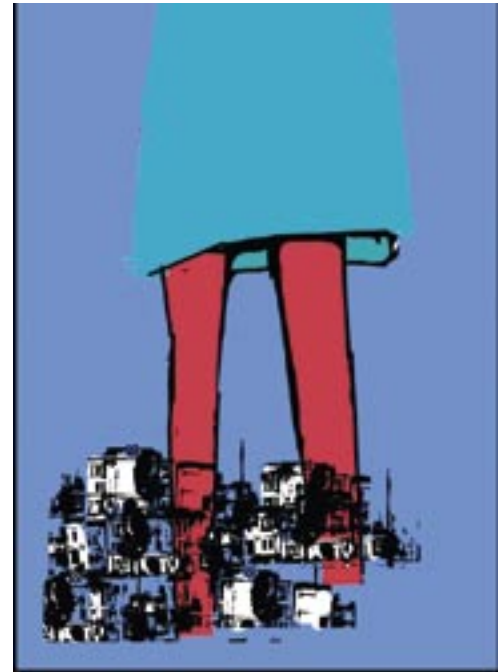

A tot el món, 8 milions de tones de residus arriben al mar cada dia. Tota aquesta brutícia s'origina per l'acció humana. Són residus no reciclables llençats al vàter, al carrer, a les rieres, a la sorra de la platja o al mar, que es converteixen en veritables destructors de la vida marina. Però tu pots evitar-ho.

La brutícia fora de lloc amenaça el mar

La dona a Barcelona

Andrés Naya

DIANA ZULUETA

Pretenem visualitzar la dona a la nostra ciutat a través d'algunes xifres i sense utilitzar estadístiques saberudes. Una altra cosa seria voler entendre la seva situació, els perquè i les seves conseqüències, objectiu que ens obligaria a considerar i entrecruar diferents realitats.

Però en aquest treball, si aconseguim que les poques dades que aportem presentin una fotografia que s'assembla una mica a la realitat, ja ens donem per contents. Si no s'explicita, les xifres es refereixen a l'any 2000. Les dades corresponen a un treball de Cristina Carrasco en base a l'enquesta metropolitana. Assumim la responsabilitat que pot causar-ne la seva utilització.

Població

Mentre la població de Barcelona disminueix, de 1.752.627 el 1986 a 1.512.971 el 2000, la proporció de dones augmenta poc a poc cada any. A la nostra ciutat, en aquesta darrera data, hi havia 805.188 dones front a 707.783 homes, quasi cent mil dones més, el que suposa el 53% de la població total.

Naixements

Mentre la taxa de naixements ha baixat entre 1986 i 1999, del 23,7% al 8,1%, l'any 2000 van néixer 370 criatures més que l'any anterior trencant per primera vegada la tendència a la baixa. En el segle XXI la immigració té molta importància en aquest aspecte.

Si observem les dones per edats, contrasta que mentre les joves de 20 a 24 anys han disminuït la seva taxa de fecunditat en un 66%, la franja compresa entre els 35 i els 40 anys l'ha augmentat en un 86%.

Envelliment

L'envelliment a Barcelona en els últims anys és constant. De les 331.665 persones que tenen més de 65 anys, 203.802 són dones front a 127.863 homes.

Si ens fixem en les persones que superen els 75 anys, el nombre de dones dobla el d'homes: 101.981 front a 51.322 ho-

mes. A l'envelliment general cal afegir-hi la proporció de dones, que augmenta cada any.

Esperança de vida

L'esperança de vida a Barcelona és cada vegada més gran, és de les més altes d'Europa. L'any 1999 la mitjana va ser de 78,9 anys. La diferència entre dones i homes era de 7 anys. Per als homes era de 75,2 anys, i per a les dones, 82,1 anys. La tendència a viure més anys continua.

Viure soles

A la ciutat un 9,7% de la població viu sola, percentatge que augmenta fins a un 14% quan es tracta de dones. D'elles, el 61% té més de 65 anys, un total de 64.469, i amb més de 75 anys hi ha 39.615 dones.

Nivell educatiu

Un 16,1% de la població femenina no té estudis; un 36% té estudis primaris acabats, un 29% títols secundaris, i el 18,9% són universitàries.

Tot i així, aquestes xifres no acaben d'explicar la realitat, perquè avui entre les barcelonines conviuen dos sectors generacionals molt diferenciats. La frontera està situada als 45 anys. Dues realitats que corresponen a dues situacions radicalment diferents. Entre les joves són gairebé inexistent les "sense estudis" i la presència universitària creix constantment. Entre les dones grans té importància el sector sense estudis i una mínima presència d'estudis universitaris.

Desequilibris educatius

Les dades donades al punt anterior demostren que les dones grans tenen uns nivells educatius menors als dels homes i, en canvi, les joves estan superant els nivells educatius dels nois.

Entre els 18 i 29 anys hi ha un universitari per cada dues universitàries.

Emancipació

En un tema tan determinant com l'emancipació, trobem que del jovent situat a la franja d'edat d'entre 18 i 29 anys,

s'emancipen més les dones, el 19,6 %, que els homes, el 13,7%.

Treball

L'augment de la proporció de dones que treballen, o volen treballar, ha estat constant aquests últims anys. Treballen un 40% de les dones front al 60% dels homes. La important desigualtat existent, és deguda a la inexistència d'homes dedicats a tenir cura de la llar, front al 26% de dones dedicades exclusivament a la casa.

Atur

Entre 1995 i l'any 2000, la taxa d'atur femenina s'ha reduït a la meitat: del 21,3% al 10,4%. La major incidència de l'atur en la població femenina és un factor important de desigualtat. Curiosament, les dones joves són les que suporten una major taxa d'atur (15,6%), encara que han tingut un major descens d'atur en el període comentat.

Activitats a la llar

Les activitats que realitzen amb escasses diferències dones i homes són veure la televisió, descansar, escoltar la ràdio o música. La pràctica de la lectura està més arrelada en les dones (54,4) que en els homes (49,7), com també fer labors de la llar en les dones més grans (24,2) davant els homes (1,0). Ans al contrari, els homes realitzen més activitats artístiques (4,8) que les dones (3,5). Respecte a jugar amb els nens i nenes, els homes doblen a les dones. L'any 2000, mentre els homes jugaven amb l'ordinador i la videoconsola en un 13,8, les dones només ho feien en un 4,5. De ben segur que aquesta diferència ha disminuït en l'actualitat.

Activitats fora de casa

Homes i dones assenyalen gairebé per un igual que l'activitat més freqüent quan surten de casa, és passejar o sortir amb amics, amigues. No és pas casualitat que els homes (19,8%) siguin el doble de les dones (11,5%) en la pràctica de l'esport, i a la inversa les dones que van a comprar (17,4%) superen els homes (10,2%). La

diferència a l'hora d'anar de bars o restaurants no és molt rellevant.

Cine, teatres i museus

El 53% de les dones no van mai o quasi mai al cine, el 73% no va al teatre i el 69% no va als museus. Hi ha un important sector que té una escassa activitat cultural front a una minoria culta i assídua que va freqüentment al cine, el 16%, molt menys al teatre, el 4%, i una mica més als museus, un 10%. Entremig, al voltant d'un 20%, manifesta que hi va ocasionalment. Cal subratllar que al cine hi van més les dones que els homes. També els agrada més d'anar al teatre a les dones, però la diferència respecte als homes és menor.

Relacions més freqüents

La meitat de les relacions de les dones són amb familiars (50,5%), després amb amics/amigues en un 33%, i amb veïns/veïnes en un 7%. Els homes es relacionen amb la família en menor mesura que les dones, el 41,9%. Pel contrari, els homes que es relacionen amb els amics puja a un 37%, i com és lògic, tenen una relació més gran amb companys/companyes de feina, un 6,5%, front a un 2,7% entre les dones. Mentre dotze de cada mil homes no es relaciona amb ningú, entre les dones es baixa a nou de cada mil.

Associacionisme

El 46,6% de les barcelonines estan apuntades a algun tipus d'associació. Destaquen les entitats esportives, amb un 21,4%, encara que en menor mida que els homes. A associacions professionals hi estan afiliades un 10,3%; a les Associacions de Veïns les dones i els homes hi estan afiliats per un igual, en un 9,3%, i segueixen en ordre de prioritats les culturals, un 7,9%. Les dones estan associades a ONG solidàries en un 7,7%. Respecte a les entitats religioses, les dones hi estan afiliades en un 4,5%, i els homes en un punt menys. La diferència entre homes i dones és molt marcada respecte als sindicats: les dones s'hi afilien en un 4,2%, front al 10,3% dels homes. Afiliades a partits polítics n'hi ha 1,3% front al 3,6% dels homes.

Reflexions a l'entorn de la (in)visibilitat de les dones als carrers de Ciutat Vella

Nadja Monnet
Antropòloga

Passejant-se pels carrers de Ciutat Vella, com en qualsevol altre barri de la ciutat, la presència femenina és més notable a certes hores i en certs llocs. Aquesta presència està clarament vinculada a activitats que, avui dia, segueixen sent realitzades majoritàriament per dones, tals com són la cura de les criatures (dur-los i portar-los al col·legi), així com la preocupació per l'aprovisionament familiar. Hi ha qui dirà que certes zones, a certes hores, estan preses per les "immigrants" (alguns parcs a la sortida de l'escola, alguns sectors dels mercats municipals, etc.) o altres que argumentaran que ja no se senten a casa amb tanta gent de fora. Si bé és cert que la població estrangera va augmentant de manera exponencial a Barcelona des de fa ja diversos anys, i per tant la presència d'aquests nous habitants es nota més, el curiós és que el volum de turistes que visiten la ciutat i els seus barris antics també ha crescut de manera espectacular però aquesta presència està percebuda de manera distinta. Què ens fa tan sensibles a la presència de dones vestides a la manera àrab o indo-pakistanesa quan es desplacen en els carrers de Ciutat Vella i prestem menys atenció a les ciutadanes pakistaneses o marroquines que circulen pels barris "alts" (Sarrià, Sant Gervasi, etc)? Per què no ens sol interessar l'ús que fan les turistes sueques, alemanyes, angleses, americanes... del Raval? Aquestes últimes semblen ser, no obstant això, tan visibles (almenys per als carteristes de la zona) com les altres, amb el seu pèl ros, els seus ulls clars i la seva vestimenta lleugera i moltes vegades molt ajustada. Què fa que un grup de persones preocupi més l'opinió pública que un altre? Podria ser que unes estan de passada, gaudint de les seves vacances, mentre que les altres viuen a la ciutat. És això un altre tòpic o hi ha més raons ocultes?

Què fa que una persona sigui més visible que una altra quan passeja pel carrer? Diversos són els criteris que invisibilitzen, o no, els transeünts. El primer és el fet de

conèixer o no (encara que sigui només visualment) les persones que circulen pels carrers. Amics/amigues, veïns/veïnes, usuaris assidus dels mateixos espais que utilitzem, poques vegades ens passaran desapercebuts. Després podrien ser esmentades la fisonomia i la manera de vestir-se però aquestes impressions poden ser enganyoses. Com puc saber, a primera vista, si la cara vetlada que creuo cada matí és la d'una dona marroquina, algeriana o d'una catalana convertida a l'Islam? I en el fons, m'importa? Catalogo immediatament aquesta persona com a musulmana per la seva forma d'ésser i la veig més que les trenta altres dones amb una aparença similar a la meua que trobo pel carrer en dur les nenes al cole, llevat si aquestes últimes tenen actituds que em van ensenyar a classificar com a "anormals". Com tercer criteri de visibilització podrien ser esmentades les actituds corporals, tals com la manera de caminar, la forma de parlar, així com el fet de passejar-se sola o en grup. De vegades es noten més dues veïnes parlant des de les seves balconades, saludant-se i demanant-se notícies que sis dones caminant en silenci unes al costat de les altres pel carrer.

Questionar-se el mètode

Finalment ser visible o no és un assumpte de classificació. Sens dubte des de temps remots l'ésser humà ha pensat classificant. Ahir com avui, aquí com allà, el gènere humà ha pogut dedicar-se a aquestes activitats de maneres molt diferents. Per distingir dos objectes generalment ens re-

Un carrer de Ciutat Vella.

ARXIU

ferim a una escala. Aquest marc sempre és resultat d'un projecte humà de comprensió i d'interpretació de l'univers. Els objectes que l'univers ens presenta no tenen existència anterior a la definició que els hi donem. D'aquesta manera, el real es troba agafat en un discurs, encaixat en un ordre particular i per això mateix empobrit, ja que, per intentar definir-lo, ens veiem obligats a menysprear gran part de les informacions que es rep d'ell. Si aquest procés va poder demostrar certa eficàcia per a l'enteniment del metabolisme,

l'anatomia humana, les anomalies del seu funcionament, etc, en canvi va tenir conseqüències molt més perjudicials quan es va tractar d'aplicar-lo per intentar explicar la diversitat humana.

El discurs de la diversitat

Des de la postura fictícia d'un observador desvinculat de tot, la diversitat, vista des de dalt, seria una pluralitat d'éssers juxtaposats sense que intervingui cap judici de valor i sense que sigui tacada la igualtat que caracteritzaria la relació que aquests éssers mantinguessin entre ells. No obstant això, la diversitat sempre és objecte d'un discurs la meta del qual és interposar-se entre els éssers i el món, exercint una mediació consistent en una interpretació creativa de la realitat. Una qüestió taxonòmica sempre està immersa en la història, entrelaçada amb les relacions de poder que constitueixen el marc obligatori en el qual s'elabora la seva resposta. Tot tipus de taxonomia dissectiona la diversitat per establir un ordre ple de desigualtats, fundat sobre la base de la diferència i legitimat al moment de ser creat. No es classifica perquè hi ha coses per classificar, sinó que quan es classifica es descobreixen elements per fer-ho. La qual cosa no significa que hem de deixar d'establir tipologies, però sí que hem de tenir sempre present el caràcter relatiu dels seus resultats i anar amb compte amb la tendència que tenim a considerar-los després com fixos i estàtics. Convindria meditar més sovint sobre les tècniques i els processos que condueixen a "posar en caixa" els éssers humans, siguin quines siguin les justificacions morals, econòmiques, sociològiques o psicològiques que es puguin donar a tals iniciatives. Per què, quan i de quina manera, certes persones són posades a distància, etiquetades com a diferents? Què significa parlar d'"immigrants", "estrangeres" i "locals"?

No ens oblidem que esmentar la diversitat per establir diferents categories tals com les d'immigrants, estrangeres o autòctones no és gens casual.

La immigració femenina a Barcelona

REDACCIÓ

Al gener del 2005 la població estrangera a la nostra ciutat era de 230.942 persones, amb una proporció de 14,4 cada 100 habitants. La presència de dones (109.750) era lleugerament inferior a la dels homes (121.192). Els 10 països amb més gran nombre d'immigrants a la nostra ciutat són Equador, Perú, Marroc, Colòmbia, Argentina, Pakistan, Xina, Bolívia, República Dominicana i Filipines. Però aquest ordre numèric no es correspon quan analitzem separatament la població masculina i la femenina. Del Marroc provenen 9.369 homes davant 5.148 dones. Una diferència important que es deu a que la dona arriba mitjançant la reagrupació familiar (i sense permís de treball), un camí que la col·loca en una situació de total dependència respecte de l'home. La desproporció entre homes i dones pakistaneses és encara més gran:

10.782 homes i 1.215 dones. En aquest cas, la reagrupació és més difícil per la llunyania geogràfica. Argentina i la Xina estan bastant igualdes i, de la resta de països, la presència de dones és superior. La seva arribada no correspon només a la reagrupació familiar, sinó que també és per motius laborals. Predomina el treball domèstic, una modalitat que deixa indefensa la dona perquè se l'acomia amb facilitat i no té dret a l'atur. Si mirem per edats, entre 0 i 14 anys el nombre d'homes i dones és similar. Però entre 15 i 24 anys les dones són el 15,2% i els homes el 13,7%. Entre els 25 i els 39 és a la inversa: els homes sumen 4 punts més que les dones. De 40 a 64 anys, homes i dones s'igualen i representen en torn al 20%. Pel que fa als més grans de 65 anys, les dones representen un 3,2% i els homes un 1,9%. I és que les àvies són una ajuda important en les situacions difícils.

JORDI TARRÉS

Planejament i gènere

Isabel Martínez

Arquitecta

És significatiu i sorprenent que la relació entre gènere i planejament s'estigui discutint ara a diferents àmbits de Barcelona quasi com si es tractés d'una nova "ciència". Al nostre entendre, aquesta aparent novetat deriva de la manca de cura i sensibilitat que les diferents administracions han mostrat al llarg del temps en reconèixer les diferències com a riqueses a la nostra societat.

No és desconegut que, en àmbits d'exclusió social, les dones són motor de transformació. Així ens ho diu en el seu últim informe anual l'OMS (Organització Mundial de la Salut), relacionant l'accés a l'alfabetització de les dones amb el desenvolupament de les comunitats on viuen. A Catalunya, són les dones de la comunitat gitana, segons recents publicacions, les que creen noves oportunitats de futur pel seu entorn social. També l'ONU ens informa que en reunions per resoldre conflictes de guerra, les dones com a mediadores són determinants per a la bona resolució dels mateixos.

Col·lectius amb especificitats

Història, cultura i educació marquen les persones determinant per elles un paper o altre i fent-les desenvolupar tasques diferents, sigui l'estructura familiar, el cercle d'amistats, el col·lectiu laboral o la comunitat on viuen: ciutat o poble. Les dones han estat relacionades al llarg dels anys en la societat en què vivim amb tasques d'organització de la llar, de la cura dels infants, de la gent gran, dels malats...

Les dones creuen la ciutat de punta a punta adaptant-se a un planejament no pensat de manera global i adequada

És evident que el desenvolupament de certes tasques fa que una persona adquireixi certes aptituds (com el sord desenvolupa més la vista, podríem dir que les dones desenvolupen la gestió a diferents bandes o l'optimització dels recursos). Majoritàriament són les dones les que porten els malats als hospitals, són les dones les que utilitzen més el transport públic o el transport compartit per anar a la feina. Són les dones les que es veuen assetjades al carrer. Les dones realitzen tasques variades al llarg del dia, utilitzant la ciutat de punta a punta per poder accedir al mercat, a l'escola, a la feina, a les institucions, suplint en molts casos mancances de serveis socials de l'administració, i adaptant-se a un planejament no pensat de manera global i adequada.

Aquesta realitat va canviant a poc a poc, és cert, i si donem a les noves generacions allò que els hi pertany (espai, veu i formació), aniran encaminades a una societat on el gènere ja no serà un tema, a una societat igualitària basada en el respecte. Però mentre ens transformem, malauradament amb aquesta angoixant lentitud (l'estadística de dones mortes en

JORDI TARRÉS

De vegades sembla que la ciutat entigui planejada contra les persones.

mans dels seus agressors continua sent esgarrifosa, encara avui la situació de la dona en el mercat laboral està plena de discriminacions), segueix sent essencial distingir els diferents col·lectius amb les seves especificitats en el desenvolupament de les polítiques.

La ciutat que no diferencia en el seu planejament urbà l'atenció a situacions variades esdevé, tal com s'ha vist a Barcelona recentment, font d'exclusió social (immigrants a les casernes de Sant Andreu, Can Tunis, bosses de pobresa), no respectant els drets fonamentals de les persones amb el resultat afegit d'una pèrdua de riquesa per a tothom.

El planejament urbanístic és una eina essencial en l'aprofitament d'aquesta riquesa, tal com es reconeix en la recentment aprovada Llei de Barris de la Generalitat de Catalunya. Cal primer mesurar la manera com vivim com a col·lectiu i

com a individus, de manera multidisciplinària i avaluar les nostres necessitats amb temps per transformar de manera integral, transversal i amb el rerefons d'assolir una veritable igualtat social el lloc i la manera com vivim. Destinar més recursos a l'àmbit social és essencial (cal veure l'ítem pressupost aprovat per l'ajuntament de Barcelona per a benestar social).

Potenciar les oportunitats

Al contrari que els nostres veïns francesos i portuguesos, que van fer una revolució, l'accés als drets bàsics propis de la democràcia ha estat en l'Estat espanyol introduït per una *transició*. L'accés a la salut, a l'educació, a la igualtat de gènere, a l'habitatge digne, a la feina, el respecte de la integritat física i moral, a la lliure elecció de la nostra orientació sexual, ha suposat un procés de vegades incomprensiblement feble a l'hora d'establir drets i

deures solidaris.

Venim d'un règim llarg, autoritari i paternalista. Així, de la mateixa manera que les dones adquireixen aptituds en funció de les tasques que la societat els ha atribuït, les administracions arrosseguen a vegades inèrcies que converteixen qüestions senzilles i fàcilment resolubles en problemes complexos, abstractes, inconnexos, sovint expressament poc transparents, tant en els seus instruments legals i de comunicació, amb un llenguatge massa tècnic, com sovint fent la teoria a posteriori i no com a punt de partida per cercar uns objectius amb un clar posicionament democràtic, com per exemple venent el sòl públic.

És l'ús, i el programa, el punt de partida de l'urbanisme. Són les persones en contacte diari amb el seu entorn les que coneixen la seva realitat. La participació ciutadana en processos de planejament passa per tant per l'intercanvi d'objectius i d'idees des del començament de l'elaboració del programa del sector a planejar i prèviament a qualsevol formalització en tots els planejaments. Reduir la participació a unes mínimes al·legacions al planejament de torn, per altra banda sovint difícil de comprendre, és una visió reduccionista que talla per complet la capacitat generadora col·lectiva de comunicació i de presa de decisions, tret essencial de qualsevol societat sana i compromesa. Aquest potencial és evident que a Barcelona hi és. Per què no escoltar-lo?

Les dones han estat clarament excloses

Mentre la societat no sigui més igualitària són necessàries polítiques específiques per als diferents col·lectius

professionalment dels òrgans de decisió, tant a les empreses privades com a l'àmbit públic. Aquesta realitat es reproduceix en l'àmbit del planejament urbà, i l'ajuntament de Barcelona n'és un clar exemple.

Pensem que ja és hora d'exercir els nostres drets com a ciutadanes que som. Participar i posar sobre la taula els nostres coneixements com a ciutadanes i tècniques, per tal de contrastar, sumar i impulsar una transformació en totes les direccions de la ciutat de la qual formem part.

Un dia la immigració, l'orientació sexual, el gènere, la sostenibilitat, les creences, les discapacitats físiques, deixaran de ser notícia per passar a estar integrats transversalment en tots els àmbits de la quotidianitat, inclòs el planejament.

L'estabilitat s'aconsegueix donant cabuda de manera transparent i compromesa a tots els col·lectius i individus. I cal que les persones que formen el gruix dels àmbits de decisió així ho sentin i ho tinguin assumit. Tots i totes som responsables i podem aportar coses per millorar el nostre futur col·lectiu. Participa. Reivindica. Conviu per a l'acció quotidiana!

Truca si vols treure profit d'un habitatge que tinguis buit.

Si no sabeu a quina porta heu de trucar per aconseguir informació sobre els ajuts que la Generalitat de Catalunya ofereix per rehabilitar i després llogar habitatges que tingueu buits, truqueu al 012 o entreu a www.mediambient.gencat.net.

Aproveiteu per concertar una cita i assabenteu-vos de tot, perquè ara us podem ajudar a treure el millor profit d'un espai que no feu servir.

012

ADIGSA
Generalitat de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge

Interiors d'illa de l'Eixample

oberts i Verds

No et quedis a casa.

L'Eixample t'ofereix 27 interiors d'illa recuperats, oberts per gaudir quan vulguis d'un espai diferent al mateix centre de la ciutat. Zones verdes on pots jugar, descansar, llegir i omplir amb la teva imaginació.

No et quedis a casa. Viu el verd de l'Eixample.

www.proeixample.com

Departament de Barcelona
Districte de l'Eixample

ProEixample

Vols rebre Carrer a casa?

Si vols rebre la revista a casa teva durant tot un any, envia aquest cupó a Obradors, 6-8, baixos, 08002, Barcelona. També pots escriure'ns a carrer@lafavb.com

NOM I COGNOMS:

ADREÇA:

POBLACIÓ:

CP: TELÈFON:

6 números 10 euros (mínim) 6 Números (indicar quantitat)

Pagament (a triar)

Taló adjunt a nom de la Favb

Domiciliació bancària (omplir dades):

Entitat: Oficina: Control: N° de compte:

Discos Castelló: Des de 1933, especialistes en música

Tallers, 3 (clàssica)
93 318 20 41
Tallers, 7
93 302 59 46
Tallers, 9 (overstoks)
93 412 72 85
Tallers, 79
93 301 35 75
La Maquinista
Pg. Potosí, 2, local C4
93 360 80 78

Oficines-magatzem
(majorista)
Molinot, 53
Polígon industrial Camí Ral
08850 Castelldefells
Tels: 93 394 34 00
93 442 34 47 / 93 442 35 05
Fax: 93 441 96 75
93 329 73 21

www.discoscastello.es

Se agrava la exclusión del trabajo sexual

Isabel Holgado

Coordinadora de LICIT

IGNASI R. RENOM

Los controles policiales constantes en la calles de Ciutat Vella han llegado a multar a prostitutas por "uso intensivo o reiterado del espacio público".

En los últimos tiempos, la situación de vulnerabilidad y desprotección frente a las violencias de las trabajadoras del sexo que ejercen en el tradicional barrio chino de la Ciudad Condal -hoy rebautizado Raval tras pasar por la cirugía de la modernidad municipal- se ha agravado enormemente, debido, básicamente, a la política de acoso sin tregua por parte del gobierno municipal del distrito I (a través de la Guardia Urbana que interviene sobre las mujeres y la política de inspecciones constantes y cierres de los pocos pisos y pensiones todavía disponibles) y, por otra parte, al hostigamiento de la Policía Nacional que, amparándose en el Reglamento de la Ley de Extranjería, realiza constantes identificaciones que acaban muchas veces con la detención de las mujeres y la apertura de un expediente de expulsión, hecho que dificulta muchísimo su proyecto migratorio.

Los controles constantes en la calle por parte de las fuerzas de seguridad, la intimidación y el trato vejatorio de alguno de sus agentes, la imposición de multas "por uso intensivo o reiterado del espacio público", las detenciones, el acorralamiento en el espacio público, la modificación de las ordenanzas municipales que hacen imposible abrir locales donde ocuparse, las medidas disuasorias para alejar a los potenciales clientes, la no inclusión en los circuitos de recursos sanitarios y asistenciales normalizados, son algunas de las estrategias llevadas a cabo por los poderes públicos para erradicar el trabajo sexual en la calle. El delirio de intervención mu-

nicipal ha llevado incluso a multar a las mujeres que se sientan en una silla frente a los bares donde trabajan desde hace muchos años con sanciones de 60 euros.

Las prostitutas, el chivo expiatorio

Esta política de *apartheid* contra las trabajadoras del sexo, iniciada en el año 92 a propósito de los Juegos Olímpicos, no sólo no logra "reducir" el número de mujeres que ejercen el trabajo sexual, sino que está teniendo consecuencias dramáticas en las condiciones de trabajo y de vida de estas mujeres, provocando un aumento de la clandestinidad y la precariedad laboral y vital (también de sus familias, de quienes ellas son muchas veces las principales y únicas proveedoras), una mayor exposición a todo tipo de violencias (con el agravante de la inacción institucional ante las mismas), además de revitalizar el rechazo social y generar un clima de hostilidad vecinal hacia el colectivo que dificulta grandemente la convivencia y el uso pactado del espacio público. Todas las mujeres que trabajan en el barrio se quejan de la falta de seguridad y las condiciones precarias a las que las aboca la persecución y el rechazo social. La impunidad colectiva que se percibe y que ellas relatan es realmente estremecedora.

Lamentablemente, sigue estando vigente en nuestros supuestos estados de derecho que las mujeres prostitutas sean el chivo expiatorio idóneo para focalizar en ellas las frustraciones sociales y también los miedos personales, y se les adjudiquen problemáticas que nada tie-

nen que ver con el ejercicio del comercio sexual, actividad que, cabe recordar, no es en sí misma un delito y está excluida de garantías jurídicas y laborales. Asociadas tradicionalmente a la conflictividad social, la inseguridad ciudadana, la degradación del espacio urbano, las drogodependencias o las problemáticas de salud pública, ahora son las mujeres migrantes que trabajan en la calle las protagonistas de los nuevos discursos imperantes para racionalizar el maltrato legal y social y las políticas xenófobas y sexistas a nivel europeo. El hecho de que en el actual panorama del sector del sexo las mujeres que trabajan sean mayoritariamente de origen migrante y pobre es un factor clave para entender las nuevas retóricas respecto al fenómeno de la prostitución y las políticas de exclusión.

Trabajadoras en el Raval

Pero no hace falta ser un experto para convenir que las graves problemáticas existentes en el barrio del Raval (falta de espacios verdes y ocio, deterioro de la convivencia, alto nivel de delincuencia e inseguridad, falta de oportunidades laborales, deficiencias sanitarias y habitacionales, etc...) no tienen su origen en el trabajo sexual. Bien al contrario, ellas son el colectivo residente en el barrio más vulnerable ante estas problemáticas por la estigmatización de su actividad y la pasividad institucional contra la violación de sus derechos.

Es imprescindible que la ciudadanía, cada una de nosotras y nosotros, dejemos

de ser cómplices, por activa o por pasiva, de la política represiva y de vulneración de derechos fundamentales contra el colectivo de mujeres trabajadoras del sexo. El uso del espacio público en el Raval puede y debe ser consensuado entre todos los agentes implicados en igualdad de condiciones, y eso significa la inclusión en el juego político de los discursos y los intereses de las trabajadoras del sexo que ejercen en el barrio. María, una mujer ecuatoriana que vive y trabaja en el barrio, nos decía en uno de nuestros encuentros: "ya es hora que nos reconozcan como individuos, como personas, que podemos hablar por nosotras mismas; que se den cuenta que no padecemos traumas, que la gente se libere del miedo a hablarnos y se relacionen con nosotras".

Aunque el proceso suponga mirar a los ojos de una realidad que nos sacude muchas de nuestras certezas, es ineludible abrir un proceso de diálogo y negociación entre el vecindario y el colectivo de trabajadoras. Porque cualquier política que las excluya a ellas estará condenada a perpetuar el conflicto y el desencuentro. Está en juego la construcción de una ciudadanía realmente democrática y responsable y, aún más, están en juego nuestros propios derechos. Condorcet, filósofo francés y uno de los padres de la democracia moderna, decía lo siguiente: "O bien ningún miembro de la raza humana posee verdaderos derechos, o bien todos tenemos los mismos. Aquel que va en contra de los derechos del otro, sea cual sea su religión, color o sexo, estará abjurando de los suyos".

La voz de las silenciadas

Eva Lechuga

Mujeres de España. Las silenciadas (1979) es el primer libro de la trilogía escrita por Antonina Rodrigo a la que le sigue *Mujer y Exilio, 1939* (1999) y la todavía inédita *Las olvidadas*. La edición de 1988 de *Las silenciadas* cuenta con una portada y contraportada repleta de retratos de mujeres. Al preguntar a personas de diverso nivel cultural y social sobre los nombres de dichas mujeres, nos dimos cuenta de que nadie conocía a las fotografiadas, a excepción, en contados casos, de Dolores Ibárruri, *La Pasionaria*. María Goyri, filóloga, única mujer en la universidad en 1892; María Blanchar, pintora cubista; Margarita Xirgú, actriz lorquiana; Federica Montseny, segunda mujer ministro de Europa; María Luz Morales, pionera del periodismo femenino; Enriqueta Otero Blanco, maestra miliciana y guerrillera. Estos son sólo algunos de los nombres y las imágenes de las mujeres que Antonina Rodrigo ha rescatado del olvido en sus diversos libros.

Mujer de físico elegante, de mirada libre y dulce, se define a sí misma como anarquista: "Ser anarquista hoy podría ser la única cosa decente", dice; feminista "como lucha por la igualdad, por que la mujer sea reconocida como ser humano sin categorías ni razas", matiza; y libertaria, la de aquellos que tienen una visión humanística del mundo y cuya única arma contra la pobreza y la injusticia es la solidaridad. Nació en Granada, pero desde los años 70 vive en Barcelona. De formación autodidacta, desde que era muy joven empezó a escribir en la prensa granadina y en diversas publicaciones literarias. Escribió narrativa y poesía, pero pronto se especializó en biografía y ensayo, géneros en los que ha destacado por su erudición documental y por la recreación literaria de situaciones y personajes. Siempre se ha interesado por sacar a la luz las vidas de hombres y mujeres que han luchado por la libertad y que, en muchos casos, murieron defendiéndola con valentía y coraje, como el poeta Federico García Lorca, la actriz Margarita Xirgú, el científico Joseph Trueta, los pintores Salvador Dalí y Manuel Ángeles Ortiz, y muchas otras mujeres de la II República española, la guerra civil y el exilio.

Mujeres libres y luchadoras

Antonina Rodrigo decidió escribir la trilogía *Mujeres de España* para rendir homenaje a la mujer de la República, de la guerra y del exilio porque todas ellas fueron silenciadas, exiliadas y olvidadas sin excepción. Así se titulan cada una de las partes de la trilogía. Es un friso de mujeres de izquierdas, friso social donde hay actrices, escritoras, pedagogas, amas de casa, trabajadoras de fábrica y tantas otras.

Fueron silenciadas, exiliadas y olvidadas porque eran mujeres de izquierdas, inteligentes, luchadoras, trabajadoras, sindicalistas y, además, mujeres libres, "eso es muy importante, eran libres, se sentían libres, por eso querían el progreso, un estatuto de cultura no sólo para ellas, sino para las que tenían menos que ellas, o nada. Eso implica una solidaridad, una conciencia. Quieres tu libertad, pero también que las personas que te rodean no sufran ni estén en la ignorancia, que

MARIA P.B.

La escritora Antonina Rodrigo.

fue una forma de hambruna terrible en España, aparte de la hambruna física. Ahí radica la grandeza de estas mujeres y por eso las escogí", afirma Rodrigo.

La escritora comenta también la importancia de recuperar la voz de mujeres que, por edad, están desapareciendo. "Yo estoy muy empeñada en rescatar a las mujeres exiliadas, porque se nos están acabando las protagonistas, porque se están muriendo". Se trata de mujeres que eran jóvenes en los años 30 y ahora frisan los 85 años. Antonina defiende que sobre todo hay que rescatar la memoria de las mujeres, ya que sobre los hombres se ha escrito más. De las mujeres sobre las que escribe Rodrigo no se sabía nada hasta hace unos años, hasta que la labor de esta escritora, entre otros, las ha ido sacando a la luz. Cuando apareció el libro *Mujeres de España, las silenciadas*, "la gente me preguntaba: ¿De dónde has sacado a esas mujeres? Y me lo decía, a veces, gente universitaria". Eran mujeres que habían sido pioneras, que habían abierto los caminos en una época en la que no había nada. "Eso tiene un gran mérito. Ellas consiguieron cosas que todavía no hemos conseguido hoy en día. Nosotras nos encontramos con unas vías abiertas de abuelas, madres, o referencias, pero para estas mujeres fue todo pura lucha", añade Antonina.

Mujeres recuperadas del olvido

Mariana Pineda fue la primera mujer por la que una Antonina Rodrigo muy joven se interesa. Una mujer de ideología liberal que murió en garrote vil, cuando aun no contaba 27 años, por no delatar a sus compañeros de cárcel. "Una mujer que muere por la libertad fue una toma de conciencia y una figura de referencia para mí, qué duda cabe", dice la escritora, y añade: "Si esta heroína, esta mujer extraordinaria, fuera de cualquier otro país de Europa, seguro que tendría, como Juana de Arco, un monumento en cada plaza, porque defendía un valor eterno, la libertad, y, desgraciadamente, el mundo sigue batallando y muriendo por este motivo".

Junto con Mariana Pineda, Federica Montseny es otra de las figuras que primero se fijó en la memoria de la escritora granadina. La madre de Antonina le dijo cuando era una niña que Federica Montseny era una mujer que llenaba las plazas de toros, y pensó que era torera. Luego, una compañera del colegio le dijo que Federica era un demonio con cuernos y rabo. Así que Antonina le preguntó a su madre: "Mamá, ¿además de torera, Federica era un demonio, no?" La madre explicó a su hija que aquella mujer llenaba las plazas de toros pero con su verbo, hablando solidariamente a los trabajadores sobre la lucha por la vida, sobre la cultura. Fue la primera ministra mujer de España y este año se celebra el centenario de su nacimiento, en 1905. Antonina Rodrigo también colabora en este número de la revista con un texto homenaje a "la torera" Federica Montseny.

Al preguntar a Antonina por las biogra-

fías que más le han impresionado reconoce que hay dos figuras que le producen una extremada ternura: Teófila Madroñal y María Blanchar. La primera, sargento de las milicias populares, explicó en su lecho de muerte una vida llena de lucha, de sufrimiento y dignidad a la escritora: "Es una mujer que estaba esperando la muerte y en un momento dado decidió pararla para contarle todo su sufrimiento, toda su lucha, todo ideal por el cual luchaba a una compatriota. Y eso es muy importante", comenta Rodrigo. La segunda, María Blanchar, fue una gran pintora que contribuyó al panorama de vanguardia en el arte español de principios del siglo XX, pero tuvo la mala suerte de ser jorobada en la España cruel y pacata de aquella época. En París la llamaban la bruja: "¡Ahí viene la bruja!". Y ella, con una ausencia estremecedora de rencor, se iba a su estudio a pintar maternidades y niños. "Eso me traspasa el corazón. Tiene unos cuadros preciosos, con un color, una técnica... Yo dije que un día sus cuadros se cotizarían mucho, y ese día ya ha llegado", dice Antonina.

Mujeres que quedan por rescatar

Amparo Poch, Elena Bonet, Manuela Díaz Cabezas, María Teresa León, Carmen Martín Gaité, Rosario Sánchez, "dinamitera", Vicenta Lorca Romero, Ana Ruiz Hernández son algunos ejemplos de otras muchas mujeres que Antonina Rodrigo ha recuperado del olvido. Hay actrices, poetas, analfabetas, intelectuales, milicianas, modistas, maestras de escuela. Algunas por méritos propios al luchar de forma activa contra el fascismo, otras por seguir a los suyos, a sus hijos o sus maridos, infinitas las mujeres tuvieron que vivir un exilio exterior e interior.

Aun así, son muchas las que todavía están en el anonimato, muchas de ellas se están muriendo y no recuperaremos ya su nombre ni su imagen. Por eso Antonina Rodrigo piensa que es tan importante seguir investigando estas figuras para rescatarlas y sacarlas a la luz. "Hay muchísimas, la gente no lo sabe, que habían tenido una actividad extraordinaria en todos los sentidos y se tuvieron que ir a esos países de acogida, exiliadas. Un periodista relata la llegada de un barco con nuestros exiliados a Chile diciendo que desembarcaron albañiles, escritores, maestros, pintores... y mujeres. Es decir, cada uno tenía su oficio, su identidad. La mujer no tenía nada, no era nada. La mujer pasó la frontera tirando de los suyos y cuando pudo trabajar les llevó dinero, comida y esperanza a los campos de concentración. Muchos de ellos, ante la situación desesperada en la que estaban, se internaban en el mar y se suicidaban, las mujeres no. Esta labor nunca se les ha reconocido".

A pesar de ser un tema que ha tardado años en ser recordado, cada vez son más los libros, homenajes y estudios realizados sobre esta realidad. Hay editoriales que han apostado por estos temas y algunos de los libros de Antonina Rodrigo tienen ya varias reediciones. Confiamos en que cada vez más personas como ella, mujer con una integridad intelectual y humana igualmente comparable a las mujeres sobre las que escribe, continúen descubriendo la memoria histórica de las mujeres.

Memòria gràfica en femení

Text: Iris Martín / Fotografies: Pilar Aymerich

La càmera de Pilar Aymerich -gens innocent, sensible a la diferència, a punt per al moment on s'entrellacen el fet comú i el fet insòlit- va mirar els anys de la transició amb una cura especial per les preocupacions de les dones. El mimetisme humà s'activa quan veu agressions a la seva pròpia condició.

Els carrers de Barcelona, entre 1975 i 1979, clamaven amb veus unívokes. Calia mostrar-se per fer-se visible, cridar tot allò que el règim havia silenciado. Pilar Aymerich, armada d'una perspicax curiositat infantil, va recórrer les manifestacions sorgides aleshores en protesta per les agressions sexuals contra les dones. La violació i mort d'Antònia Espanya va ser un dels detonants del moviment feminista (foto 1). Com la manifestació del 18 de setembre de 1977, que s'oposava a un codi penal sexista i discriminatori (foto 5).

La llei castigava les dones amb penes de fins a sis anys de presó per adulteri. El cas de Maria Àngeles Muñoz, condemnada pel suposat delictes (foto 2), va inflamar la solidaritat de militants feministes i grups de dones, que no van callar fins que es canvià la llei. Pilar Aymerich va condensar en el lema "jo també sóc adúltera" tot el que implicaven les protestes (foto 4).

No només es protestava sobre l'asfalt. Van ser nombroses les maneres de mostrar el desencant i moltes més les de mostrar-lo en fotografies. Les dones dels treballadors de Motor Ibérica, per exemple, es van tancar a l'església de Sant Martí del Palomar durant 28 dies per defensar els llocs de treball (foto 3). La discriminació laboral cap a les dones també era un tema pendent. Com a les I Jornades de la Dona, a la Universitat de Barcelona, el 27 de maig de 1976, caracteritzades per l'enginyosa protesta de l'explotació de les treballadores de la llar (foto 6). Pilar Aymerich, com l'ombra sempre present, va atrapar les metàfores de la condició humana.

FOTO 1

FOTO 2

FOTO 3

FOTO 4

Aquestes fotografies de Pilar Aymerich formen part de l'exposició itinerant 1975-1979. Memòria d'un temps.

FOTO 5

FOTO 6

Federica Montseny: un icono del siglo XX

Antonina Rodrigo

Historiadora

Este año se cumple el centenario del nacimiento de Federica Montseny, uno de los iconos femeninos del siglo XX. Se la recuerda, casi siempre, con el cliché de Ministra de Sanidad y Asistencia Social, la primera mujer que ostentó una cartera ministerial en nuestro país, en noviembre de 1936. Pero hay que resaltar sus facetas culturales y sociales: escritora, periodista, oradora, luchadora obrerista y militante, formada en la más exigente de las escuelas: la racionalista.

Sin embargo, este personaje de profundas raíces catalanas nació en Madrid el 12 de febrero de 1905, pero más que por esta vinculación circunstancial, a causa del destierro por el proceso de Montjuïc, en 1898, de sus padres, los míticos anarquistas intelectuales catalanes: Teresa Mañé, Soledad Gustavo y Juan Montseny, *Federico Urales*, Federica Montseny pertenece a Madrid como una de las defensoras de la ciudad en las trágicas y gloriosas jornadas de noviembre de 1936, junto al pueblo madrileño, siendo ya Ministra de Sanidad y Asistencia Social, cuando el Gobierno de la

La anarquista causó acaloradas polémicas por sus tesis revolucionarias sobre la libertad de la mujer

República se había trasladado a Valencia. En 1914 la familia Montseny-Mañé regresa a Cerdanyola del Vallès. Federica no fue a la escuela: su madre, pedagoga de moral roussoniana y una de las abanderadas del feminismo libertario en España, será su maestra y orientadora. A los 18 años asiste a unos cursos en la Facultad de Letras en la Universidad de Barcelona y a una escuela de idiomas. Sus aptitudes literarias se revelan tempranamente. En 1917 su primera narración aparece en *La Novela Roja*, donde se pone al lado de los oprimidos y se enfrenta al capitalismo. La actividad editorial de sus padres convierte el periodismo en algo consustancial en la vida de la joven Federica, con el que va a convivir prácticamente hasta al final de sus días.

Como militante teórica de la Confederación Nacional del Trabajo (CNT), participa activamente en las tareas de propaganda anarco-sindicalista, en los periódicos *Solidaridad Obrera*, *Nueva Senda* i *Tierra*. En 1923 reemprende con sus padres la se-

Federica Montseny en un mítin en la Monumental de Barcelona.

ARXIU

gunda época de la *Revista Blanca*, fundada en Madrid (1898-1905). En 1924 empezó a publicar novelas cortas que aparecerían en la colección *La Novela Ideal*. En *La victoria* (1925) planteaba el problema de la libertad de la mujer y en la segunda parte, *El hijo de Clara* (1927), renunciaba al hombre, pero no al hijo. Las dos fueron objeto de acaloradas polémicas por las tesis revolucionarias que trataba. *La indomable* aparecía en 1928, obra de claras connotaciones autobiográficas. Una de sus facetas más importantes fue la de oradora de verbo cálido y vibrante en ateneos obreros, sindicatos y giras por toda España. Con elocuencia, exaltaba los valores del proletariado y la rebeldía ante la injusticia.

Federica Montseny, desde los primeros

días de la sublevación militar, el 18 de julio de 1936, deplegó una actividad que no decaería hasta el final de la guerra. El 21 de julio ingresó en la Federación Anarquista Ibérica (FAI), donde ocupa cargos de responsabilidad.

En noviembre de 1936 pasaría a ser la primera ministra de España, en la cartera de Sanidad. Desde su cargo inició una serie de reformas revolucionarias como fueron los Centros de Lucha Antivenérea, Liberatorios de Prostitución y la aprobación de una ley sobre el "derecho a la interrupción artificial del embarazo". Creó Escuelas de Puericultura, Casa de la Solidaridad, Casa de Ciegos, Hogares Infantiles...

Con la pérdida de la guerra, Federica Montseny vivió con los suyos la trágica

entrada en Francia como exiliados de a pie. El 5 de febrero, la gran Teresa Mañé moría en soledad en un hospital de Perpignan. Al pasar la frontera su padre y su compañero, Germinal Esgleas, fueron encarcelados. El comienzo de la Segunda Guerra Mundial (septiembre de 1939), la derrota de los ejércitos aliados (junio de 1940) y la ocupación del territorio francés (1940-1944) por los alemanes agrava la existencia de los refugiados españoles. Contra Federica Montseny pesa una condena de extradición a España. Cuando la ex ministra se presenta ante un tribunal del Gobierno colaboracionista de Vichy es una mujer de 37 años que espera su tercer hijo. Esta circunstancia la salva al quedar amparada por la ley francesa del Consejo de Asistencia Social de prisiones, que favorecía a las detenidas embarazadas. Tras breves estancias en varias cárceles francesas, volverá junto a los suyos, desterrada en una aldea del centro de Francia.

Federica Montseny vivió el último tramo de su vida en su largo exilio de Toulouse, donde tiene dedicada una calle.

Montseny vivió el último tramo de su vida en el exilio de Toulouse, donde tiene dedicada una calle

La bibliografía de sus obras es importante, tanto en el campo periodístico como en el de la narrativa testimonial. En España, a partir de 1976, sus conferencias y mítines volvieron a ser multitudinarios, su clarividencia, su fuerza de exposición cautivaba e impresionaba a los auditorios de todas las tendencias. Fue una de las cabezas más preclaras del anarquismo español, dirigente de la CNT y directora de *CNT* (más tarde, *Espoir*), portavoz de la Confederación Nacional del Trabajo en el exilio. Murió el 17 de enero de 1994, modestamente, como había vivido. Las tierras del Alto Garona acogían a Federica, acompañada de gentes del exilio llegadas de otras partes. Y en representación del Gobierno central, María Ángeles Amador, ministra de Sanidad. Ni la Generalitat de Jordi Pujol, ni el Ayuntamiento de Barcelona, de Pasqual Maragall, se dignaron enviar a un representante al sepelio de la mujer que encarnaba a miles de luchadores por la libertad contra el fascismo, que, como tantos otros, se quedaba en el país de su exilio.

www.FAVB.com :: Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona

http://www.lafavb.com/

Plug-in FAQ

Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona

favb

CARRER

33ena assemblea

Inici

4. Qui som?

Visita la web de la Favb
www.lafavb.com

Trobaràs un llistat complet de les associacions de veïns i veïnes de Barcelona federades, els 23 últims números de la revista *Carrer* en versió pdf i informació sobre diferents projectes i serveis que té en marxa la Favb.

Un reportatge de

Luis Caldeiro

Pese a su larga tradición progresista, la ciudad de Barcelona aún conserva 240 símbolos y vestigios franquistas en algunos edificios públicos, según un reciente estudio.

La sombra del Caudillo es alargada

Los vestigios franquistas en Barcelona son 240. Una cifra nada desdéniable teniendo en cuenta que han pasado nada menos que 30 años desde la muerte del dictador. Lo certifica un estudio encargado al Instituto Municipal del Paisaje Urbano y la Calidad de Vida por su presidente, el teniente de alcalde de ERC Jordi Portabella. Y sus conclusiones fueron dadas a conocer el mes de mayo en la Comisión de Presidencia, Hacienda y Coordinación Territorial para responder a un ruego del grupo municipal de CiU, que instaba a la revisión de todos los edificios públicos de la ciudad, a la retirada de cualquier simbología franquista y, en caso de que el titular del inmueble fuese el Gobierno central, a que la retirada fuera solicitada por el consistorio. El ruego fue apoyado por el gobierno municipal, advirtiendo, eso sí, de que sería de difícil aplicación a los edificios propiedad del Gobierno y, en especial, a los del Ministerio de Defensa.

Un tema espinoso

El hecho no es aislado. Se enmarca en una especie de cruzada política y mediática contra los símbolos del antiguo régimen y que parece recorrer el país desde que se retirara la última estatua de Francisco Franco en Madrid, situada en la zona de Nuevos Ministerios. Una mole de siete metros de altura, fundida en cobre, y firmada por un escultor de apellido cómico (y premonitorio): José Caput.

La decisión provocó un agrio debate entre defensores y detractores, encabezados éstos últimos por el Partido Popular. No es de extrañar, ya que el tema es espinoso e incómodo. Más que nada porque el paso de la dictadura a nuestra joven democracia se cimentó en una suerte de *omertà*, según la cual era mejor olvidar y no airear demasiado el negro período franquista. Fue lo que se dio en llamar *la Transición*. De hecho, el argumento básico de Mariano Rajoy para censurar la retirada de la estatua fue: "se está rompiendo el espíritu de la Transición". Algo que, sin duda, muestra a las claras que no todas las heridas de la historia están aún cicatrizadas. Hay dos posiciones posibles: continuar con el silencio o, por el contrario, reivindicar el fin del olvido. Y parece

JORDI TARRÉS

El cuartel del Bruch conserva el escudo franquista.

que ERC ha optado abiertamente por la segunda.

Coherente con esta línea de acción, los republicanos presentaban el pasado abril otra proposición no de ley en el Congreso para que, en el plazo de seis meses -a contar desde el día 16-, el Ministerio de Defensa retirase "toda la simbología fascista, totalitaria y franquista" del llamado Panteón del Soldado, enclavado en el ce-

mentario del barrio barcelonés de Sant Andreu. Dicho panteón fue construido para "dotar de sepultura decorosa" a soldados y policías que no disponían de medios. Se trata de un recinto dotado de nichos subterráneos, casi todos de los años 40 y 50. La entrada está flanqueada, a la izquierda, por la escultura de un soldado que empuña un fusil, y a la derecha, por un escudo franquista ornado con

toda la parafernalia del yugo, las flechas y la preceptiva leyenda "España una, grande, libre". E incluso en una peña situada a la izquierda del soldado podemos encontrar un memorial con los nombres de cuatro jóvenes alemanes asesinados "por los rojos" en 1936, cuando se desplazaban a Hamburgo para asistir a un congreso nazi. Bajo sus nombres, una vez más, la inscripción:

"Inmolados por una España una, grande, libre".

No es el único monumento fascista de la ciudad. Los turistas que pasean por las Ramblas, a la altura de la plaza de Colón, tal vez no intuyan que la sede del Gobierno Militar está presidida por un contundente escudo pre-constitucional. Símbolo que, curiosamente, otros edificios similares de la zona -el Sector Naval de Cataluña y la antigua Farmacia Militar- ya suprimieron. ¿Y qué universitario no recuerda el singular "Monumento a los Caídos", situado en la avenida Diagonal, justo enfrente del Palau Reial, otrora residencia ocasional del Caudillo en sus visitas a Barcelona? Hoy el monumento está en vías de desmantelamiento, con un proyecto que incluye la construcción de una plaza que facilitará el acceso al campus desde la Diagonal. La obra se ejecutará este verano.

Sólo nos resta citar dos monumentos más: el que en 1964 se erigió en memoria de José Antonio Primo de Rivera en la actual avenida de Josep Tarradellas, excelente muestra del feísmo de la época desarrollista, dotado de un bloque que sin duda debió inspirar a Kubrick para el monolito del filme *2001: Una odisea del espacio*. Y el obelisco que preside la confluencia de la Diagonal con el Paseo de Gracia. Obelisco cuyos símbolos originales (una estatua que representaba la República y el medallón con la efigie de Pi i Margall, a quien estaba dedicado) fue sustituido por iconografía franquista.

Aún siendo diferentes, los tres últimos monumentos guardan una secreta afinidad: la recién estrenada democracia no los derribó, sino que mandó, simplemente, desprender los símbolos más evidentes: el yugo y las flechas. La operación fue ordenada por el alcalde Narcís Serra, en contra de la opinión de muchos *progres*, que pedían el desmantelamiento puro y duro. Sin embargo, como señala Arcadi Espada, aquella decisión se reveló "de gran inteligencia simbólica; fenicia, si se quiere, pero eficaz", porque, como muy acertadamente sugiere, "las huellas borradas resisten mucho tiempo en la memoria (...) Por el contrario, una huella deformada no rompe la costumbre; y la costumbre es la mejor estrategia del olvido".

La ruta de la infamia

El historiador Paul Preston, que en el mes de abril pasó por Cáceres para dar una conferencia sobre la represión durante la guerra civil, se mostró -sorprendentemente- partidario de no suprimir los símbolos y estatuas franquistas ¿La razón?: "porque forman parte de la historia de España". Pero eso sí, añadiendo unas placas explicativas que recuerden quién fue Franco y lo que hizo. Otra cosa -manifestó- son los nombres de las calles, porque puede entender que en pueblos de Andalucía y Extremadura sea "motivo de auténtico dolor" para los familiares de las víctimas ver calles "con nombres relacionados con el franquismo".

Curiosamente, la idea de las placas explicativas es compartida por el colectivo artístico Turismo

Táctico quien, después del éxito de su Ruta Anarquista por Barcelona, propone ahora la llamada Ruta de la Infamia. Se trata de poner en evidencia aquellos símbolos urbanos (calles, estatuas) protagonizados por personajes indignos, instalando a su lado una placa en la que se recuerde al personaje y sus hechos. El proyecto es participativo: el público debe acceder al foro de la página web del grupo (www.tacticaltourism.org) y señalar aquel símbolo que desee denunciar. Para muestra un botón: el general Muñoz Grandes, quien estuvo al mando de la División Azul y ocupó varios cargos importantes durante la dictadura, todavía sigue dando nombre a una residencia de estudiantes en la zona alta de la ciudad.

Historia marginada

CRISTINA SIRUR

Profesores, catedráticos y activistas unidos bajo una serie de artículos con un objetivo común: ampliar y divulgar el análisis sobre el papel que juegan los diferentes movimientos sociales contemporáneos en la historia de Cataluña. Así se presenta este libro, fruto de las conferencias que cada autor realizó durante el curso "Asociacionismo y Movimientos Sociales en la Cataluña Contemporánea" celebrado en la Universidad de Barcelona en el verano de 2002. Pero,

¿qué hay detrás de este objetivo? La intención de poner de manifiesto la escasa investigación llevada a cabo sobre estos fenómenos que, a pesar de su fuerte presencia y su relevante papel en la historia, han sido poco tratados en la mayoría de las obras sobre la historia de Cataluña.

Desde el primer capítulo, que ofrece una visión global acerca de la evolución y estado actual de los movimientos sociales alternativos como el pacifismo, el feminismo o el ecologismo, hasta una decena de capítulos que abordan el contexto histórico, los actores y características de los movimientos más relevantes: movimiento obrero, movimiento por la paz, antimilitarista, voluntariado, okupa, de gays y lesbianas, nuevo movimiento de resistencia global... Analizados bajo los mismos parámetros pero desde diferentes disciplinas: sociológica, política, psicológica, filosófica... Como señala Enric Prat, coordinador del libro, se trata de sumar a la historia global todas estas historias marginadas para formar una historia común donde todas las voces sean escuchadas.

Escuchar otras voces

Els moviments socials a la Catalunya Contemporània
V.V.A.A.
Coordinador: Enric Prat
Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2004
257 pàgs.

Quizás, entre tanta pluralidad, se eche de menos una participación de sexo más igualitaria entre los artistas.

Superar la exclusión

JOSÉ MIGUEL BENÍTEZ

En este libro, Miguel Pajares, asesor del Comité Económico y Social Europeo, enriquece el incipiente pero ya intenso debate sobre la integración de la población inmigrada, contraponiendo integración a exclusión y proponiendo dar un nuevo contenido al término integración.

A través de sus siete capítulos, el autor analiza los factores de exclusión de la población inmigrante extracomunitaria y las estrategias de integración, con el objetivo de contribuir a reducir los primeros y mejorar las segundas.

Pajares, autor de diferentes trabajos sobre inmigración, parte de la premisa de que los factores de exclusión son predominantes e impiden la integración. La forma de entrada de los inmigrantes, los condicionantes legales -la nacionalidad como generadora de segregación-, las actitudes sociales y el discurso político -la inmigración como amenaza, la criminalización de los inmigrantes, la estigmatización de otras religiones y culturas-, forman un todo que genera más exclusión que integración. Y ello, según el autor, en un contexto de recorte del Estado del bienestar que acentúa la exclusión de éste y otros sectores de la población, lo que hace más complejo su tratamiento.

Por ello, a la pregunta: ¿son necesarias políticas sociales específicas para la integración?, el responsable de inmigración de CERES (Centro de estudios de CCOO de Cataluña) contesta que no lo serían si no existiera la exclusión, y que la mejor manera de favorecer la integración es eliminando los factores excluyentes. Tanto más cuanto se plantea una seria contradicción: la población inmigrante es obligada a respetar unos valores constitucionales que la discriminan y a los que se le niega el acceso. Por tanto, concluye el autor, difícilmente se integrarán aquellos a los que se les niegan derechos políticos.

En cuanto al concepto de integración ciudadana, Pajares la define como "el proceso de equiparación de derechos de forma legal y efectiva, de las personas inmigradas con el resto de la población, así como el acceso, en condiciones de igualdad de oportunidades y trato, a todos los bienes, servicios y cauces de participación". Una integración que, según el autor, debe incluir procesos de adaptación mutua de la población autóctona e inmigrante.

Si bien Pajares se centra en la situación española, sus amplios conocimientos sobre las políticas migratorias europeas, le permiten hacer permanentes y clarificadoras alusiones

Inmigración y ciudadanía

La integración ciudadana. Una perspectiva para la inmigración.
Miguel Pajares
Icaria editorial
Barcelona, 2005
247 pàgines

al contexto Comunitario, explicando las experiencias de integración propuestas, tanto de la Comisión Europea, como de los países miembros, así como por iniciativas locales. Ello le permite plantear que, al igual que la Unión ha creado una ciudadanía europea que no deriva de la nacionalidad -acceso al voto municipal de los residentes comunitarios-, los extracomunitarios podrían acceder a los derechos de ciudadanía vía residencia.

Finalmente, en el capítulo de conclusiones, el autor sintetiza algunas de las medidas de integración citadas a lo largo del libro, entre ellas: cambiar el discurso de las políticas de integración y reconocer a la inmigración como factor de desarrollo; aumentar los recursos; modificar el acceso a la nacionalidad; otorgar a los residentes el derecho de voto en las municipales; impulsar reformas legislativas y la inclusión de los residentes en la ciudadanía europea.

En resumen, un libro clarificador y fácil de leer que invita a la reflexión y que, desde el conocimiento de la realidad y con una visión integral, pone sobre la mesa elementos y propuestas que deberían ser tomados en cuenta si de verdad queremos construir una sociedad realmente integradora en la que los derechos de ciudadanía, en los términos planteados, dejen de ser una quimera.

Tota una enciclopèdia

ANDRÉS NAYA

Una exhaustiva història que abasta des de l'actuació de la primera *jazzband* al Palacé fins a l'època daurada del Jamboree amb les actuacions de Chet Baker, Dester Gordon, Ornette Coleman... Una detallada relació de sales, músics i conjunts, programes de ràdio i edició de discos il·lustrada per centenars d'imatges. Un treball impressionant, el de Jordi Pujol Baulenas. Un llibre sense precedents que pretén revifar la memòria de la història del jazz a la nostra ciutat. En les seves pàgines es recullen les

Els millors anys del jazz

Jazz en Barcelona (1920-1965)
Jordi Pujol Baulenas
Almendra Music, Barcelona, 2005
552 pàgs
35 euros

experiències dels matinals que es van celebrar en cinemes i teatres durant la postguerra, la bogeria que van generar els concursos de swing al saló Amaya, l'immens treball del Hot Club, que va organitzar concerts històrics de Louis Armstrong, Lionel Hampton o Quince Jones als anys 50. Llibre recomanable per a tots els aficionats al jazz que només té un però: està redactat amb un estil fred i calculat, més propi d'un comptable que fa inventari que d'un aficionat que, junt amb la important informació que aporta, ens vol apropar a les emocions que provoca una música arrelada a la nostra ciutat i que compta amb nombrosos seguidors.

Un espejo público

CRISTINA SIRUR

Historias de lo cotidiano en forma de textos acompañados de curiosas ilustraciones que el semanario *Imatges* publicó, siguiendo el ejemplo de otras publicaciones europeas como la francesa *Vu*, durante algunos meses de 1930. Y este libro de Sergi Doria rescata precisamente el carácter humano de las historias más destacables desde su punto de vista.

Gracias a este recopilatorio de historias reales, y como ya ocurriera por ejemplo con libros como *Barcelona en Blanco y Negro* del fotógrafo Xavier Miserachs, muchos podemos hacer un viaje en el tiempo y conocer, o recordar, lo que fue nuestra ciudad en otras épocas. Su gente, sus calles, su día a día, sus famosos, sus héroes, las noches en el Frontón, los niños prodigio, las *misses*, els Encants, la Boqueria, los deportistas... Un gran número de imágenes que conservan

ese tono sepia que nos devuelve al pasado.

Sergi Doria, que basó su tesis doctoral en Historia del Periodismo en el semanario *Imatges*, ha conseguido transformar este libro en una especie de espejo público. Un espejo donde se refleja la historia cotidiana de una sociedad que vivía la resaca de la Exposición Universal de 1929 y los primeros aires de la Segunda República proclamada en 1931. Sólo con ver las portadas, que a buen gusto se incluyen al final del libro, ya nos hacemos una idea de lo

Imágenes de una época

Imatges 1930. Barcelonins i moderns.
Sergi Doria
Edicions La Campana, Ajuntament i Diputació de Barcelona, 2004
190 pàgs.

que vivía y sentía Barcelona en un año que pasa desapercibido en la mayoría de los libros de historia de la ciudad.

LLIBRES

Crítica rigorosa

Horacio Capel

El modelo
Barcelona:
un examen
críticoEl modelo Barcelona:
un examen críticoHoracio Capel, Ediciones del Serbal.
Barcelona, 2005. 119 pàgs

EVA FERNÁNDEZ

Si hi ha alguna cosa que caracteritza el treball d'Horacio Capel, catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de Barcelona, és la crítica rigorosa i ponderada de l'anomenat *model Barcelona*.

Al llarg de 100 pàgines profusament il·lustrades amb fotografies, l'autor fa un repàs dels encerts i de les mancances de la gestió municipal. Si el model Barcelona de l'etapa maragalliana pretenia anar més enllà de les meres transformacions urbanístiques i aconseguir objectius que anaven des de la cooperació de capital públic i privat, la planificació estratègica del futur econòmic de la ciutat i fins a l'acord popular, actualment ens trobem davant el fracàs de molts d'aquests objectius.

Així per exemple, trobem que, malgrat la declarada voluntat que les operacions de rehabilitació i reforma urbanística es fessin sense l'expulsió dels habitants dels barris afectats, a la realitat, sovint ens trobem amb una història d'expulsió amb formes més o menys subtils i de substitució social més o menys reeixida... La col·laboració de fons públics i privats de la qual Procivesa seria el cas emblemàtic (amb un 30% de capital compartit per BMV, BEX, les caixes de Pensions i de Catalunya i d'altres societats) ha comportat un desequilibri en aquests objectius explicats ja que, com diu Capel, "no es seguro que siempre se haya sabido dominar los

intereses privados, imponiendo los intereses públicos, en sentido favorable a las clases populares". Casos emblemàtics d'això els trobem al llibre, al text i a les fotografies en referència a les actuacions que s'han dut a terme a Ciutat Vella, Poblenou o el cas més paradigmàtic de cessió davant el capital privat que seria el del nou barri de Diagonal Mar. A més a més a tots ells es mostra a través de les lluites veïnals que hi ha hagut un trencament del consens social.

El diagnòstic d'Horacio Capel ens mostra una Barcelona amb problemes de mobilitat, amb una privatització important del verd públic en formes més o menys solapades, depenent dels noms dels grans dissenyadors i dissenyadores però allunyada de les sensibilitats de la seva ciutadania; una ciutat, en definitiva, sumida en grans i complexos problemes socials per als quals no hi ha respostes en forma de polítiques clares. És aquest diagnòstic el que li fa dir: "Hace falta un urbanismo con mayor sensibilidad social, más atento a las necesidades de la población con menores recursos. Es una responsabilidad de los técnicos, pero sobre todo de los políticos, que deben obligar a una coordinación entre el urbanismo y las áreas de servicio sociales y personales, donde existen iniciativas innovadoras y bien organizadas."

L'autor ens descriu un Ajuntament que desconfia per igual dels tècnics independents i de la ciutadania organitzada: "Un aspecto sorprendente de la rehabilitación urbana de Barcelona es la incapacidad para dialogar con los técnicos y los científicos sociales discordantes, y la incapacidad para aprovechar la información que existe, alguna pagada por el mismo Ayuntamiento".

L'últim paràgraf del llibre constitueix per si sol un resum i un consell que hauriem de seguir: "Como la misma historia reciente de Barcelona muestra, existe una tendencia que parece ser inevitable al aislamiento de los políticos, a la incapacidad para conectar con los sentimientos y las necesidades populares, a rodearse de una especie de corte aulica de políticos y técnicos, a estar convencidos de que tienen razón, a no sentir ni siquiera curiosidad por escuchar las críticas, a desconocer o despreciar a los grupos populares, a no respetar los valores históricos incluso si hacen de ello un aspecto esencial de la identidad, a desvalorar como anticuados, antimodernos y retrógrados a quienes se esfuerzan en defender el patrimonio histórico de la ciudad, a un papanatismo respecto a los grandes nombres del extranjero (desde arquitectos a científicos sociales), a no reconocer los errores, a convertirse en gestores y gerentes que piensan en los clientes en lugar de pensar en los ciudadanos... Frente a ello sólo hay un antídoto: democracia y presión popular".

LLIBRES

Una porta oberta

MARC ANDREU

La història de Barcelona dels darrers cent anys ha estat la de l'apropiació capitalista de la ciutat. Ho afirma l'antropòleg i professor de la Universitat de Barcelona Manuel Delgado en el seu *Elogi del vianant*, un assaig molt crític i lúcid que, com el seu subtítol indica, analitza tot el que va *Del "model Barcelona" a la Barcelona real*. Citant Horacio Capel, Delgado explica "com en una societat capitalista la ciutat i l'espai en general no pertanyen mai als seus habitants i no són modelats en funció de llurs interessos, sinó d'acord amb els interessos, de vegades contradictoris, d'un seguit d'agents, com ara els propietaris del sòl, els promotors immobiliaris i les empreses de construcció i, per últim, els organismes públics, agents i àrbitres alhora en el procés de producció de l'espai urbà". En aquest context, l'autor denuncia la criminalització de "tot moviment veïnal que discrepi d'una manera frontal amb les línies de mercadotècnia" que venen la ciutat "al millor postor".

Però, més enllà de donar una bona dosi d'ideologia i d'idees per comprendre i pensar la ciutat des de l'esquerra crítica, el que *Elogi del vianant* posa de manifest és, sobretot, el contrast entre la Barcelona "modelada i modèlica" i la Barcelona real, quotidiana. Així, Delgado contraposa la Barcelona que és referent entre urbanistes i arquitectes, atractiu per turistes i miratge hipnòtic pels seus propis ciutadans, exemplificada en la gran impostura del Fòrum de les Cultures, amb la ciutat "idescriptible, indesxifrable, irreductible i també incontrolable" de memòria obrera, tradició popular, literària i receptora d'immigració que s'intenta amagar des del poder però que ha arribat a la seva expressió culminant amb l'esfondrament del barri del Carmel.

Tan implacable en la seva crítica del Fòrum com en el seu anàlisi d'una diversitat cultural que és també, i sobretot, desigualtat social, del fracàs del 2004 Delgado n'extreu una lliçó. A saber: "com moviments socials que es mouen a ran de terra, amb una gran capacitat de generar esdeveniments mediàtics a força de pura creativitat,

poden arribar a produir o ajudar a produir efectes polítics importants". Enfront de qualsevol utopia de *polis* abstracta i sempre "basada en el més absolut dels autoritarismes", la ciutat conflictiva i canviant és la que l'autor troba autèntica, real, encara que sigui una *urbs* casual i confusa i que la seva configuració social tendeixi "al garbuix".

És per això que Delgado tanca el llibre elogiant la vida urbana, marcada per l'efímer, el conflicte i les siluetes interrelacionades dels veïns i els vianants en trànsit. Contraposant la visió d'una vida urbana inhumana i neurotizant que agita pels carrers individus solitaris i sense esperança, l'autor reivindica que la vida que es desplega per les voreres i carrers de Barcelona, i de qualsevol ciutat, "és una oportunitat permanentment activada perquè en qualsevol moment sobrevingui l'insòlit, una porta sempre oberta per desertar, per escapar, per emancipar-se".

Elogi del vianant

Del "model Barcelona"
a la Barcelona real

Manuel Delgado

Elogi del vianant.

Manuel Delgado, Edicions de 1984
Barcelona, 2005 165 pàgines

Un curs molt intens

Del Fòrum al Carmel, el curs 2004-2005 ha estat molt intens a Barcelona. Entre assajos i cròniques periodístiques, n'han deixat constància crítica força llibres, dels que cal destacar *Barcelona, marca registrada*, d'una Unió Temporal d'Escribes (Virus, 2004); *L'espai Clos. Fòrum 2004: notes d'una travessia pel no res*, de l'antropòleg Gerard Horta (Edicions de 1984, 2004); *El Carmel, ferida oberta*, de Laura Garcia (Mina, 2005); i l'anuari dels moviments socials *La política en la red* (Icaria, 2005), on el periodista Marc Andreu signa el capítol *Barcelona en carne trémula. Movimientos sociales y crítica al Fórum Universal de les Cultures*.

Breus de barri

SANT ANTONI

Ciudadans Indignats

Amb el lema 'Prou prostitució als habitatges i carrers' s'ha engegat una campanya de recollida de signatures davant la proliferació de prostíbuls encoberts entre habitatges habitats. Generen problemes que sobrepassen els de caràcter moral, tant per a les persones que exerceixen la prostitució com per als involuntaris veïns, víctimes de l'amenaçadora violència d'unes màfies que volen estendre's amb nous establiments. Les molèsties, la brutícia i els sorolls són greus. Han constituït la plataforma Ciudadans Indignats, davant la passivitat de l'administració municipal.

TAXONERA

Esquerdes i desallotjaments

GISA, empresa de la Generalitat, desallotjarà 4 habitatges del carrer Besòs núm. 27 davant les noves esquerdes aparegudes. Mentre durin els treballs de reparació els veïns viviran en un hotel proper. Els veïns relacionen les esquerdes amb les obres de la línia 5 del metro. La Generalitat ho nega, però, davant el precedent del Carmel, han accedit a assumir els costos.

MONTBAU-VALL D'HEBRON-TAXONERA

Manifestacions veïnals

Un miler de veïns i veïnes van tallar el trànsit el passat 1 de juny a la Ronda de Dalt protestant per l'anunci d'un nou servei de venopunció a l'hospital de la Vall d'Hebron. El servei garanteix que les persones drogodependents s'injectin en un lloc privat i en condicions higièniques. Al mes de juliol s'han manifestat a la Ronda de Dalt i la plaça Sant Jaume.

GRÀCIA

Obres a Lesseps

La comissió del Govern municipal ha aprovat un nou projecte per a la plaça Lesseps. L'anterior va ser qüestionat pels veïns. Les obres duraran 36 mesos i els seus autors són els arquitectes Albert i David Vilaplana. La zona compren 36.000 metres quadrats i el seu pressupost és de 36,4 milions d'euros, uns 6.000 milions de les antigues pessetes. La plaça s'inaugurarà per fases. En plena sequera anuncien que el projecte inclou un canal de 53 metres que recordarà el canal de Suez.

NOU BARRIS

Rates en total llibertat

Titular a tota pàgina per anunciar que "les rates treuen del pati els pàrvuls d'un col·legi". La Vanguardia informava que els 75 alumnes portaven 15 dies sense sortir al pati per la presència constant de rates de gran tamany. El col·legi Santiago Rusinyol de Prosperitat havia reclamat al districte que els serveis municipals netegessin la zona.

Diverses associacions creen el PAP

BARCELONA REDACCIÓ

El passat 15 de juny es va celebrar la primera reunió de la Plataforma d'Associacions per a la Participació (PAP) al centre cultural La Farinera, al barri del Clot. Més d'una vintena d'entitats autoconvocades van plantejar-se el paper actual de les associacions i la situació de la participació a la nostra ciutat, així com l'oportunitat de la creació d'un ens conjunt de coordinació i debat.

Respecte les relacions amb les Administracions, diverses intervencions van fer notar la seva preocupació en el sentit que consideren que l'administració municipal tendeix a un model de participació individual que culmina en el Consell de Ciutat, un model que consideren insuficient. Es va posar com a exemple que en el debat del PAM es dilueix l'alternativa de les associacions en benefici de la participació individual. D'altra banda, també es va considerar que hi ha una tendència a segmentar

la participació amb la creació de nuclis menors de debat, com les audiències de barri considerades en la proposta de la nova divisió

de barris, i que aquest model pot acabar desmembrant l'articulació social del territori. Es va valorar que el problema no era tant l'es-

gotament del model de participació com el fet que algunes de les persones de les Administracions no aprofundien prou en els mecanismes de participació.

Altres temes plantejats van ser la defensa del model de Gestió Cívica d'equipaments i la necessitat d'impulsar l'adhesió de les associacions al Codi Ètic.

Entre les entitats assistents van ser presents l'Associació d'Amics de la UPC, l'Associació d'Entitats Excursionistes del Barcelonès, l'Ateneu Popular de Nou Barris, CCOO, el Consell de la Joventut, Cooperació, coordinadores d'entitats de l'Eixample, Poble Sec, Clot-Camp de l'Arpa, Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta, Federació de Cooperatives d'Habitatges de Catalunya, Fundació Tot Raval, SOS Racisme, Taula de la Comunicació, Voluntaris 2000 i la Favb.

Les entitats van acordar tornar a reunir-se el 14 de setembre al mateix local per tal d'aprofundir en els temes plantejats.

Iniciativa per homenatjar les Dones del 36

GRÀCIA AVV VILA DE GRÀCIA

Un conjunt de grups de dones i entitats de Gràcia proposem que, en virtut del Pla d'Actuació del Districte aprovat pel Consell Ciutadà, que en el seu apartat tercer manifesta que s'ha de "fomentar la igualtat de gènere", text que inclou un punt de concreció proposat per les veïnes i veïns de Gràcia, que al seu torn emplaça a "donar noms de dones als carrers i places del districte", s'assigni un nom de dona a la plaça de nova creació en el barri de Gràcia, situada en la confluència del carrer de Santa Àgata amb Torrent de l'Olla. Concretament fem la proposta que se l'anomeni plaça de les Dones del 36.

Sabem que hi ha d'altres propostes per part de grups de veïnes i veïns del districte i creiem que totes són igualment respectables. Pensem que potser seria bo que

Diverses entitats de Gràcia proposem el nom de plaça de les Dones del 36 per al nou espai públic

hi hagués un debat públic entre les diferents propostes on tothom pogués exposar-les i s'establís un diàleg.

Nosaltres proposem aquest nom genèric perquè abasta tota una generació de dones, les del 36, que llavors eren nenes, adolescents i dones que van viure la República, la guerra civil, la repressió franquista, l'exili i, algunes d'elles, el terror nazi. Tristement, per raons d'edat (la mitjana supera els 80 anys), cada cop són menys

les dones que ens poden transmetre la seva valuosa experiència.

Dones silenciades pel franquisme, a les quals la dictadura va arrabassar tots els drets i millores aconseguides durant la República, que van ser obligades a deixar la seva feina i tancar-se a casa, raó per la qual moltes d'elles han de sobreviure actualment amb pensions ínfimes. En arribar la democràcia, les que encara tenien veu i tenien més consciència social o política, tot i haver patit exili, presó, tortura i repressàlies, han encapçalat xerrades en els nostres centres cívics, escoles i instituts, insistint en la importància de viure respectant els drets humans.

Gràcia, que es caracteritza històricament per rebel·lar-se contra els abusos, és la més indicada per homenatjar-les dedicant-los l'esmentada plaça. Les dones de la generació del 36 mereixen

aquesta distinció.

A més, el nostre districte ha mostrat sempre un gran interès per la recuperació de la memòria històrica i ja s'està treballant en l'obertura al públic del refugi de la plaça del Diamant i en l'organització de la visita didàctica per a les estudiants i els estudiants de les nostres escoles i instituts. Lligat a aquestes actuacions també s'està treballant en l'obertura d'un Museu de la Pau. Per tant, posar el nom de plaça de les Dones del 36 a aquest nou espai del barri seria un acte de coherència i ens permetria fer un homenatge, que és de justícia, a aquesta generació de dones, en la persona d'aquelles que encara tenim el goig que siguin amb nosaltres.

Creiem que aquest és el desig de moltes graciencques i graciencs i que seria injust ajornar aquest reconeixement.

Vallvidrera apel·la al Síndic de Greuges

VALLVIDRERA ROSER ARGEMI

L'associació Mont d'Orsà de veïns de Vallvidrera es queixa al Síndic de Greuges de Catalunya per l'incompliment, per part de l'Ajuntament de Barcelona, de la sentència 1075/2000 que afecta una casa a la qual se li va donar una llicència el 1994 que no respectava les normes urbanístiques del PGM vigents.

El recurs presentat per alguns veïns de Vallvidrera contra l'Ajuntament de Barcelona davant d'una llicència equivocada, va iniciar-se el mes d'abril de 1995 i va acabar

el 21 de desembre de 2000 quan el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya va donar-los la raó i va emetre sentència condemnant l'Ajuntament de Barcelona a enderrocar el que s'havia construït per culpa de la llicència mal donada. Des d'aquell moment l'Ajuntament de Barcelona ha estat posant tota mena d'obstacles per al·largar al màxim, i potser no dur a terme, el compliment de la sentència.

Ara l'associació de veïns, per tal de denunciar aquest greu incompliment per part de l'Ajuntament de Barcelona i per pressionar que la dugui a terme; i també

Es denuncia l'incompliment de la sentència que insta a l'enderroc d'una construcció il·legal

per pressionar els tribunals competents a fer-la complir, ha adreçat dos escrits al Síndic de Greuges de Catalunya explicant els fets i demanant-li que n'investigui les causes, requereixi a l'administra-

ció municipal el compliment de la sentència i requereixi al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya perquè faci els tràmits que li correspongui.

La credibilitat en la justícia i la confiança que la llei ens empara a tots i és obligatòria per a tots, incloent-hi en primer lloc les administracions, són els pilars per a una societat democràtica i per a una millor convivència de la nostra societat. Per això l'associació creu que aquests incompliments han de ser coneguts per altres instàncies que poden pressionar les institucions a complir la llei.

Un reportatge de

Eva Lechuga

Los vecinos y vecinas de la Plataforma Diagonal-Maresme-Besòs reivindican un equipamiento cultural de ciudad que dé cabida a la comunicación comunitaria

Un lugar para otra comunicación

Los vecinos y vecinas de la Plataforma Diagonal-Maresme-Besòs reivindican la construcción de vivienda social (concertada) y un complejo de equipamientos urbanos en el solar Diagonal-Llull-Selva de Mar. El terreno, que actualmente pertenece a la Generalitat de Catalunya, tiene una superficie de unos 22.000 m² y está previsto utilizarlo para recolocar la delegación de la Seguridad Social que actualmente está en la calle Balmes 132. Los vecinos, en cambio, creen que la superficie del solar permitiría que se destinase una parte para vivienda social y otra para equipamientos urbanos, el más importante de los cuales sería el que han dado en llamar La Casa de la Comunicació.

De y para los ciudadanos

La idea principal es crear un equipamiento público, un espacio de aprendizaje, donde se dé la oportunidad a los ciudadanos de generar y hacer pública la información sobre la ciudad. Una información que en estos momentos sólo tienen la posibilidad de recibir y consumir de forma pasiva (y masiva) a través de los medios de comunicación tradicionales. En otras palabras, se trata de dotar a Barcelona de un equipamiento cultural metropolitano desde donde se garantice la participación ciudadana en la definición de su ciudad a partir de sus propios discursos y no sólo de los que vienen dados por otros medios.

La Casa de la Comunicació dispondrá de dos espacios bien diferenciados dentro del mismo edificio: un archivo-mediateca, como medio de acceso a la información, y una serie de aulas-taller, como medio de acceso a los medios de comunicación. Es por ello que los vecinos de la Plataforma Diagonal-Maresme-Besòs han llamado de forma más definitiva al proyecto Centre-Taller i Arxiu de la Comunicació.

El archivo-mediateca permitirá recoger y registrar todas las iniciativas urbanas de prensa, televisión, radio, páginas web, etc... de colectivos o personas que en algún momento hayan desarrollado, o lo sigan haciendo, alguna de esas facetas de la comunicación comunitaria. Las aulas-taller dispondrán de los medios tecnológicos necesarios para poder desarrollar las actividades. Serán espacios donde los ciudadanos

puedan asesorarse sobre cómo publicar una revista, crear un proyecto audiovisual o hacer radio desde su propio barrio. No obstante, estos espacios no se utilizarán nunca como sedes de proyectos concretos, sino que se facilitarán las referencias y los conocimientos necesarios para que aquellos ciudadanos que lo deseen puedan iniciar o proseguir sus iniciativas de comunicación comunitaria sin ánimo de lucro desde cualquier punto de la ciudad. Señalar también que todavía está pendiente de aprobar la nueva Ley de Audiovisuales, donde se decidirá si se reconoce un tercer sector de las comunicaciones, los llamados medios de comunicación que no sean ni públicos/institucionales ni privados/comerciales, es decir, medios cuya propiedad y gestión sea de la sociedad civil organizada. Sin su aprobación algunos proyectos no serían viables.

Otra idea que surge de La Casa de la Comunicació es que no sólo incluya medios de comunicación, sino todo aquello que nos acerque a los demás: fotografía, internet, comunicación cara a cara, lenguaje verbal y corporal, así como un espacio de encuentro de las diferentes expresiones artísticas que se realicen en la ciudad. Asimismo, se abrirán las puertas a las personas de distintas culturas que deseen expresarse y comunicarse, crear vínculos.

El lugar importa

La ubicación de un equipamiento cultural de ámbito metropolitano en esta zona garantizaría la apertura del barrio a la ciudad (y de la ciudad al barrio). A la hora de hacer crecer a la ciudad hacia zonas que están más o menos deprimidas se ha visto con buenos ojos invertir y especular, pero de las plusvalías y los beneficios no se ha hecho nada después para que el barrio esté realmente integrado en esta nueva ciudad. La idea es mantener la titularidad pública del espacio, además de su uso público, para integrar al barrio en la ciudad, que quiere dejar de ser una isla marginal de la ciudad. La línea divisoria de la Diagonal es precisamente un hecho muy simbólico. El lugar donde se quiere construir la casa de la comunicación converge, por un lado, con Diagonal Mar, un barrio con edificios que miran al mar para una

JOAN MOREJÓN

Solar que los vecinos reivindican para ubicar el equipamiento de la Casa de la Comunicació.

clase media acomodada, y por el otro, con el barrio de toda la vida de clase obrera que no se ve para nada representado en esta nueva Barcelona como ciudad del conocimiento. "Pensamos que ha de ser un espacio en el que no sólo se pueda saltar de un lado a otro, sino que sea un elemento integrador. Estamos convencidos de que el conocimiento que se genera desde los barrios obreros es tan o más importante que otros y es básico que desde la sociedad civil se dé importancia al conocimiento que se genera desde la base, desde la ciudadanía", afirma María Martí, miembro de la Plataforma Diagonal-Maresme-Besòs.

Por eso el equipamiento está centrado en medios de comunicación generados desde los movimientos sociales, desde la ciudadanía. Son medios de comunicación que ahora no tienen estatus legal, pero van por el camino de tenerlo. No sólo es atravesar la barrera que separa los barrios y las imágenes de la ciudad que se derivan, sino un punto al que toda el área metropolitana pueda ir para informarse y aprender, a asesorarse sobre proyectos de comunicación en cualquiera de los barrios de Barcelona. De esta manera, se puede crear una nueva área de centralidad para

los equipamientos culturales, actualmente poco repartidos.

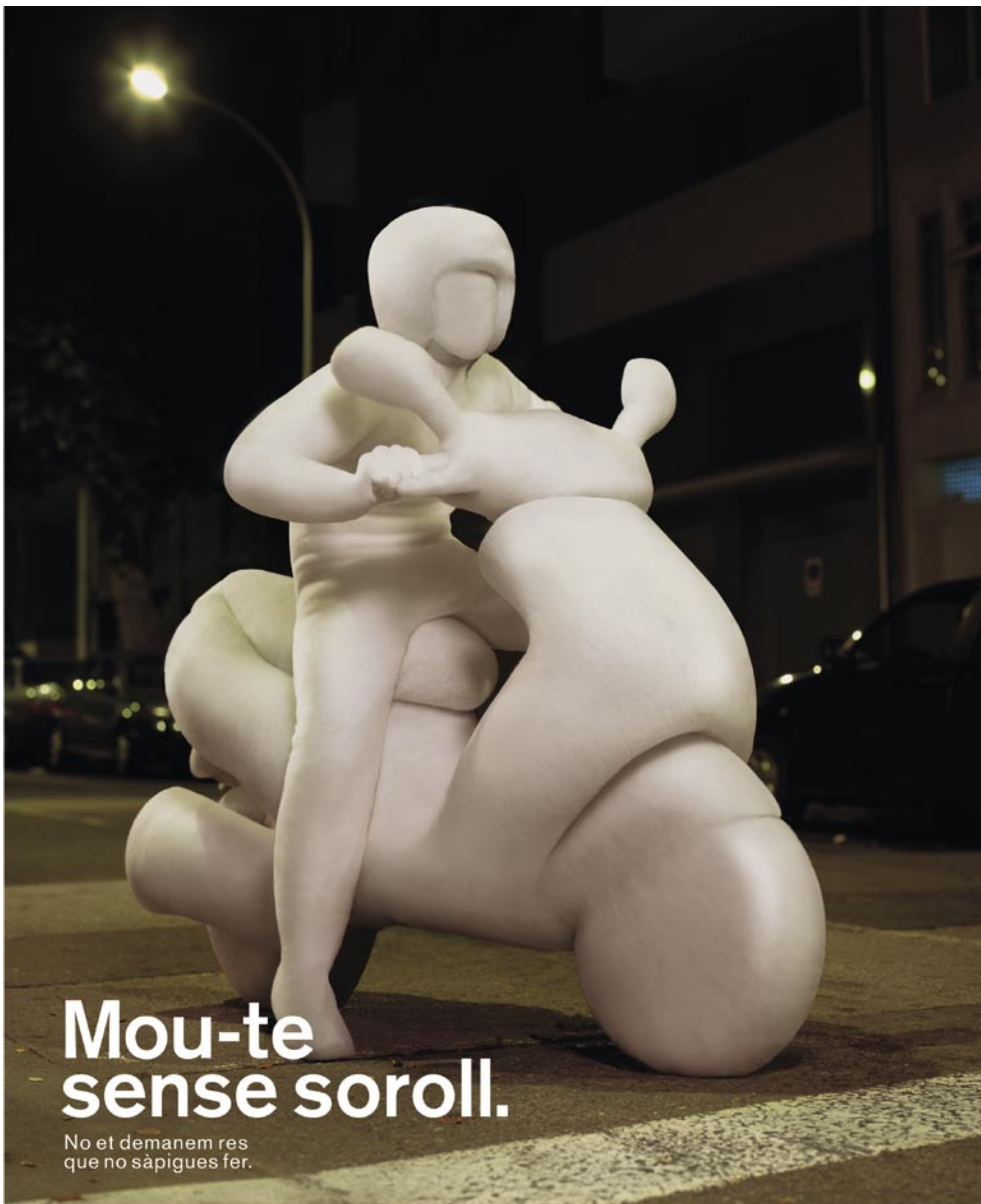
Equipamientos culturales

Los vecinos y vecinas de la Plataforma Diagonal-Maresme-Besòs también creen que este proyecto es una manera más de reivindicar equipamientos culturales para la ciudad, que es un tema pendiente en la agenda del Ajuntament desde hace mucho tiempo. "Las actuaciones urbanísticas que han afectado especialmente esta zona de Barcelona justifican la dotación de un equipamiento de estas características. Un derecho, el de participar en la estrategia municipal definida dentro del marco teórico de regeneración de Barcelona como ciudad del conocimiento dentro de la llamada sociedad de la información", según palabras textuales del documento presentado a la Generalitat por la Plataforma de vecinos en junio del pasado año.

En otros países ya se reconocen legalmente los medios de comunicación del tercer sector (versus tradicionales). Esto genera un espacio estratégico para el desarrollo de las democracias participativas, lo cual es muy tenido en cuenta en la redefinición de los centros culturales. A este respecto, Ángel Esteban, miembro

de la miembro de la Plataforma Diagonal-Maresme-Besòs comenta: "Es importante conseguir que se reconozca a la gente que hace sus propios medios de comunicación y los gestiona de manera democrática y asamblearia, y que tengan la posibilidad de crear opinión pública. En otros países de Europa ya hay leyes aprobadas a este respecto. En este sentido van un paso por delante de nosotros".

El proyecto se presentó a las administraciones en junio del año pasado. Un año después, las reuniones celebradas con Generalitat y Ajuntament no han dado el fruto esperado por la Plataforma Diagonal-Maresme-Besòs que, además de haber salido de las mismas con mal sabor de boca por el trato recibido, comentan: "El hecho de recolocar la delegación de la Seguridad Social en este solar no sólo supone la negación de la construcción de la Casa de la Comunicació sino que dejará a la zona sin un proyecto para los ciudadanos, algo a lo que las administraciones sí se habían comprometido. Una zona que sirva de puente para conectar los barrios y que no deje aislada una parte de Barcelona que ha dado muchos beneficios económicos a unos y ninguna aportación social a la ciudadanía en general".

Mou-te sense soroll.

No et demanem res
que no sàpigues fer.

Surt l'arc de Sant Martí

BARCELONA
REDACCIÓ

La manifestació celebrada a Barcelona el 2 de juliol amb motiu del dia de l'orgull gai va ser una impressionant cercavila festiva i va reunir més de 20.000 persones. Crits, cants i diverses carrosses amb música van fer ballar frenèticament els més joves. Des dels balcons, la complicitat veïnal es va concretar en llençar aigua en una tarda molt calorosa. A la plaça de Sant Jaume es va llegir un manifest unitari que celebrava la igualtat de drets respecte al matrimoni i recordava els que no van poder veure-ho. Algunes pancartes feien referència a la campanya promoguda per alguns col·lectius de gais i lesbianes que, proposant l'apostasia, feien crides a donar-se de baixa de l'Església Catòlica. Respecte aquest tema, el diari *El País* va recollir unes declaracions de l'Arquebisbat de Barcelona que reconeixia que la campanya estava fent efecte i el número de baixes tramitades havia augmentat. La festa va continuar a la nit a la plaça Universitat: l'alegria, la ironia crítica amb la dreta i la disbaixa no van faltar durant tota la jornada. Com deia una pancarta, a més llibertat més dignitat. Enrere quedava l'antiga Llei de Perillositat Social que, no fa tants anys, castigava amb la presó les persones que se sortien de la norma.

FOTOGRAFIES: JOANET L.
I CATERINA AZÓN

Políticamente **W** incorrecto

Coleccionable ilustrado de aquellos términos de actualidad que fijan y dan esplendor a la condición humana

Alfonso López

YANQUIS: Apelativo, en cierto modo sentimental, por el que se conoce a los ciudadanos de los Estados Unidos. Tradicionalmente se les aplicaba cuando fuera de los USA se perdían y tenían dificultades para encontrar el camino a casa.

URANIO EMPOBRECIDO: Uranio venido a menos que al no poder pagarse unos buenos estudios no atina y acaba damnificando a propios y extraños. Cuando eso sucede no queda claro si alguien le retira la licencia para matar.

QUITAR: Habitual malentendido en las relaciones entre mamíferos superiores, pues si es aceptado que en la naturaleza nada se destruye sino que se transforma, pudiéramos decir que las propiedades o el esfuerzo laboral no son objeto de robo sino de inversión. El hecho de que los beneficios subsiguientes recaigan siempre en los mismos tampoco corresponde al terreno de la metafísica. Aunque lo parezca.

Política i democràcia des del moviment veïnal

● BARCELONA

ALBERT RECIO

L'Alfons Barceló, vell amic i company de moltes aventures socials, ha decidit reunir en el llibre *Pràctiques de civisme des del meu barri* (Icaria, 2005) les seves aportacions escrites al moviment veïnal (i d'altres relacionades). I ha pretès a la vegada fer un homenatge al seu barri de Sant Antoni on ha dedicat la seva aportació i del qual no para de lloar l'impuls participatiu (us ho puc assegurar, Sant Antoni és un dels barris del que qualsevol economista alternatiu de l'estat espanyol n'ha sentit parlar).

No es tracta d'un llibre sistemàtic, d'aquells que un agafa pel primer capítol i va seguint una història fins arribar al final. Es tracta d'una recopilació de documents diversos que hom pot llegir en l'ordre que vulgui, picotejar un article, o llegir un full reivindicatiu, o conèixer de primera mà les dificultats que presenten les relacions amb l'administració. Posats a fer similis literaris, podríem dir que és del tipus de novel·la (com la mítica *Rayuela* o la molt recomanable *2666*) que hom pot llegir en l'ordre que vulgui, entrar en una part del text o seguir l'ordre sistemàtic que proposa l'autor.

Malgrat que hi ha una important acumulació de material divers, produïda pels anys de dedicació al moviment veïnal, per poc que s'analitzi es troba un fil conductor molt important. Un fil que és explícit en els articles inclosos en la primera secció, "Associacions i participació ciutadana", però que reapareix en moltes altres seccions. Es tracta de la qüestió fonamental de la política i la democràcia, de com aquesta només és plena quan atén l'opinió de la gent, quan es construeix en un procés d'informació, reflexió i debat col·lectiu que fan de l'Administració pública un veritable servidor de la societat. I com aquesta participació que cal articular de forma realista es

troba sovint sacsejada, bloquejada i desvirtuada per la prepotència, els interessos a vegades inconfessables, l'autoritarisme o la simple incompetència de les castes polítiques. En aquesta línia és impagable la secció dedicada al Pla Comunitari de Sant Antoni, un exemple esclaridor de com un projecte social engrescador pot acabar fent aigües pel temor d'una regidora o un gerent de districte que el procés s'escapi del seu control. Potser per a molts activistes veïnals es tracti d'un fet sabut, però el grau de maduresa de la reflexió aporta sens dubte matisos sobre els quals cal pensar. Una participació que també cal practicar des del moviment veïnal, com recorda d'una forma indirecta la secció "Cosos de la soci" o "El barri, dia a dia..."

Troblem també un segon fil conductor, i és el d'orientar les polítiques públiques cap a la satisfacció de necessitats socials bàsiques, establir una jerarquia de necessitats i exigir un mínim de serveis i equipaments bàsics a cada barri. No és res aliè al moviment veïnal, però al llarg del llibre hi ha bones pistes per pensar com enfocar la nostra intervenció, a vegades

amagades en treballs "d'encàrrec" de l'Associació de Veïns, a vegades en intervencions més elaborades (per exemple, la secció dedicada al projecte de reforç escolar i integració social) que van més enllà de l'anècdota particular. El llibre conté també una valuosa defensa de l'espai i els serveis col·lectius, d'allò públic, enfront del predomini de la cobertura privada de necessitats. De l'espai públic com un camp de relació fonamental per assolir una vida digna.

El conjunt del llibre, sempre dominat per la voluntat pedagògica del seu autor, pretén apropiarse a un públic més ampli que el dels activistes veïnals. És sobretot un bon intent de traspasar l'experiència a la gent jove, de mostrar la necessitat d'un treball tenaç, solidari, participatiu, i a la vegada engrescador i ple de vivències enriquidores per aconseguir barris amb condicions de vida adequades, per animar-los a la participació i al treball col·lectiu, per ajudar a ordenar una reflexió sobre les formes i objectius dels moviments veïnals, per aprendre dels parany i limitacions que imposa el poder. En aquest sentit és també una invitació perquè les noves generacions s'incorporin a una tasca cívica.

Afegir que les dues últimes seccions recullen intervencions en altres temàtiques: la lluita contra la guerra i el terrorisme i altres intervencions cíviques, des de la recomanació de lectures interessants fins a una crítica amical a alguna idea econòmica alternativa que al seu documentat parer resulta extravagant. Recomano al lector aquest darrer capítol: n'obindrà alguna informació bibliogràfica valuosa, aprendrà una mica de bona economia (i veurà que aquesta sí que té en compte les qüestions fonamentals: les desigualtats, el medi ambient, l'atur...), i veurà que també les propostes alternatives necessiten ser revisades de forma rigorosa.

Un treballador del còmic

● BARCELONA

REDACCIÓ

L'amic i col·laborador de *Carrer* Alfonso López ha estat notícia per partida doble. En primer lloc, li ha estat concedit el Premi Serra i Moret de Civisme en l'apartat de còmic. En segon lloc, l'editorial Icaria ha editat el seu llibre *Políticamente Incorrecto. Términos e imágenes de frecuente uso a principios de milenio*, obra que recull sentències i dibuixos de l'autor publicats amb igual títol a internet i revistes "d'abast mediàtic reduït" (*Illacrua* i *Carre*), paraules del prologuista Joan Tharrats que suscribim, així com la idea que la seva visió càustica és necessària en una societat on abunda la intoxicació.

EL COR ROBAT

CATHERINA AZÓN

Maria Rodríguez Fernández

Presidenta de l'AV del Baix Guinardó

PUYAL

“La junta de l'AV la formen vuit dones i un home”

Va néixer al barri fa 52 anys. Pertany a l'AV des de la seva fundació, fa “uns 30 anys”. De professió contable. Bona conversadora. És presidenta des del mes de març. Desistim de celebrar la trobada al local de l'associació: el dia 23 de juny a la tarda era un forn. El districte no podria ajudar perquè el local fos una mica més fresquet?

— Com et vas animar a ser presidenta?

■ Volien tancar l'associació i, mitjançant el president sortint, un grup de dones vam formar una gestora. Després d'uns mesos ens vam sentir amb força i ens vam presentar a les eleccions.

— Important presència de dones?

■ Sí. Vuit dones i un home que ocupa el càrrec de secretari.

— Què caracteritza a aquesta junta?

■ El compromís de continuar. No volíem que es tanquessin les activitats i vam donar un pas endavant. A més, ens ho passem bé.

— El local està situat en un lloc idoni.

■ Sí, a l'entrada del Parc de les Aigües. És de l'Ajuntament, tenim una cessió d'ús i l'obrim cada dia de 5 a 8. Al capdavant de les nostres instal·lacions està el millor voluntari del món, Jordi Romeu.

— El vostre districte està animat últimament.

■ Sí. Això del Carmel ha estat molt greu. Ens vam solidaritzar amb el barri veí i vam signar la convocatòria de manifestació contra la Barcelona del risc.

— I ara alguns barris s'oposen a l'anomenada “narcosala”...

■ S'ha d'ajudar els veïns drogodependents. No els podem deixar de banda. El millor lloc és l'hospital. Els problemes s'han de solucionar.

— Els barris que s'oposen diuen que no estaven informats.

■ En aquests temes, l'administració ha d'informar i dialogar. Nosaltres hem de ser solidaris i tenir sensibilitat. Aquestes instal·lacions són positives. La junta de l'AV va decidir firmar la declaració de la Favb que reivindica una sala per districte.

— L'equipament més necessari?

■ L'escola bressol. La construïran en el solar de l'antiga caserna de Lepant.

— Una altra reivindicació?

■ Fa dos anys l'AV va lliurar un plànol amb totes les barreres arquitectòniques. Llàstima que haurem d'esperar que comencin la remodelació del barri, prevista entre 2006 i 2008.

— I l'enderroc del cinturó?

■ Per al pròxim mandat.

— I respecte la situació de la dona?

■ Ens sembla prioritària la lluita contra la violència. Participem a la Plataforma Unitària contra les Violències de Gènere.

— Alguna cosa més per acabar?

■ Ens preocupa la relació amb els 300 socis. El butlletí que traïem dues vegades l'any és un bon mecanisme, però volem fer-lo amb més freqüència. Editarem un full informatiu més senzill que el butlletí.

— No podem continuar: la revetlla és a punt de començar!

Per una política de drogues consensuada i racional

GRUP IGIA I FAVB

Davant els últims conflictes generats per la implantació de nous dispositius per al consum higiènic de drogues a Barcelona, ens veiem obligats a declarar públicament que:

● La sala Baluard, igual que les altres objecte de polèmica aquests dies a la ciutat, són serveis públics que atenen persones amb greus problemes socials i sanitaris que no poden abandonar la seva dependència a les drogues, i que se n'injecten regularment. Es tracta d'evitar que s'injectin al carrer, per disminuir els riscos de contraure i difondre malalties, així com les molèsties a la comunitat relacionades amb el consum de drogues en la via pública. Són serveis de reducció de danys basats en evidències científiques ben establertes.

● Pel contrari, les estratègies que contribueixen només a les filosofies de “guerra a les drogues (i contra els seus usuaris)” no tan sols són inútils, sinó també contraproductives: empitjoren els problemes dels usuaris de drogues, augmenten els perills d'expansió d'infeccions, generalitzen i aprofundeixen els conflictes ciutadans. Així, seguir provocant reaccions veïnals d'oposició, a través de declaracions de guerres “contra” els drogodependents, les drogues i els serveis, podrà servir a alguns

interessos, però no resol res.

● En aquest context, després de sis mesos de funcionament, sembla posar-se en dubte la consolidació i necessària ampliació de la ‘Sala Baluard’ de Barcelona, pels problemes generats al seu entorn. No es tracta d'un efecte directe del servei, tot i que en aquest escenari és habitual que els seus professionals i els drogodependents siguin els bocs expiatoris. Aquesta actitud mai no serà útil per a la recerca de solucions.

● Potser el problema rau en què, fins fa poc, les estratègies

Barcelona necessita una política integral sobre drogues formulada amb els actors socials

sobre drogues per a Barcelona s'han establert de forma una mica ambigua, i no sobre un vertader diàleg ciutadà, el que comporta carències en el rigor metodològic, deontològic i científic d'aquestes estratègies. Els veïns tenen dret al temor si se'ls imposen intervencions no informades ni suficientment argumentades: en efecte, el desconeixement és l'ingredient principal de la por.

● Les institucions signants do-

nem suport a la instal·lació de nous recursos i serveis realitzada últimament per l'Ajuntament de Barcelona i, en conseqüència, creiem necessari ampliar el servei de Baluard, i d'altres dispositius semblants. No fer-ho seria un greu error i una nova ofensa als professionals del sector. Aquests haurien de rebre suport polític i tècnic a través d'una comissió experta en l'evidència científica, el saber professional, el diàleg participatiu amb la comunitat; aquest procés permetria realitzar els ajustaments tendents a la millora del servei i a la disminució dels efectes no desitjats. Hi ha diners, hi ha espai i hi ha arguments tècnics.

● Barcelona necessita autoritats públiques obertes a la reflexió, als coneixements, a la col·laboració per construir una política integral de ciutat i contribuir així a la formació d'una política pública de drogues reflexionada, consensuada i formulada col·lectivament amb el conjunt dels actors socials rellevants de la ciutat. Creiem que la sortida a l'actual situació, i més en el context de la definició del nou pla de drogues 2005-2008, ha d'anar en aquesta direcció, en la que podran comptar amb la col·laboració dels amplis sectors professionals i ciutadans que fa temps que estem treballant per una política de drogues justa i eficaç.

Revistes de barri

La Guineu

De petit format, el butlletí de l'AV del Baix Guinardó arriba al seu número 20. Coincideix amb les festes majors i per tant en publica el programa. Però, entre les seves 40 pàgines -les hem hagut de comptar perquè la revista no va numerada!-, podem trobar la declaració de la Favb davant la Barcelona del risc, un relat de la reunió celebrada amb la regidora i informació dels cursos que es porten a terme al local de l'associació de veïns.

El Butlletí

La publicació del Clot arriba al núm. 205 i en portada els veïns reclamen el dret a discutir el projecte de l'AVE. La fotografia recull nombroses pancartes que exigeixen més seguretat i menys vibracions i que el traçat sigui pel litoral. Analitzen el Pla d'Inversions Municipals i reclamen la biblioteca. En una de les seves 28 pàgines expliquen també què són les xarxes d'intercanvi i reflexionen sobre l'impacte de la contaminació acústica en la salut.

Gazeta de Roquetes

La publicació del mes de juny és extraordinària com a arxiu de la festa major. A les seves 24 pàgines planteja el futur de l'edifici que ocupava l'escola Ton i Guida, la necessitat de més metges al CAP i la inclusió de Roquetes a la Llei de Barris de la Generalitat i el paper de seguiment d'aquesta actuació que correspon a les entitats del barri. També es parla de la denúncia per part dels joves de la JOC de la destrucció d'un mural reivindicatiu.

“Es importante que las mujeres participen en los espacios de decisión de la ciudad”

Luz Marina Figueroa

Concejala de Villa El Salvador (Perú)

Marc Andreu
Periodista

E

l decisivo papel que en la reciente crisis boliviana han jugado los movimientos vecinales y la alcaldía de la ciudad de El Alto, vecina de la capital, La Paz, pone de relieve la importancia y, a su vez, la fragilidad de la articulación política de la izquierda y la participación de los movimientos sociales en algunos grandes barrios y municipios latinoamericanos autoconstruidos por la inmigración rural en los últimos 30 años. El caso de los 388.000 habitantes de Villa El Salvador, fundada en 1971 en Lima, Perú, y regida como Comunidad Urbana Autogestionaria (CUAVES) hasta que en 1983 se dotó de ayuntamiento propio, es distinto pero tan significativo como el de El Alto.

El municipio de Villa El Salvador, bandera de la izquierda peruana, trató de apoyarse en las organizaciones vecinales y de mujeres y hacer frente a su vez a la derecha política y al terrorismo de Sendero Luminoso. Este grupo asesinó en 1991 a la carismática líder vecinal y teniente de alcalde María Elena Moyano y luego el presidente Alberto Fujimori terminó de desarticular a la izquierda política instrumentalizando programas de asistencia social como el Vaso de Leche, impulsado precisamente por las organizaciones de mujeres de Villa El Salvador y la alcaldía de Lima, que de 1983 a 1986 gobernó la Izquierda Unida

de Alfonso Barrantes.

Luz Marina Figueroa, concejala de Villa El Salvador que en mayo visitó Nou Barris, Santa Coloma de Gramanet y Oviedo para estrechar lazos de hermanamiento, compartir experiencias sobre participación, salud y educación y avanzar en un proyecto conjunto con Amsterdam y Rezé (Francia) sobre riego urbano, confirma que su ciudad vivió “momentos muy difíciles durante la violencia de Sendero” y que “el fujimorismo terminó de desarmar a los movimientos sociales”. Figueroa recuerda que “la organización vecinal llegó a estar entre dos fuegos”: el de la policía, que “consideraba a Villa como zona roja”, y

el de Sendero Luminoso, que acusaba a la alcaldía y sus apoyos sociales de ser “un colchón del sistema e impedir la revolución”.

Hoy, desde que en los 90 se desarmó la Izquierda Unida de Barrantes y la política tradicional sucumbió ante el descrédito impulsado “por el modelo eficientista de Fujimori”, Figueroa confirma que en Villa El Salvador gobierna “un grupo local independiente” que viene de “la fuerte experiencia de izquierdas en Villa” pero que, falto de referente peruano, está integrado “con autonomía total en la centroderechista Alianza de Unidad Nacional” del alcalde de Lima, Lucho Castañer, y la

excandidata presidencial democristiana Lourdes Flores.

A su vez, Figueroa afirma que la antaño potente organización vecinal de la CUAVES (que empezó agrupando a 3 sectores de 30 grupos con 16 manzanas de 24 viviendas cada una y equipamientos varios y hoy agrupa ya a 10 sectores) y la federación de mujeres FEPOMUES que presidió Moyano “están recuperando mucha fuerza debido, sobre todo, a que la experiencia de presupuesto participativo que el ayuntamiento importó de Brasil en 1999 exige organización”. Y si “durante mucho tiempo en la toma de decisiones vecinales sólo contaron los hombres”, desde que las mujeres se responsabilizaron de programas como el Vaso de Leche -“que en Villa tiene a 90.000 beneficiarios”- y las “ollas comunales” -comedores populares en régimen cooperativo y con subvenciones públicas de los que en Villa hay 400- esto está empezando a cambiar. “Es importante que las mujeres participen en los espacios de decisión de la ciudad”, concluye Figueroa.

Sal i pebre

Això de Londres, quina por!

Com a Madrid, els terroristes assassins de Londres van atacar gent que viatjava en transport públic. “Executius i classe treballadora, negres i blancs, musulmans i cristians, joves i vells”, va consignar l'alcalde i dissident laborista Ken Livingston des de Singapur després de la nominació olímpica pel 2012, tot desvinculant els atemptats de qualsevol fe o ideologia. Com els morts de l'Iraq, han estat víctimes innocents i indefenses. Mentrestant, Tony Blair va comparèixer amb George Bush i els líders del G-8 per reafirmar-se en la seva “guerra contra el terror” en nom de la democràcia. Ho va fer des d'un luxós hotel d'Escòcia, ben protegit per la policia dels manifestants altermundialistes. Quin contrasentit. Blair, que amb Bush i Aznar, no és pas innocent: la invasió d'Iraq ha incentivat el terrorisme i les mentides sobre les “armes de destrucció massiva” han afeblit una democràcia amenaçada, ara també, per la manipulació o els silencis informatius i per la retallada de llibertats i drets civils. Tot plegat, quina por!

Zeta

L'acudit

Lluïsa Jover